

Claudiu Porumbăcean

Viorel Câmpean

Caietele liberale sătmărene
- II -

Ștefan Benea
(1889-1961)

Argonaut

<https://biblioteca-digitala.ro>

Claudiu Porumbăcean

Viorel Câmpean

CAIETELE LIBERALE SĂTMĂRENE

- II -

ȘTEFAN BENEĂ (1889-1961)

**Volum editat de Asociația “I.C. Brătianu” Satu Mare
cu sprijinul financiar al
Consiliului Județean Satu Mare**

Claudiu Porumbăcean

Viorel Câmpean

CAIETELE LIBERALE SĂTMĂRENE
- II -

ȘTEFAN BENEĂ (1889-1961)

ARGONAUT
Cluj-Napoca, 2014

Seria:

• Istorie • Documente • Mărturii •

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PORUMBĂCEAN, Claudiu

Ștefan Benea (1889-1961) / Claudiu Porumbăcean,
Viorel CâmpEAN. – Cluj-Napoca : Argonaut, 2014. – 218 p.
; 21 cm. – (Istorie. Documente. Mărturii) (Caiete liberale
sătmărene – 2)

ISBN 978-973-109-466-3

I. CÂMPEAN, Viorel

929(Benea, Șt.)

329.12(498.4 Satu Mare)

Traducere în limba engleză: lector univ. dr. Nicoleta Lașan

Tehnoredactare computerizată: Tóth Ildikó

EDITUA ARGONAUT

Cluj-Napoca

Tel./Fax: 0264-425626

0740-139984

www.editura-argonaut.ro

e-mail : editura_argonaut@yahoo.com

Consilier editorial: Emil POP

Cuprins

CUVÂNT ÎNAINTE.....	9
FOREWORD.....	17
TABEL CRONOLOGIC	25
BENEA, O FAMILIE FRUNTAȘĂ DIN CHIUZBAIA.....	29
ÎN FAMILIA ÎNVĂȚĂTORULUI DIN CHIUZBAIA	33
ANII DE ȘCOALĂ.....	41
AVOCAT STAGIAR, MEMBRU AL „ASTREI”.....	45
PE FRONT.....	48
AVOCAT PRACTICANT, COLABORATOR LA ZIARE	51
UN LIBERAL SĂTMĂREAN	63
UN PRIMAR EXEMPLAR.....	75
ACTIVITATEA LUI ȘTEFAN BENEA LA CONDUCEREA PRIMĂRIEI MUNICIPIULUI SATU MARE.....	87
CASA NAȚIONALĂ DIN SATU MARE, UN DEZIDERAT AL ROMÂNILOR SĂTMĂRENI CARE ASTĂZI ESTE PIERDUT	112
DUPĂ 1940.....	140
ANEXE.....	143
SUMMARY	148
BIBLIOGRAFIE	159
ALBUM FOTO-DOCUMENTAR.....	166
INDICE DE NUME.....	207
INDICE DE LOCALITĂȚI	215

Table of contents

FOREWORD.....	17
CHRONOLOGICAL TABLE.....	25
BENEA, A TOP FAMILY FROM CHIUZBAIA.....	29
IN THE FAMILY OF SCHOOLMASTER FROM CHIUZBAIA	33
THE SCHOOL YEARS.....	41
TRAINNE LAWYER, MEMBER OF „ASTRA”	45
ON THE FRONT	48
PRACTICIONER LAWYER, COLLABORATOR WITH NEWSPAPERS A	51
A LIBERAL FROM SATU MARE	63
A MODEL OF MAYOR	75
STEFAN BENEAS'S ACTIVITY AT THE LEADERSHIP OF SATU MARE CITY HALL .	87
CASA NATIONALA (THE NATIONAL HOUSE) IN SATU MARE, A GOAL OF ROMANIANS WHICH TODAY IS LOST	112
AFTER 1940	140
ANNEXES.....	143
SUMMARY	148
REFERENCES.....	159
PHOTO-DOCUMENTARY ALBUM.....	166
INDEX OF NAMES.....	207
INDEX OF LOCALITIES.....	215

Motto:

„Omul politic este om de sacrificiu pentru că cine crede că a face politică înseamnă crearea de avantaje personale acela păcătuiește atât împotriva persoanei sale cât și împotriva ideii pe care în loc de a o servi, o deosește”.

Ștefan Cherecheș (Benea), 1928

Cuvânt înainte

Așa cum am promis în primul Caiet, ne prezentăm în fața cititorilor noștri cu un nou volum dedicat unei mari personalități sătmărene, un apreciat avocat și om politic, primul primar liberal al municipiului Satu Mare, de numele căruia se leagă realizări remarcabile în ceea ce privește dezvoltarea economică, culturală și mai ales urbanistică a acestui oraș.

Încercări de a scoate din uitare personalitatea lui Ștefan Benea au mai fost, desigur, după 1989, atât din punct de vedere al întregii sale activități¹, cât și sub aspectul implicării sale politice². De remarcat este faptul că și comunitatea maghiară din Satu Mare i-a prețuit activitatea, portretul executat de pictorul Muhi Sándor și rândurile dintr-un cotidian de limba maghiară care consemnau meritele primarului Ștefan Benea, dovedind afirmația noastră³. De altfel, istoriografia maghiară i-a apreciat activitatea încă în perioada interbelică⁴.

Născut la 6 ianuarie 1889 în pitoreasca localitate Chiuzbaia din județul Satu Mare (astăzi județul Maramureș), despre care spunea că „nici Elveția nu e mai frumoasă”, avocatul Ștefan Benea devine una dintre cele mai reprezentative figuri ale liberalismului sătmărean.

---

¹ Claudiu Porumbăcean, Bujor Dulgău, *Oameni din Sătmăr*, Satu Mare, 2000, pp. 29-30.

² Claudiu Porumbăcean, Viorel Câmpean, *PNL Satu Mare. Tradiție și contemporaneitate*, Cluj-Napoca, 2011.

³ „Szatmári Friss Újság”, Satu Mare, an V, nr. 202, 15 octombrie 1994, p. 1.

⁴ *Erdélyi monográfia (Monografia Ardealului)*, szerkesztették: Várady Aladár, Berey Géza, Satu Mare, 1934, p. 603.

A urmat Academia Comercială la Graz și Facultatea de Drept la Cluj, unde ulterior va obține titlul de doctor în drept. După absolvire a practicat avocatura la Satu Mare (1920-1922), apoi la București (1922-1928), revenind în Satu Mare, unde va deveni și primjuristconsult al Băncii Românești – Sucursala Satu Mare, iar din 1939 decan al Baroului avocaților⁵. De asemenea a mai ocupat funcțiile de președinte al Camerei de Comerț și Industrie Satu Mare și de director al Băncii *Creditul Agricol Sătmărean*.

În plan politic Ștefan Benea este membru al P.N.L., fiind ales la 5 octombrie 1928 președinte al organizației liberale a municipiului Satu Mare, iar la 7 noiembrie același an va deveni secretar general al P.N.L. organizația județului Satu Mare. Începând cu 18 decembrie 1933 va îndeplini funcția de primar al Sătmărulei până la finele anului 1937, perioadă în care orașul va cunoaște o dezvoltare fără precedent. În timpul acestui mandat Primăria a cheltuit sume importante de bani pentru amenajarea și repararea străzilor din oraș, a contribuit la ridicarea Casinei Naționale, oferind și parcela din pasajul „Dacia”; cu 600.000 lei a cumpărat terenul (aparținând lui Reiter) donat pentru construirea Palatului Prefecturii (actualul Muzeu Județean); a demarat lucrările de deschidere a Bulevardului Eliberării; a construit azilul de bătrâni din strada Avram Iancu; s-au efectuat amenajări ale rețelei de canalizare; a contribuit la organizarea „Lunii Sătmărulei”, în cadrul căreia a fost organizat cel mai mare concert coral interbelic; a donat cercetașilor „Grădina Romei” ș.a.

Datorită activității sale, la Congresul P.N.L. din 30 mai 1935 este ales vicepreședinte atât al organizației județene cât și la

---

⁵ Lucian Predescu, *Enciclopedia României. Cugetarea. Material românesc. Oameni și înfăptuiri*, ediție anastatică, București, 1999, p. 187.

municipiu, iar din 1937 va deveni consilier de drept al Consiliului Județean Satu Mare.

De asemenea, a fost pentru o bună perioadă de timp redactor șef al săptămânalului „Gazeta Sătmăruului” (oficiosul P.N.L.).

Pentru meritele sale a fost decorat cu Ordinul Coroana României în grad de Cavaler prin Decretul nr. 1836/1935 și Meritul Comercial și Industrial cl. I, Decret nr. 738/1935, iar în semn de recunoaștere pentru bunele relații avute la nivelul conducerii orașului și județului Satu Mare cu localitățile învecinate din Cehoslovacia, Ștefan Benea a fost decorat, împreună cu prefectul județului Octavian Ardelean cu Marele Ordin cehoslovac „Leul Alb” în grad de comandor.

Consultând documentele din arhiva Primăriei, putem spune că am reușit să ne formăm o imagine despre **omul** Ștefan Benea și nu neapărat despre politicianul, primarul, avocatul de mare prestanță, sau despre filantropul care a susținut din răspuțeri dezvoltarea și promovarea culturii românești de pe aceste meleaguri. Înainte de toate trebuie menționat că avem în față un mare caracter, un om care a ținut tot timpul la principiile după care s-a călăuzit în întreaga sa carieră. Nu tolera minciuna, compromisurile și mai cu seamă ipocrizia, ceea ce i-a asigurat un respect deosebit din partea celor care l-au cunoscut. „**Omul politic** – afirma Ștefan Benea la 5 octombrie 1928, după alegerea sa ca președinte al organizației municipale a P.N.L. – *este om de sacrificiu pentru că cine crede că a face politică înseamnă crearea de avantaje personale acela păcătuiește atât împotriva persoanei sale cât și împotriva ideii pe care în loc de a o servi, o dejosește*”; poate cel mai frumos gând exprimat vreodată de un om politic român din spațiul sătmărean.

Deși o perioadă de timp, premergătoare afirmării sale politice la Satu Mare, a fost legat mai mult de București și de Baroul Ilfov (1922-1928), Ștefan Benea a rămas consecvent valorilor morale,

specifice pentru cei mai mulți dintre ardelenii autentici (fapt apreciat nu o dată de Ion I.C. Brătianu), el nefiind contaminat de politica și metehnele dâmbovițene.

Conștient de greutățile vremii, cu care se confruntau cei mai mulți dintre subordonații săi de la Primărie, s-a străduit să vină în sprijinul lor de câte ori a avut posibilitatea. Cu toate acestea, nu a ezitat să fie intransigent atunci când era cazul, chiar și cu persoane apropiate, ținând foarte mult la păstrarea ordinii și seriozității la locul de muncă. Într-o circulară adresată către toți funcționarii și angajații Primăriei din Satu Mare, Ștefan Benea se exprimă clar și, în același timp convingător, cu privire la îndatoririle fiecărui salariat⁶:

„Mulți dintre Dv. nu-și dau bine seama de importanța social-economică ce o are un funcționar sau un angajat ce face parte din instituțiunea ce actualmente am onoare să o conduc.

Fiecare dintre Dv. are o misiune bine determinată fie prin lege și regulamente, fie prin ordinele și hotărârile ce succed fără sfârșit zi de zi.

Această misiune este sfântă și o puteți numi mai pe înțeles datoria de funcționar.

Numai îndeplinirea sută la sută a acestei datorii vă creiază și asigură o bază justă la așa numitele drepturi de funcționar.

Un funcționar la locul său nu să mulțumește numai cu executarea din cuvânt în cuvânt al ordinului primit, el este mereu mânat de o râvnă specială, de o ambiție personală, cercetând efectele activității sale, nizuindu-se a produce maximul de foloase

---

⁶ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Satu Mare (în continuare SJANSM), Fond Primăria Municipiului Satu Mare (în continuare PMSM), seria Acte confidențiale, dosar nr. 41, f. 18-18 v.

instituțiunei ce-l patronează, căutând să fie acesteia cât mai util, atât moralicește cât și materialicește.

În același timp este în neîntreruptă colaborare cu colegii săi, străduindu-se ca prin o înțelegere și informație reciprocă, printr-o conștiinciozitate să realizeze ori de câte ori are prilejul un rezultat în plus peste cel din trecut.

Dacă își va înțelege fiecare dintre Dv. adevăratul său rost, instituțiunea va progresa în mod simțitor din an în an, câștigându-vă și Dv. la o vârstă înaintată o mulțumire, o satisfacție și o mândrie.

Cunoașteți cu toții greutatea enormă ce li s-au ridicat în anii din urmă tuturor acelor, cari solicită un loc în rândurile Dv. Știți bine cu toții câți petiționari bat în fiecare zi la ușa Primăriei pentru a fi primiți în orice slujbă, câți titrați î-și oferă munca lor pentru posturi mult inferioare pregătirilor lor școlare, numai pentru a-și vedea asigurată pâinea de toate zilele.

În fața acestei situațiuni veți putea înțelege ușor scopul urmărit de mine prin această circulară, fără a mai spori vorba. Aș dori să vă văd pe fiecare la muncă, la înălțimea indicată de împrejurările cunoscute. Prezentul apel să vă fie un memento binevenit, un imbold și o încurajare spre a merge tot înainte spre binele și folosul Municipiului și în aceeași vreme și a țării.

Sunt înainte convins că voi fi înțeles de către toți colaboratorii mei.

Țin să vă amintesc că fiecare dintre Dv. are acces în orice vreme la mine, - fie că va avea o idee, o propunere, o cerere sau o jalbă de comunicat.

Le cunosc neajunsurile funcționărești, - și mă declar gata a le micșora ori de câte ori mi se dă un prilej legal, - aștept însă și eu dela Dv. drept recunoștință, - îndeplinirea datoriei Dv. așa cum eu

o înțeleg și cum pretinde rostul unui funcționar român la frontiera țării.

Satu Mare, la 10 Martie 1936.

Președintele Comisiei Interimare”

Un alt exemplu al intransigenței de care a dat dovadă Ștefan Benea îl constituie Decizia nr. 36/1935 (11 oct. 1935)⁷ prin care au fost sancționați cu pierderea salariului pe o zi următorii funcționari:

1. Dr. Dosa Teofil, secretar general
2. Dr. Silvași Augustin, șef serviciu contencios
3. Dr. Armaș Vasile, șef serviciu silvic
4. Octavian Pop, șef birou
5. Fatyol Ileana, impiegată

Sancțiunile au fost aplicate în urma unui control inopinat efectuat de primar, constatându-se întârzierea la program a celor sancționați. Au fost mai multe adrese din partea celor sancționați pentru a fi iertați, fiecare invocând diverse motive, însă decizia a rămas neschimbată, chiar dacă printre aceștia se aflau și persoane importante din Primărie, chiar apropiate de Ștefan Benea!

Un episod petrecut cu mulți ani mai târziu, din păcate într-o perioadă de tristă amintire pentru Ștefan Benea (și pentru marea majoritate a românilor), vine să confirme aprecierea de care s-a bucurat în rândurile subalternilor săi, în special datorită corectitudinii de care a dat dovadă, precum și a modului prin care știa să comunice cu ei. În anii '50, Ștefan Benea, ca și mulți alți locuitori ai acestei țări, a fost ridicat de autoritățile comuniste și dus la Canal. A fost încarcerat la Poarta Albă unde, în ciuda vârstei, era trimis la munci fizice epuizante, în cele mai inumane condiții. Întâmplarea a făcut ca aici să fie recunoscut de nimeni altul, decât de fostul portar al

---

⁷ *Ibidem*, dosar nr. 38, f. 139.

Primăriei din Satu Mare care în acel moment era gardian la Poarta Albă, zicându-i „d-le avocat eu o să vă scot de aici” și se pare că a și reușit. Așa a ajuns Ștefan Benea să lucreze în Oltenia pe la niște ferme legumicole (grădini), în condiții mult mai ușoare decât cele de la Canal⁸. Dacă lucrurile ar fi stat altfel decât cele afirmate de noi mai sus, într-o perioadă în care ierarhiile erau date peste cap, iar grila de valori era cu totul alta decât cea firească, acest gardian putea avea o cu totul altă atitudine față de Ștefan Benea, care putea să ducă chiar la agravarea situației sale și nicidecum la ajutorul oferit.

Iată de ce Ștefan Benea merită nu doar o monografie ci mai degrabă recunoștința sătmărenilor, aprecierea valorii sale de către autoritățile din ziua de azi și, de ce nu, un bust amplasat în centrul Sătmăruului, un nume de stradă sau acordarea numelui său clădirii care a fost cândva Casa Națională.

Această monografie, structurată cât mai tematic posibil, completată cu foarte multe imagini de epocă deosebite legate de subiectul nostru, încearcă să ofere cititorilor o imagine cât mai aproape de realitate despre cel care a fost dr. Ștefan Benea, chiar dacă, suntem conștienți de unele lipsuri inerente care, cu siguranță, vor fi completate de istoricii de mâine.

Mulțumim și pe această cale celor care ne-au furnizat informații folositoare în realizarea volumului: doamnei profesoare Monica Benea din Satu Mare (născută în 1945 la Lugoj, profesoară de limba română și directoare la Școala „Constantin Brâncoveanu” din Satu Mare, actualmente pensionară, căsătorită cu Mihai Benea, nepot de frate al lui Ștefan Benea), dlui Alexandru Benea și dnei Corina Benea de la Cluj.

---

⁸ Întâmplarea a fost relatată de nepotul său Ștefan (Puiu) din București, fiul fratelui său Ioan, cel mai în vârstă dintre nepoți.

Mulțumim colegei noastre Marta Cordea de la Biblioteca Județeană Satu Mare pentru sprijinul dat, ca de fiecare dată, la întocmirea indicilor și pentru corectura manuscrisului. De asemenea, aducem mulțumiri colegilor de la Muzeul Județean Satu Mare, precum și celor de la Arhivele Naționale din Satu Mare și Baia Mare pentru sprijinul documentar acordat. Mulțumiri deosebite se cuvin și dlui conf. univ. dr. Valentin Orga de la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, editorul nostru, de care ne leagă o veche prietenie și o excelentă colaborare prin Editura Argonaut. Nu în ultimul rând, mulțumim colegei noastre Nicoleta Lașan pentru excelenta traducere în limba engleză a rezumatului prezentat în volum, dnei Felicia Vancea de la Biroul de Stare Civilă al Primăriei Satu Mare, colegei noastre Tóth Ildikó pentru redactarea computerizată, Asociației „I.C. Brătianu” Satu Mare și dlui Claudiu Sulea pentru sprijinul logistic absolut necesar în demersul nostru, și domnului Adrian Ștef, președintele Consiliului Județean Satu Mare, care continuă să manifeste același interes deosebit și aceeași pasiune pentru istoria și cultura Sătmărilor.

În titlul volumului nostru am folosit, cum ni s-a părut firesc, numele de familie la care primarul municipiului Satu Mare a revenit în anul 1936. La fel de firesc însă ni s-a părut ca până la acel moment să consemnăm și noi, conform documentelor consultate, forma numelui „Cherecheș”. Pentru ușurarea lecturii, până în 1936 formula folosită este de „Cherecheș (Benea)”.

Autorii

Foreword

As we have promised in the first Notebook, we are here in front of our readers with a new volume dedicated to a great personality of Satu Mare, an appreciated lawyer and politician, the first liberal mayor of Satu Mare Municipality, his name being linked with remarkable achievements in what regards the economic, cultural and especially the urban development of this city.

Certainly there have been other attempts, after 1989, to take out from oblivion the personality of Ștefan Benea, from the point of view of his entire activity⁹, and in terms of his political involvement¹⁰. Noteworthy is the fact that also the Hungarian community from Satu Mare praised his activity, the portret realized by the painter Muhi Sándor and the lines from a Hungarian language daily newspaper that recorded the merits of mayor Ștefan Benea prove our statement¹¹. Furthermore, the Hungarian historiography appreciated his activity also in the interwar period¹².

Born on January 6, 1889, in the picturesque village of Chiuzbaia from the County of Satu Mare (nowadays in the County of Maramureș), which he said about „that neither Switzerland is more beautiful”, the lawyer Ștefan Benea becomes one of the most representative figures of the Satu Mare liberalism.

---

⁹ Claudiu Porumbăcean, Bujor Dulgău, *Oameni din Sătmar*, Satu Mare, 2000, pp. 29-30.

¹⁰ Claudiu Porumbăcean, Viorel Câmpean, *PNL Satu Mare. Tradiție și contemporaneitate*, Cluj-Napoca, 2011.

¹¹ „Szatmári Friss Ujság”, Satu Mare, year V, no. 202, October 15, 1994, p. 1.

¹² *Erdélyi monografia (Monografia Ardealului)*, szerkesztették: Várady Aladár, Berey Géza, Satu Mare, 1934, p. 603.

He attended the course of the Commercial Academy in Graz and the Law Faculty in Cluj, where later he will be awarded the title of Doctor in Laws. After graduation, he practiced law in Satu Mare (1920-1922), then in Bucharest (1922-1928), returning to Satu Mare, where he became also the prime jurist consult of the Romanian Bank (Banca Românească) – Satu Mare Branch, and in 1939 the Dean of the Attorneys Bar¹³. He also held the positions of President of the Satu Mare Chamber of Commerce and Industry and Director of the Satu Mare Agricultural Credit Bank (*Creditul Agricol Sătmărean*).

Politically, Ștefan Benea is member of the National Liberal Party (P.N.L.), being elected on October 5, 1928 as president of the liberal organization of Satu Mare Municipality, while on the same year on October 7 he will become secretary general of P.N.L. Satu Mare County organization. Starting with December 18, he held the position of Mayor of Satu Mare until the end of 1937, a period in which the city has experienced an unprecedented development period. During this mandate the City Hall spent important sums of money for arranging and repairing the city roads, contributed to the raise of Casina Națională, offering also the parcel in „Dacia” passage; with 600.000 lei he bought the field (belonging to Reiter) donated for the construction of the Prefecture Palace (the current County Museum); he started the works for opening the Liberation Boulevard; he built the home for elderly situated on Avram Iancu street; works have been done for setting-up the sewerage network; he contributed to the organization of the „Month of Satu Mare” (Luna Sătmăruului), the biggest interwar coral concert; he donated „Grădina Romei” to the scouts etc.

---

¹³ Lucian Predescu, *Enciclopedia României. Cugetarea. Material românesc. Oameni și înfăptuiri*, anastatic edition, București, 1999, p. 187.

Due to his activity, at the P.N.L. Congress held on May 30, 1935 he is elected vice-president of the county and municipal organization, and in 1937 he will become counselor by right of the Satu Mare County Council.

Moreover, for a long period of time he was editor in chief of the weekly newspaper „Gazeta Sătmărilor” (the official newspaper of P.N.L.).

For his merits he was awarded the Order Crown of Romania (Ordinul Coroana României) in rank of Knight through the Decree no. 1836/1935 and the Commercial and Industrial Merit (Meritul Comercial și Industrial) first class through the Decree no. 738/1935, and in sign of recognition for the good relations he had at the level of the management of the Satu Mare city and county with neighboring localities from Czechoslovakia, Ștefan Benea was awarded, together with the County Prefect Octavian Ardelean, the Great Czechoslovakian Order „The White Lion” („Leul Alb”) in rank of commander.

Reviewing the documents from the City Hall's archive, we can say that we succeeded to make-up an image about the *man* Ștefan Benea and not necessarily about the politician, mayor, high prestige lawyer, or about the philanthropist that supported so hard the development and promotion of Romanian culture on these lands. First of all it should be noted that we have in front of us a great character, a man that always remained faithful to the principles that guided his entire career. He did not tolerate lie, compromises and mostly hypocrisy, a fact that assured him a special respect from the part of those who knew him. „*The politician* – stated Ștefan Benea on October 5, 1928, after his election as president of the P.N.L. municipal organization – *is a sacrifice man for he who believes that politics means the creation of personal advantages sins against his person and also against the idea that he degrades instead of*

*servi*ng”; possibly the most beautiful thought ever expressed by a Romanian politician from Satu Mare area.

Although for a long time, prior to his political assertion in Satu Mare, he was more linked to Bucharest and the Ilfov Attorneys Bar (1922-1928), Ștefan Benea remained consistent with the moral values specific to most authentic people from Ardeal region (a fact noted not once by Ion I.C. Brătianu), remaining uncontaminated by the politics and foibles from Dâmbovița area.

Aware of the difficulties of the time, which most of his subordinates from the City Hall had to face with, he struggled to support them any time he had the chance. Despite all these, he did not hesitate to be intransigent when it was the case, even with people being close to him, as he was very keen on keeping the order and thoroughness at work. In a note addressed to all civil servants and employees of the Satu Mare City Hall, Ștefan Benea is very clear and at the same time convincing regarding the duties of each employee¹⁴:

„Most of You are not well aware of the social-economic importance of a servant or an employee that is part of the institution that I have the honor to currently head.

Each one of You has a mission well determined either though law and rules, either through orders and decisions that follow endlessly day by day.

This mission is sacred and you can name it more understandable the duty of a civil servant.

Only one hundred percent fulfillment of this duty creates and ensures you a legal base for the so-called rights of a civil servant.

---

¹⁴ SJANSM, PMSM, Confidential documents, file no. 41, p. 18-18v.

A servant who knows his place is not pleased only with the execution word by word of the order he received, he is always driven by a special zeal, by a personal ambition, researching the effects of his activity, striving to produce maximum benefits for the institution that patronizes him, trying to be as useful as possible for it, morally as well as materially.

At the same time he is in uninterrupted collaboration with his colleagues, striving through mutual understanding and information, through conscientiousness to realize any time he has the opportunity a plus result compared to the past.

If each one of You will understand his true mission, the institution will progress significantly year by year, and You will also earn at an old age content, satisfaction and pride.

You all know the enormous difficulties that have been raised in the last years to all those who require a place among you. You all know well how many petitioners knock on the door of the City Hall every day to receive any job, how many titrated people offer their work for positions which are well inferior to their education, only to secure their daily bread.

In front of this situation you will understand easier the goal that I pursue through this note, without talking more. I wish to see you each at work, at the height indicated by the known circumstances. The present notification should be a welcomed memento, an impetus and an encouragement to go straight ahead for the good and the benefit of the Municipality and at the same time of the country.

I am beforehand confident that I shall be understood by all my collaborators.

I want to remind you that each of you has accessed to me at any time, - whether you have to communicate an idea, a proposal, a request or a grievance.

I know the clerical shortcomings, - and I declare myself ready to decrease them any time I have a legal opportunity, - but I also await from You in sign of recognition, - the fulfillment of Your duty as I understand it and as it is requested by the meaning of a Romanian servant at the country's frontier.

Satu Mare, on March 10, 1936.

President of the Interim Commission"

Another example of Ștefan Benea's intransigency is represented by the Decision no. 36/1935 (October 11, 1935)¹⁵ that penalized with the loss of a day's salary the following civil servants:

1. PhD Dosa Teofil, general secretary
2. PhD Silvași Augustin, head of litigation department
3. PhD Armaș Vasile, head of forest department
4. Octavian Pop, office head
5. Fatyol Ileana, traffic manager

The sanctions have been applied following an unannounced control of the mayor, ascertaining the delay to the work program of those sanctioned. There were several notes made by those sanctions to be forgiven, each one citing different reasons, but the decision remained unchanged, even though among those persons were also some important ones for the City Hall, and even close to Ștefan Benea!

One episode that happened many years later, unfortunately in a period of said remembrance for Ștefan Benea (and also for the majority of Romanians), confirms the consideration that he enjoyed from the part of his subordinates, especially due to the correctness that he proved, but also due to the way in which he communicated with them. In the 1950s, Ștefan Benea, as many other inhabitants of

---

¹⁵ *Idem*, file no. 38, p. 139.

this country, was picked up by the communist authorities and taken to the Channel. He was imprisoned at Poarta Albă where, despite his age, he was sent to exhausting physical works, in the most inhuman conditions. Just by chance he was recognized by no other than the former doorman of the Satu Mare City Hall who at that moment was guardian at Poarta Albă, saying to him „Mr. lawyer I will take you out of here” and apparently he succeeded. In this way Ștefan Benea came to work in Oltenia at some vegetable farms (gardens), in conditions that were much better than the ones at the Channel¹⁶. If things would have been different than we have stated above, in a period in which hierarchies were overthrown and the value grid was quite different than the normal one, this guardian could have had a totally different attitude towards Ștefan Benea, which could have led even to the worsening of his situation and not to help he offered.

That is why Ștefan Benea deserves not only a monography but rather the recognition of the people from Satu Mare, a consideration of his value from the part of the nowadays authorities, and why not, a bust placed in the centre of Satu Mare, the name of a street and even granting his name to the building that was once the National House (Casa Națională).

This monography, structured as thematic as possible, supplemented with many great vintage photos related to our subject, tries to offer the readers an image closer to reality about the one that was Ph.D. Ștefan Benea, although we are aware of some inherent gaps which will be for sure filled by the historians of tomorrow.

We take the opportunity to thank to those who offered us information useful in making this volume: Mrs. Monica Benea,

---

¹⁶ The story was reported by his nephew Ștefan (Puiu) from Bucharest, the son of his brother Ioan, the oldest of his nephews.

teacher from Satu Mare (born in 1945 in Lugoj, Romanian language teacher and principal of the „Constantin Brâncoveanu” School in Satu Mare, currently retired, married with Mihai Benea, brother nephew of Ștefan Benea), Mr. Alexandru Benea and Mrs. Corina Benea from Cluj.

We thank our colleague Marta Cordea from the Satu Mare County Council for her support offered, as every time, to prepare the indexes and to correct the manuscript. Also, we would like to thank our colleagues from the Satu Mare County Museum, and to those from the National Archives in Satu Mare and Baia Mare for their documentary support. To special thanks is entitled also Mr. Valentin Orga Ph. D. and associated professor at „Babeș-Bolyai” University in Cluj-Napoca, our editor, to which we are bound by an old friendship and a remarkable collaboration through Argonaut Publishing House. Last but not least, we thank our colleague Nicoleta Lașan for the excellent English translation of the volume’s summary, Mrs. Felicia Vancea from the Civil Record Office of the Satu Mare City Hall, our colleague Tóth Ildikó for the computer drafting, the Association „I.C. Brătianu” Satu Mare and Mr. Claudiu Sulea for the logistic support which is essential for our work, and Mr. Adrian Ștef, President of the Satu Mare County Council, who continues to show the same special interest and the same passion for the history and culture of Satu Mare.

In the title of our volume we have used, as it seemed naturally to us, the family name that the mayor of Satu Mare Municipality returned to in the year 1936. It also seemed naturally for us up to that moment to record, according to the accessed documents, the form name „Cherecheș”. In order to ease the lecture, until 1936 the formula used is „Chereches (Benea)”.

The authors

Tabel cronologic

- 2 mai 1853 – s-a născut în Chiuzbaia Avram Cherecheș, tatăl lui Ștefan Cherecheș (Benea).
- 18 noiembrie 1880 – căsătoria lui Avram Cherecheș cu Eufrosina Avram, părinții lui Ștefan Cherecheș (Benea).
- 8 iulie 1884 – în localitatea Ferneziu din comitatul Satu Mare (azi cartier al municipiului Baia Mare), s-a născut Paul Benea, figură marcantă a vieții culturale și educaționale sătmărene.
- 9 septembrie 1885 – s-a născut la Negreia Ariton Benea, primar liberal al orașului Baia-Sprie în perioada în care Ștefan deținea aceeași funcție la Satu Mare.
- 6 ianuarie 1889 – s-a născut la Chiuzbaia Ștefan Benea.
- 4 octombrie 1894 – s-a născut la Chiuzbaia Ioan Benea.
- 1899 – Ștefan Benea debutează în clasa I-a de gimnaziu la Liceul de Stat în Baia Mare, unde va studia până la absolvirea studiilor liceale.
- 1 noiembrie 1901 – s-a născut la Chiuzbaia Joil Benea.
- 1907 – Ștefan Benea a obținut diploma de bacalaureat.
- 23 iunie 1908 – a decedat Avram Cherecheș, în urma unei aprinderi de plămâni.
- 21 Septembrie 1912 – obține la Cluj titlul de doctor în drept.
- 19 aprilie 1919 – eliberarea orașului Satu Mare și instaurarea administrației românești.
- 1 aprilie 1920 – obține diploma de avocat.
- 10 mai 1920 – depune jurământul de intrare în Baroul Satu Mare.
- 1921 – Ștefan Benea este ales primul președinte executiv al Clubului „Olimpia” din Satu Mare.

- 1922-1928 – avocat în Baroul Ilfov.
- 3 mai 1928 – revine la Satu Mare și este reînscris în Barou.
- 5 octombrie 1928 – Ștefan Benea este ales președintele organizației locale a P.N.L. Satu Mare.
- 10 octombrie 1928 – apare primul număr al ziarului „Gazeta Sătmarului”.
- 7 noiembrie 1928 – Ștefan Benea este ales secretar general al organizației județene a P.N.L. Satu Mare.
- 1 iulie 1929 – se deschide Banca Creditul Agricol Sătmărean, sub conducerea lui Ștefan Benea.
- 9 decembrie 1929 – Orașul Satu Mare prin Înalt decret Regal No. 4036 din 1929 publicat în Monitorul oficial No. 274 din 9 Decembrie 1929, este declarat Municipiu. Ca atare, „în baza dispozițiilor Art. 193 din legea pentru organizarea administrației locale, nu face parte din județ ci constituie o unitate administrativă egală în rang cu județul”.
- 31 decembrie 1930 – se căsătorește cu Elena Neguș, medic ginecolog.
- 5 septembrie 1931 – Ștefan Benea este numit director al „Gazetei Sătmarului”.
- 18 decembrie 1933 – Ștefan Benea este numit președinte al Comisiei Interimare a Municipiului Satu Mare (primar).
- 18 ianuarie 1934 – decesul lui Teofil Dragoș, liderul P.N.L. Satu Mare.
- 23 mai 1934 – constituirea Blocului Românesc. Este pentru prima dată când partidele locale (P.N.Ț., P.N.L., Partidul Național Agrar) sunt grupate într-o alianță politică, fapt confirmat și de declarațiile presei locale, de reprezentanții acestora: Titu Demian, Ștefan Cherecheș (Benea) și Ilie Carol Barbul.

- 13 iulie 1934 – aprobarea noului Regulament de organizare a Primăriei municipiului Satu Mare.
- 30 mai 1935 – Ștefan Benea este ales vicepreședinte atât al organizației județene cât și la municipiu.
- 3 iunie 1935 – demararea lucrărilor pentru construcția Aeroportului din Satu Mare.
- 20 iulie 1935 – inaugurarea șantierelor pentru Palatul Prefecturii și a Casei Naționale din Satu Mare.
- 9 aprilie 1935 – Valer Pop, ministrul Justiției, este ales în funcția de președinte al organizației județene P.N.L. Satu Mare.
- 19 mai 1935 – prefect al județului Satu Mare este numit medicul dr. Octavian Ardelean.
- 21 iulie 1936 – este înregistrată schimbarea numelui din Ștefan Cherecheș în Ștefan Benea.
- 15 august-15 septembrie 1936 – Expoziția „Luna Sătmăruului”.
- 2 noiembrie 1936 – vizita la Satu Mare a Regelui Carol al II-lea, însoțit de Voevodul Mihai.
- 13 decembrie 1936 – inaugurarea statuii dr. Vasile Lucaciu în prezența miniștrilor Ion Inculeț, Valeriu Pop, a subsecretarilor de stat Tiberiu Moșoiu și Valeriu Roman, precum și a președintelui Ligii Antirevizioniste Române, Stelian Popescu.
- 1937 – Ștefan Benea va deveni consilier de drept al Consiliului Județean Satu Mare.
- 25 martie 1937 – deschiderea Cinematografului din incinta „Casei Naționale”.
- 21 august 1937 – vizita primului ministru Gheorghe Tătărescu la Satu Mare.
- 8 septembrie 1937 – inaugurarea Aeroportului din Satu Mare.
- 24 octombrie 1937 – Valeriu Roman este instalat la Satu Mare ca președinte al P.N.L.

- decembrie 1937 – se încheie mandatul de primar deținut de Ștefan Benea.
- 11 februarie 1938 – apare ultimul număr al ziarului „Gazeta Sătmăruului”.
- 28 octombrie 1939 – Ștefan Benea devine decan al Baroului din Satu Mare.
- 1940-1945 – anii de refugiu la Brașov și București.
- 2 ianuarie 1946 – se retrage din Barou, nemaivorind reînscriserea.
- 1950-1955 (cu aproximație) – anii de detenție în lagărele comuniste.
- 5 februarie 1961 – Ștefan Benea a decedat la Satu Mare, cauza morții fiind insuficiență cardiacă.

Benea, o familie fruntașă din Chiuzbaia

Legăturile între localitatea Chiuzbaia și comitatul – apoi județul Satu Mare sunt îndelungi și foarte puternice. Numeroase personalități care și-au adus contribuția la progresul societății sătmărene au avut originea în această localitate aflată în apropierea orașului Baia Sprie.

În funcție de rangurile adjudecate de-a lungul vieții ar trebui să amintim câteva nume ale unor personalități. Începem cu Ștefan Bilțiu (1814-1896), canonic al Episcopiei Greco-Catolice de Gherla, cu multe merite în dezvoltarea proiectelor naționale și culturale ale românilor din aceste părți.

Vom aminti în continuare numele altor câțiva preoți greco-catolici, născuți la Chiuzbaia, care au avut realizări în slujirea lor pe plaiuri sătmărene. Astfel, revoluția de la 1848-1849 îl are ca principal exponent al năzuințelor românești în părțile sătmărene pe parohul greco-catolic din Medieșu-Aurit, Dumitru Kerekes sen. (1805-1875); Grigore Babiciu (1818-1883), slujitor la Someșeni și Prilog; Dumitru Kerekes jun. (1827-1893), multă vreme slujitor în parohia Turț; Antoniu Breban (1832-1884), slujitor la Târșolt; Avram Breban (1845-1907), paroh la Someșeni, este tatăl prepozitului capitular Alexandru Breban; Adrian Lupan (1891-1969), paroh câțiva ani la Tarna Mare; cu toții au avut importante contribuții la creșterea spirituală a credincioșilor din părțile sătmărene.

O altă categorie a relațiilor sătmărenilor cu Chiuzbaia ar fi prezența în parohia din frumoasa localitate de lângă Baia Sprie a unor preoți care au slujit cu fidelitate credincioșii de acolo. Amintim aici numele preoților: Vasile Kiss de Pișcari (1827-1901), slujitor între anii 1852-1856; un alt preot cu activitate intensă în părțile

sătmărene a fost Daniel Palfy (1834-1904) care a slujit la Chiuzbaia între anii 1870-1877.

Un alt element comun Chiuzbăii și orașului Satu Mare, de data aceasta, este părintele Ioan Știru (1923-1988) care, născut oarecum la jumătatea distanței dintre aceste localități – la Cicârlău, a slujit în ambele parohii: între 1952-1960 la Chiuzbaia și între 1962-1974 la Satu Mare, lăsând peste tot pe unde a trecut frumoase amintiri.

În ceea ce privește familia Benea/Cherecheș, primul membru al familiei, cunoscut după prenume este Ignat Bene, născut în Ferneziu la 1757. Lui i se va schimba numele de familie în Kerekes. Documentul care ne-a ajutat în mare măsură să facem mulți pași prin genealogia familiei ne precizează și circumstanțele în care s-a efectuat maghiarizarea numelui: „Pă vremea când era Domnitor Iosif al II-lea, care umblând prin țară, ca să și-o cunoască mai bine – și să scoată din gura poporului zicala: «Meghalt Mátyás Király, oda az igazság»! (A murit Matei Corvin, acolo [s-a pierdut] Dreptatea!)”. Ajungând și prin jurul orașului Baia Sprie, a găsit că toate satele din jur sunt locuite de poporul român, numai Centrul de Administrare, orașelul Baia Sprie este locuit cca jumătate de poporul maghiar, restul și acolo români și alte rase, Administrația însă peste tot în jurul aparținător o exercita 24 membri, numai de naționalitate maghiară. Întrebându-i pe cei de față pentru ce nu sunt în conducere și români? a lăsat Poruncă Împărătească să fie aleși de acum înainte în acel «Juriu de conducere» și români!

După ce s-a depărtat Împăratul «Juriul» acela, vrând-nevrând, a trebuit, și-a ales numai 2 membri români, aceia din celea două extremități ale jurului, condus până acum numai de cei 24 de rasă maghiară. Cei doi români aleși au fost: preotul din Cetățele: Demian V. și primarul din Ferneziu, Bene Ignat. Acești doi români după ce au fost citați la Centru și Baia Sprie, ca să nu poarte nume românești,

le-a [fost] pretins să ia nume unguresc: Demian vei fi: Puşkás, Bene vei fi Kerekes de acum înainte”¹⁷.

Acest Ignat a fost unul dintre fruntașii din Ferneziu, la decesul său, survenit în 1819, asigurându-i-se locul de veci în cimitirul bisericii, ca un „curator al ecclesiei” ce era. Ignat a avut trei băieți: Vasile, Avram și Ananie, precum și o fată pe nume Nastasie.

Vom urmări acum arborele genealogic al fiului cel mare, Vasile, pentru că din această linie genealogică se va naște dr. Ștefan Cherecheș (Benea). O dată cu căsătoria lui Vasile Kerekes putem spune că se întemeiază ramura familiei Kerekes în Chiuzbaia, căci din această localitate vecină Ferneziului era soția lui și acolo aveau să locuiască; un alt descendent al familiei, ing. Alexandru Benea afirmă că soția strămoșului Vasile era o văduvă bogată.

Vasile s-a implicat profund în viața comunității, putem spune chiar că a adus un suflu nou de viață în Chiuzbaia. La venirea lui satul avea o biserică de lemn, neîncăpătoare. A propus construirea unei biserici noi, de zid și mai încăpătoare și decât cea din lemn. Din costul construcției el se angaja să plătească jumătate, pe cont propriu; documentele care atestă ridicarea bisericii de zid cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Chiuzbaia, par să adeverească afirmațiile din memoriile rămase de la membri ai familiei¹⁸. După această reușită tot el a fost cel care a înzestrat lăcașul cu o „mândrenie” de clopot, comandat și adus de la sute de kilometri, tocmai de la Eperjes. A fost ca un cadou-surpriză pentru comunitate; la turnătorie a fost încrustat pe clopot numele său și data¹⁹.

Se pare că Vasile a avut un singur urmaș, Pavel, care însă va dărui familiei nu mai puțin de 6 moștenitori: Vasile, Dumitru, Ariton,

---

¹⁷ Avram Benea, *Memorii*, mss., pp. 1-2.

¹⁸ *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujvariensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1886*, Gherla, 1886, p. 197.

¹⁹ Avram Benea, *Memorii*, mss., p. 2.

Avram, Gavrilă și Pavel. De la tatăl lor aceștia au căpătat porecla, conform datinii de atunci, „a Pavelesii”. De aici înainte vom urmări, iarăși, doar linia genealogică din care provine dr. Ștefan Benea, deci vom urma destinul fiului Gavrilă „a Pavelesii”.

Gavrilă a Pavelesii a avut trei fii și o fiică (altă sursă afirmă că a avut 7 copii: Vasilică, Frăsina, Ignat, Ionaș - aceștia doi s-au căsătorit în Negreia și descendenții lor poartă acum numele Rotărescu; Ananie, Avram și Vasile)²⁰. Băiatul cel mare, Dumitru, a fost căsătorit în Negreia cu Paraschiva Nicoară. Au avut un fiu, Ariton, învățător iar după aceea primar al orașului Baia Sprie, asupra destinului căruia vom reveni la finalul volumului.

Al doilea fiu a fost Anania, s-a născut la 22 septembrie 1860²¹; el a fost primar și curator prim în Chiuzbaia și contabil la Banca „Perșeiul” din localitate. Al treilea se numea Avram, tatăl lui Ștefan Benea, despre a cărei familie vom vorbi în continuare.

---

²⁰ Alexandru Benea, *Arbore genealogic*.

²¹ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Maramureș (în continuare SJANMM), *Colecția Matricole Confesionale*, registrul nr. 392, f. 13.

În familia învățătorului din Chiuzbaia

Avram Cherecheș a fost învățător în Chiuzbaia, localitate unde s-a și născut, la 2 mai 1853. Era fiul lui Gavrilă Cherecheș și a Ilenei Horgie. Tatăl său, Gavrilă, s-a născut în anul 1818 la Chiuzbaia²², localnică fiind de fapt și mama sa, născută cu 6 ani mai târziu decât tatăl, în anul 1824²³. În familia lui Gavrilă și a Ilenei s-au mai născut copiii: Eufrosina (1855)²⁴, Ioana (1858)²⁵. Gavrilă a decedat la 27 noiembrie 1891²⁶.

Căsătoria lui Avram Cherecheș cu Eufrosina Avram a avut loc în Chiuzbaia la data de 18 noiembrie 1880. Eufrosina era fiica lui George Avram (a Alexii) și a Ilenei Bele. Cununia a fost oficiată de către parohul Daniel Palfy, martori ai mirilor fiind Grigore Avram și Vasile Libotean, Ariton Cherecheș și Eufrosina Bele²⁷.

Ștefan Benea s-a născut la 6 ianuarie 1889 în Chiuzbaia²⁸. Altă lucrare prezintă ca dată a nașterii „06.06.1889”, ca loc al nașterii „Băișoara” (evidentă traducere a denumirii „Kisbánya”) și tatăl (decedat deja în anii studiilor universitare) Avram (agricultor)²⁹. De fapt, tatăl său era, într-adevăr agricultor la momentul nașterii lui Ștefan, ulterior figurând în registrele parohiale în calitate de cantor-învățător la Chiuzbaia. Nași ai micului Ștefan au fost parohul local

---

²² *Ibidem*, registrul nr. 391, f. 14.

²³ *Ibidem*, f. 20.

²⁴ *Ibidem*, f. 51.

²⁵ *Ibidem*, f. 56.

²⁶ *Ibidem*, registrul nr. 402, f. 34.

²⁷ *Ibidem*, registrul nr. 398, f. 24.

²⁸ *Ibidem*, registrul nr. 394, f. 12.

²⁹ Cornel Sigmirean, *Istoria formării intelectualității românești din Transilvania și Banat în epoca modernă*, Cluj-Napoca, 2000, p. 499.

din Chiuzbaia, Nicolae Lupan, împreună cu soția lui, Victoria Zoicaș, care de altfel i-au nășit pe cei mai mulți dintre copiii lui Avram Cherecheș și ai Eufrosinei Avram.

În afară de Ștefan, eroul principal din demersul nostru, familia Cherecheș a mai avut doi băieți, Ioan și Avram Joil, precum și o fiică, Maria, care era căsătorită în Chiuzbaia cu un băiat din familia Breban. Despre această soră a fraților Cherecheș – Benea din anul 1936, mai știm doar că a avut un fiu, Ștefan, medic la Baia Mare. La finalul acestui capitol vom include datele pe care le deținem despre frații mai mici ai lui Ștefan, Ioan și Joil Avram.

Pe baza cercetărilor efectuate la Serviciul Județean al Arhivelor Naționale din Baia Mare am aflat numele tuturor copiilor născuți în familia lui Avram Cherecheș, astfel am aflat că mai mulți copii au decedat la vârste fragede. Primul născut în familia lor a fost fiica Ana (n. 10 noiembrie 1881, a decedat după doar 12 zile de la naștere)³⁰, după aceea o altă fiică, Maria (n. 18 august 1884)³¹, fiul Nicolae (n. 23 noiembrie 1886 – m. 28 iulie 1888)³², în 1889 s-a născut Ștefan, apoi s-au mai născut Alexandru Andrei (n. 3 dec. 1891– m. 15 dec. 1893)³³, Ioan (4 octombrie 1894)³⁴, Eufrosina (n. 11 februarie 1897 – m. 26 iulie 1910)³⁵ și Joil (n. 1 noiembrie 1901)³⁶, mezinul familiei.

De notat ar fi faptul că înainte de Avram Cherecheș, cantor-învățător la Chiuzbaia a fost tot un membru din familia Cherecheș, Vasile (Basilus), absolvent de preparandie, care a ocupat acest post

---

³⁰ SJANMM, *Colecția Matricole Confesionale*, registrul nr. 393, f. 31.

³¹ *Ibidem*, f. 39.

³² *Ibidem*, registrul nr. 394, f. 6.

³³ *Ibidem*, f. 21.

³⁴ *Ibidem*, f. 31.

³⁵ *Ibidem*, f. 38.

³⁶ *Ibidem*, f. 48.

între anii 1877-1886³⁷. În 1865 acest învățător funcționa la Copalnic-Mănăstur³⁸.

Avram Cherecheș, cel puțin între anii 1890-1906 a deținut funcțiile de cantor-învățător la Chiuzbaia, după cum ne dovedesc informațiile aflate în șematismele episcopiei de Gherla din acei ani. Vom încerca să reconstituim în cele ce urmează, condițiile în care se desfășura învățământul la Chiuzbaia, ilustrând mai ales prin cifre acest lucru.

Dacă în anul 1867 școala, frecventată în acel an de 34 de copii era construită din lemn³⁹, încă din anul 1886 lăcașul unde mlădițele românilor greco-catolici învățau să scrie și să citească era ridicat din zid; este lucru știut că în acea vreme învățătorul își avea locuința în clădirea școlii, obicei perpetuat până la etatizarea învățământului, după înființarea Unirii din 1918. În 1890, de când avem primul șematism al perioadei în care Avram Cherecheș a fost cantor-învățător la Chiuzbaia, școala era frecventată de 65 de elevi, la care se adăugau cei 20 care veneau la școala de repetiție; Avram Cherecheș figura ca interimar⁴⁰.

Peste patru ani efectivul școlarilor crește: 95 la școala de obște și 35 la cea de repetiție; Avram Cherecheș figurează tot ca

---

³⁷ *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujvariensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1877*, Gherla, 1877, p. 166; *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujvariensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1886*, Gherla, 1886, p. 197.

³⁸ Simion Retegan, *Satul românesc din Transilvania ctitor de școală (1850-1867)*, Cluj, 1994, p. 159.

³⁹ *Șematismulu Veneratului Cleru a nou înființatei diecese a Gherlei pre anulu dela Christosu 1867*, Gherla, 1867, p. 186.

⁴⁰ *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujvariensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1890*, Gherla, 1890, p. 184.

interimar, dar cu precizarea că era calificat⁴¹. În anul 1898 efectivul crește și mai mult: 106 la școala de zi și 45 în cea de repetiție⁴². În memoria familiei a rămas informația că pe la 1900 în Chiuzbaia nu mai existau analfabeți, un lucru remarcabil pentru acea perioadă, meritul învățătorului fiind preeminent⁴³.

În anul 1903 consemnăm o scădere inexplicabilă a numărului copiilor care frecventau școala din Chiuzbaia: 68 în școala de zi și 32 în cea de repetiție⁴⁴. În anul 1906 din statutul cantorului-docinte Avram Cherecheș dispăre precizarea „interimar”. Școala era din nou mai des frecventată: 103 la orele obișnuite și 50 la școala de repetiție⁴⁵.

Avram Cherecheș a decedat la 23 iunie 1908, în urma unei aprinderi de plămâni⁴⁶. I-a urmat în postul de cantor-învățător la Chiuzbaia Luca Illés⁴⁷.

Foarte mulți membri ai familiei Cherecheș (Kerekes) au revenit la numele Benea în anul 1936, când, ministrul justiției Valer Pop a emis o celebră lege a numelor. Ștefan a fost urmat în demersul de revenire la numele de familie și de către frații săi, Ioan și Joil. Vom înfățișa în continuare câteva aspecte din viața acestor doi frați ai lui Ștefan Benea.

Se pare că, fiind cel mai mare dintre copiii familiei Benea (făcând abstracție de cei decedați la vârste fragede), familia

---

⁴¹ *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujvariensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1894*, Gherla, 1894, p. 195.

⁴² *Schematismus Cleri Dioecesis Szamosujvariensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1898*, Gherla, 1898, p. 192.

⁴³ Informație de la dna Monica Benea.

⁴⁴ *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujvariensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1903*, Gherla, 1903, p. 196.

⁴⁵ *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujvariensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1906*, Gherla, 1906, p. 195.

⁴⁶ SJANMM, *Colecția Matricole Confesionale*, registru nr. 403, f. 16.

⁴⁷ *Șematismul Veneratului Cler al Diecezei greco-catolice Române de Gherla pe anul 1914*, Gherla, 1914, p. 233.

rămânând orfană prin moartea tatălui, Ștefan i-a ocrotit ca un părinte pe frații săi Ioan și Avram Joil.

Ioan, născut în anul 1894, după cum am precizat deja, a lucrat mai multă vreme la Brașov, unde a avut un atelier cu 12 angajați. Probabil că în anii când și Ștefan activa în București, Ioan a vândut atelierul și s-a mutat la București. Se pare că afacerea sa a avut mult de suferit în perioada crizei economice.

O dată cu cei doi frați ai săi, după terminarea războiului a venit la Satu Mare. A deținut funcția de șef al Uzinei de Apă din Grădina Romei din Satu Mare.

Ioan a avut un fiu, Ștefan (inginer minier), care s-a căsătorit cu Jenica Săvulescu, din căsătoria lor rezultând doi copii, Mihai și Gabriela. Ioan a decedat în anul 1961, când a trecut la cele veșnice și Ștefan Benea. Este înmormântat în cimitirul greco-catolic de lângă Gara Satu Mare, aproape de locul de veci al fratelui său mai mare.

Joil Benea, mezinul familiei învățătorului din Chiuzbaia, a fost funcționar mai multă vreme la Uzina Electrică din Satu Mare. Avram Joil pe numele întreg primit la botez (născut la 2 noiembrie 1901 în Chiuzbaia, după cum deja am precizat) era mezinul familiei. Informații despre acest frate al lui Ștefan Benea am primit de la fiul său, Alexandru, precum și de la nora sa, dna Monica Benea.

Am aflat astfel că Ștefan în timpul războiului, probabil rănit, când s-a întors la Verdun l-a lăsat pe mezin la Praga, în grija marelui prieten al poporului român, Jan Urban Jarník⁴⁸, care îi era probabil apropiat viitorului primar de Satu Mare. Interesant este faptul că marele romanist s-a angajat să-i asigure școlarizarea și șederea lui

---

⁴⁸ Jan Urban Jarník (1848-1923), filolog ceh, specialist în romanistică. S-a ocupat de limba română, îndeosebi de folclor. A editat împreună cu Andrei Bârseanu volumul *Doine și strigături din Ardeal*. În semn de recunoaștere pentru dragostea lui față de tot ce înseamnă român și românesc, în anul 1919 a primit titlul de membru de onoare al Academiei Române.

Joil, cu condiția de a vorbi cu el doar în limba română! Sătmărenii au prețuit activitatea marelui filolog și prieten al poporului român, astfel că în perioada interbelică o stradă din municipiul Satu Mare îi purta numele (astăzi strada Mara); după ce am aflat de relația fraților Benea cu Jan Urban Jarnik, putem bănuși că un mare merit pentru atribuirea denumirii străzii îl avea Ștefan Benea. Amintirea marelui romanist este la loc de cinste și azi în familia Benea, portretul aflat în colecția urmașilor, reprodus de noi în acest volum prin mărinimia acestora, stând mărturie afirmației noastre.

Joil a rămas la Praga până și-a terminat studiile, vreme de 7-8 ani, așa cum afirmă fiul său Alexandru. Certificatele școlare puse la dispoziția noastră ne relevă faptul că tânărul din Chiuzbaia fusese elev al școlii industriale superioare secția metalurgică din Praga. Probabil că a făcut practică în cadrul Primei fabrici de mașini Ceho-Morave din Praga, secția automobile, lucru atestat și de imaginile prețioase primite de noi de la descendenții familiei Benea.

După revenirea în țară din Praga a avut servicii la Baia Mare, București și apoi a fost mecanic șef la Uzina Electrică din Satu Mare. În Satu Mare a locuit pe Bd. Regele Ferdinand (azi Bd. Vasile Lucaci)⁴⁹. În anul 1931 s-a căsătorit cu Székely Jolánka, cu care a avut doi copii. Primul dintre ei, Alexandru, este căsătorit cu Veronica Salade și are trei copii: Dan, Mihai și Adelia. Cel de-al doilea copil, Mihai, născut în anul 1938 a fost căsătorit cu Monica Benea și au doi copii: Adrian și Roxana. Mihai a fost inginer, deținând pe rând funcțiile de inginer șef la UNIO, inginer șef și apoi director la Comunală, vicepreședinte al Consiliului Popular Județean. A decedat în anul 1993, fiind înmormântat la Satu Mare, alături de unchiul său Ioan.

---

⁴⁹ Tankóczy Gyula, *Monografia orașului Satu-Mare – Satu-Mare város képes tükre*, Satu Mare, [1936], p. 186.

Uzina electrică sătmăreană fusese înființată în anul 1881, de la acea dată până în anul 1933 producând curent continuu. A fost meritul ing. Eugen Bota, directorul Uzinei, faptul că s-a modernizat activitatea, prin producerea de curent alternativ. În 1933 s-a pus în funcțiune o turbină de 560 kw. Prin 1936 se lucra la montarea celei mai moderne centrale de expediție din țară, exceptând Bucureștiul, care costa 4.000.000 lei. Din personalul Uzinei mai remarcăm numele ing. Paul Ianiczki, a șefului contabil Romulus Țiucra, etc.⁵⁰

În anul 1940 și Joil se refugiază, ajungând la Brașov, ajutat și de fratele Ioan. A lucrat tot ca mecanic șef, la Fabrica „Metrom”.

În 1944 Uzina electrică din Satu Mare a fost minată și distrusă de armatele hitleriste aflate în retragere. Joil revine la Satu Mare în anul 1945 cu întreaga familie. A fost unul dintre principalii specialiști care au reconstruit uzina. Au fost instalate 2 turbine elvețiene BBC (Brown Boveri Company) montajul de specialitate fiind realizat cu specialistul firmei, dnul Ruf Wily, cu care s-a împrietenit și care în perioada cât a stat în România s-a însurat cu o româncă⁵¹.

Joil Avram a fost mecanicul șef, apoi directorul Uzinei Electrice până în anul morții, 1959.

Presa vremii recunoștea că acea lege de românizare a numelor „a izvorât dintr-o mișcare obștească iscată în anii din urmă acolo în Sătmar. E acolo un mare început de redeșteptare, ale cărui roade se ivesc mereu, și tot mai satisfăcătoare, în multe domenii. [...] Și dacă închinăm Sătmarului aceste rânduri de bucurie, e pentru că de-acolo-s cele mai multe dintre revenirile autorizate de foaia oficială. În frunte cu primarul orașului care a revenit cu toate rudele-i apropiate și îndepărtate dela numele de Cherecheș la numele de Benea purtat

---

⁵⁰ „Nord-Vestul”, Baia Mare, an I, nr. 15-18, 15 august 1936, p. 13.

⁵¹ Alexandru Benea, *Scrisoare expediată lui Claudiu Porumbăcean*, vezi la *Anexe*.

până acum 110 ani de înaintașii lor, și-au reluat numele străbun. [...] E cum nu se poate mai măgulitor acest exemplu al sătmărenilor. Ei au cerut mai cu insistență noua lege a numelui, ei s-au grăbit cei dintâi și cei mai mulți să se folosească de-nlesnirile ei”⁵². Deputatul Flaviu Șuluțiu ține să îl felicite pe Ștefan Benea, scrisoarea sa fiind publicată în oficiosul liberal: „Iubite Ștefane! [...] Ai purtat vechiul nume cu demnitate românească, îți urez ca noul nume să se illustreze deasemeni cu vrednicie pe terenul național și cultural al Sătmăruului!”⁵³.

Urmărind registrele parohiale aparținând Chiuzbăii, dar și Ferneziului, am remarcat că numeroși membri ai familiei Cherecheș și-au reluat numele de Benea. Ar mai fi de spus că în timpul „marii guvernări liberale”, printre școlile renovate s-a numărat și cea din Chiuzbaia, prezentă în albumul foto-documentar din volumul nostru. Ștefan nu uitase de faptul că era fiul învățătorului din Chiuzbaia, „frumoasa Elveție”...

---

⁵² *Exemplul din Sătmăru*, în „Piatră de hotar. Arhivă antirevizionistă”, an III, nr. 8-9, august-septembrie 1936, pp. 109-110.

⁵³ „Gazeta Sătmăruului”, Satu Mare, an IX, nr. 157, 19 august 1936, p. 4; la 21 iulie 1936 este înregistrată în evidențele Baroului schimbarea numelui din Cherecheș în Benea, în baza Monitorului Oficial nr. 160 din 13 iulie 1936.

Anii de școală

Materialul documentar avut la dispoziție ne permite să analizăm anii de școală urmați la gimnaziu și la liceu de către viitorul primar al municipiului Satu Mare. Ștefan Benea (Kerekes István cum apare în anuarele din acești ani școlari) a urmat atât studiile gimnaziale cât și cele liceale la Liceul de Stat din Baia Mare, fost romano-catolic (piarist).

A fost coleg de-a lungul anilor cu viitorii preoți greco-catolici Simion Anderco, Alexandru Darabanth⁵⁴, dar și cu viitorul prefect de Satu Mare, Ioan Pogăciaș sau cu avocatul Grigore Ștețiu. Cu Ioan Pogăciaș⁵⁵ se va încadra peste ani în aceeași formațiune politică.

În prima clasă gimnazială, deci în anul școlar 1899/1900, îl găsim coleg cu [Aurel] Simion Anderco, Andrei Berinde⁵⁶ (acesta renunță la acel an școlar), Alexandru Darabanth⁵⁷.

---

⁵⁴ *Alexandru Iuliu Dărăbant (Darabanth)* (1888, Boinești-?). Preot greco-catolic, a fost căsătorit cu Maria Doboși. Hirotonit în 1913. Paroh la Batarci și în filia Comlăuș, până în iulie 1916. A funcționat după aceea, mai întâi în funcția de capelan al tatălui său la Certeze. Apoi a fost paroh în Vama, cel puțin între 1925-1932. În 1936 era paroh la Baia Sprie, îndeplinind și funcția de asesor ordinar al distr. Baia Mare. Preocupat de problemele învățământului românesc pe aceste plaiuri, în 1930 a fost ales în cadrul comitetului școlar județean.

⁵⁵ *Ioan Pogăciaș* (1888, Hideaga-1955, Satu Mare). Avocat, notar. A fost în două rânduri prefect al județului Satu Mare, din partea formațiunii liberale. A mai deținut funcțiile de subprefect, director de Prefectură și primpretor.

⁵⁶ *Andrei Berinde* (1888-?). Preot greco-catolic. În anul școlar 1926/1927 a fost secretar al Liceului „Petru Maior” din Gherla. După ce a fost hirotonit în 1929, a slujit în parohia Borșa III din 1929 până în 1932. A colaborat la organul clujean al L.A.N.C.-ului, „Înfrățirea românească”. Cel puțin între 1934-1938 a fost adm. parohial la Moșeni, în anii când câțiva componenți ai echipelor regale au realizat cercetări monografice în zonă.

Anul următor, printre cei 33 de elevi ai clasei a II-a gimnaziale îi găsim pe Simion Anderco⁵⁸, Alexandru Darabanth și Grigore Ștețiu. Acesta din urmă, fiul avocatului din Seini Alexandru Ștețiu, a obținut cele mai bune calificative din întreaga clasă: eminent pe linie, calificativ obținut mai mereu de acesta⁵⁹. În clasa a III-a gimnazială i-a avut colegi pe Simion Anderco, Iuliu Ardelean (viitor preot greco-catolic), Grigore Ștețiu și pe viitorul învățător Iuliu Popan⁶⁰. În clasa a IV-a gimnazială Ștefan Benea va fi coleg cu Iuliu Ardelean⁶¹, dar și cu viitorul prefect de Satu Mare, Ioan Pogăciaș⁶².

În prima clasă de liceu colegi i-au fost Alexandru Darabanth și Ioan Pogăciaș⁶³. În următorii doi ani școlari, printre colegii români

---

⁵⁷ *A Nagyányai M. Kir. Állami Főgimnázium Értesítője 1899-1900 Tanévről* (Anuarul Liceului de Stat din Baia Mare), Nagyányai [Baia Mare], 1900, pp. 68-69.

⁵⁸ *Aurel Simion Anderco jun.* (1889, Someșeni - 1915), fiul parohului Simion Anderco sen. și a Emiliei Roman. Căsătorit cu Lucreția Șerbac, fiica pr. Ioan Șerbac jun. A slujit pentru puțină vreme la Nănești, distr. Iza, căci a repausat la o fragedă vârstă, în 29 iulie 1915.

⁵⁹ *A Nagyányai M. Kir. Állami Főgimnázium Értesítője 1900-1901 Tanévről* (Anuarul Liceului de Stat din Baia Mare), Nagyányai, [Baia Mare], 1901, pp. 101.

⁶⁰ *A Nagyányai M. Kir. Állami Főgimnázium Értesítője 1901-1902 Tanévről* (Anuarul Liceului de Stat din Baia Mare), Nagyányai, [Baia Mare], 1902, p. 86.

⁶¹ *Iuliu Ardelean* (1888-1952). Preot greco-catolic, a urmat studiile gimnaziale la Liceul de Stat din Baia Mare. S-a căsătorit cu Elisabeta Rednic, fiind hirotonit în 1913. A slujit în parohia Văleni. A fost prezent în 1 Decembrie 1918 la Alba Iulia, ca delegat al parohiei sale. Vicepreședinte al organizației județene a P.N.Ț. din Maramureș. Între 1930-1932 a fost adm. la Măn. Moisei. În 1936 deja era paroh la Iapa, distr. Sighet. Arestat de către horthyști. În primăvara anului 1945 a fost întemnițat, împreună cu protopopul Titus Berinde. A fost apoi iarăși arestat pe 13 februarie 1952, găsindu-și sfârșitul la Peninsula pe 2 martie 1953.

⁶² *A Nagyányai M. Kir. Állami Főgimnázium Értesítője 1902-1903 Tanévről* (Anuarul Liceului de Stat din Baia Mare), Nagyányai, [Baia Mare], 1903, p. 87.

⁶³ *A Nagyányai M. Kir. Állami Főgimnázium Értesítője 1903-1904 Tanévről* (Anuarul Liceului de Stat din Baia Mare), Nagyányai, [Baia Mare], 1904, p. 138.

îl remarcăm doar pe Alexandru Darabanth⁶⁴. În ultimul an de liceu celor doi li se alătură Grigore Ștețiu. Inițial, Ștefan Benea era hotărât să se îndrepte spre o carieră de silvicultor, în cele din urmă însă a optat pentru drept⁶⁵.

Religia greco-catolică a predat-o în acei ani preotul greco-catolic Andrei Popp, care predă și limba română, obiect extraordinar la acea instituție. Diriginte de-a lungul celor opt ani de studiu la Baia Mare i-a fost profesorul de latină, greacă și maghiară Gurnesevits Lajos.

Se pare că a avut o relație bună cu acest profesor, care era conducătorul Societății de lectură „Petőfi”, Ștefan Cherecheș (Benea) numărându-se printre membrii activi ai respectivei reuniuni, chiar vicepreședinte într-un an școlar⁶⁶. Temele abordate în cadrul adunărilor Societății erau foarte generoase, și titlurile temelor abordate fiind doveditoare a bunei pregătiri cu care elevii alegeau, indiferent de confesiune, această vestită instituție școlară din Baia Mare⁶⁷.

Răzgândindu-se după obținerea bacalaureatului, Ștefan Cherecheș (Benea) a urmat Academia Comercială la Graz iar Facultatea de Drept în Cluj, devenind doctor în drept. Putem să ne închipuim tristețea care s-a abătut în vara anului 1908 peste familia lui Avram Cherecheș la decesul învățătorului din Chiuzbaia; Ștefan nu se va lăsa cuprins de deznădejde, ascensiunea sa profesională, dar

---

⁶⁴ A Nagybanýai M. Kir. Állami Főgimnázium Értesítője 1904-1905 Tanévről (Anuarul Liceului de Stat din Baia Mare), Nagybanýa, [Baia Mare], 1905, p. 140; A Nagybanýai M. Kir. Állami Főgimnázium Értesítője 1905-1906 Tanévről (Anuarul Liceului de Stat din Baia Mare), Nagybanýa, [Baia Mare], 1906, p. 128.

⁶⁵ A Nagybanýai M. Kir. Állami Főgimnázium Értesítője 1906-1907 Tanévről (Anuarul Liceului de Stat din Baia Mare), Nagybanýa, [Baia Mare], 1907, pp. 14, 95.

⁶⁶ A Nagybanýai M. Kir. Állami Főgimnázium Értesítője 1905-1906 Tanévről (Anuarul Liceului de Stat din Baia Mare), Nagybanýa, [Baia Mare], 1906, p. 101.

⁶⁷ A Nagybanýai M. Kir. Állami Főgimnázium Értesítője 1906-1907 Tanévről (Anuarul Liceului de Stat din Baia Mare), Nagybanýa, [Baia Mare], 1907, pp. 92-94.

și a fraților săi mai mici, vegheați de el, demonstrând acest lucru. Cunoaștem faptul că a studiat la Cluj un semestru în anul universitar 1908/1909, două semestre în 1909/1910 și 1910/1911, pentru ca în ultimul an universitar, 1911/1912, să studieze un semestru la Cluj. Nu deținem la acest moment mai multe informații despre perioada studenției din Graz. Un alt fapt important pe care îl cunoaștem este data obținerii doctoratului în drept, 21 Septembrie 1912⁶⁸.

---

⁶⁸ Cornel Sigmirean, *op. cit.*, p. 499.

Avocat stagiar, membru al „Astrei”

Încă avocat stagiar fiind, alături de Alexandru Breban (pe atunci paroh greco-catolic la Baia Mare), dr. Teofil Dragoș (avocat), dr. Aurel Nistor (avocat), Alexiu Pocol (proprietar de mine), Augustin Dragoș (casier al Băncii de păstrare, frate al lui Teofil Dragoș), dr. Coriolan Bohățiel (avocat), dr. Ioan Sălăgian (medic), dr. Gavril Oșian (avocat), dr. Alexandru Török (avocat stagiar), Ștefan Cherecheș (Benea) se număra în 1914 printre membrii „Astrei”. Presupunem că era stagiar la unul dintre avocații români renumiți ai acelei epoci, la acest moment al cercetării noastre putem însă face doar presupuneri dacă este vorba despre dr. Teofil Dragoș, dr. Gavril Oșian, dr. Aurel Nistor sau un alt avocat.

În vara anului 1914 fruntașii români din Baia Mare doreau organizarea unei adunări a despărțământului „Astrei”, în data de 2 august 1914. La 20 iunie 1914 dr. Vasile Lucaciu, directorul despărțământului și dr. Gavril Oșianu, secretarul despărțământului, adresau consiliului orașenesc al orașului Baia Mare o cerere de concesiune a sălii teatrului în vederea organizării acelei adunări precum și a concertului și balului care aveau să întregască sărbătoarea⁶⁹.

Cererea a fost reînnoită în luna iulie 1914, documentul fiind semnat și de această dată de către aceiași doi conducători ai despărțământului. De această dată se preciza faptul că adunarea urma să se țină în localul Școlii greco-catolice din localitate și că în program nu figura concert, ci doar un bal. Toți cei care se regăsesc în listă, enumerați de noi mai sus, garantau faptul că „atât în timpul

---

⁶⁹ *** *Maramureșenii în lupta pentru libertate și unitate națională: Documente. 1848-1918*, București, 1981, doc. nr. 147, pp. 287-288.

adunării, cât și în timpul balului nu vor avea loc nici un fel de manifestări naționale sau politice”⁷⁰. Din program reținem că, pe lângă treburile curente ale despărțământului, trebuiau să fie stabiliți doi membri care să reprezinte despărțământul la adunarea generală a „Astrei”.

În prag de război, la 28 iulie 1914 Austro-Ungaria atacase Serbia, astfel că răspunsul autorităților băimărene către intelectualitatea românilor băimăreni, emis în data de 27 iulie 1914, a fost următorul: „Consiliul orașului ținând seama că timpurile de azi sunt deosebit de serioase și că nu sunt potrivite pentru organizarea de adunări populare cu participare numeroasă și nici pentru organizarea de baluri și tocmai din această cauză nu ia la cunoștință adunarea amintită și nici nu acordă sala teatrului pentru organizarea balului”⁷¹.

O zi mai târziu, dintr-un raport al primarului Makray din Baia Mare către prefectul comitatului aflăm îngrijorarea autorităților în ceea ce privește starea de spirit a românilor; în oraș se zvonea că românii din comitatul vecin Solnoc-Dobâca se răzvrătiseră deja. Primarul cerea măsuri de urgență precum mărirea numărului jandarmilor din localitate⁷². Răspunsul prefectului din Carei (reședința comitatului) a venit repede, în 30 iulie, confirmând faptul că, prin intermediul subprefectului s-au făcut propuneri Ministrului de Interne al Ungariei, în sensul celor solicitate de edilul băimărean⁷³.

Îngrijorarea primarului reiese și din următorul document, datat la 4 august 1914. După opinia lui, era greșită înființarea gărzilor

---

⁷⁰ SJANMM, *Fond Primăria orașului Baia Mare, Acte administrative, act nr. 3911/1914*, document reprodus și în volumul *** *Maramureșenii în lupta pentru libertate și unitate națională: Documente. 1848-1918*, București, 1981, doc. nr. 148, pp. 289-290.

⁷¹ *Ibidem*, doc. nr. 149, pp. 290-291.

⁷² *Ibidem*, doc. nr. 150, pp. 292-293.

⁷³ *Ibidem*, doc. nr. 151, p. 293.

civile, pentru că nu era bine să se creadă că era necesară înarmarea împotriva naționalităților; totuși, îl ruga pe prefect să se gândească de urgență, „fie la întărirea jandarmeriei, fie la trimiterea de forțe armate”⁷⁴.

Aceasta era starea de spirit în Baia Mare, atunci când prima conflagrație mondială era pe cale de a izbucni. Pentru tânărul Ștefan Cherecheș (Benea) avea să urmeze o altă perioadă din viață, frontul.

---

⁷⁴ *Ibidem*, doc. nr. 152, pp. 294-295.

Pe front

Nu avem prea multe acte cu referire la perioada pe care Ștefan Cherecheș (Benea) a petrecut-o pe frontul primei conflagrații mondiale. Informațiile sunt puține; știm că a luptat în Galiția, dar a ajuns și la Verdun.

În anul 1915 vine în permisie acasă, fotografia executată într-un atelier din Baia Mare adevărind afirmația noastră. Nu știm cine sunt personajele cu care Ștefan a ținut să se fotografieze, presupunem doar că ar fi vorba de rudeni apropiate.

În numărul de Crăciun pe anul 1931, publicația „Gazeta Sătmăruului” găzduia un text semnat „Sch”. Din numerele următoare aflăm că semnătura aceea aparținea de fapt lui dr. Ștefan Cherecheș (Benea), iar articolul constituia o rememorare a unor întâmplări de pe front.

Dar iată textul despre care este vorba: „*O amintire*. Azi șaseprezece ani eram pe front. Pe malul râului Stripa din Galiția. Făceam parte din batalionul dlui căpitan Banciu, azi colonel în Armata Română și comandantul Brigăzii din Carei. Aveam comanda companiei a 10-a. De seara Crăciunului mă invită la batalion, să sărbătorim împreună. Eram abia trei ofițeri români la unitatea lui, căpitanul, adjutantul Avram, - și eu. Stăm de vorbă, ne cinstim ca români. Mai vorbim ce e pe-acasă și așa mai departe. Afară o splendidă seară de iarnă. O liniște mortală. O fi având și rușii Crăciunul ziceam, că nu auzi nici o detunătură de tun, pușcă, ca alte nopți. Pe la orele 11 sosește poșta. Toți trei curioși citim scrisorile trimise de rude, prietini, etc. Căpitanul mai norocos are și un pachetel. Î-l deschide grăbit, pentru că era adresat de către... logodnica lui. – Toți așteptăm ce-i înlăuntru. În sfârșit scoate

căpitanul un brăduleț frumos înzestrat cu bomboane, lumânări micuțe etc. Îl așează pe masă, aprinde lumânările, iar noi intonăm spontan colinda «O ce veste minunată!». Câtă fericire în sufletul nostru! Uitasem că suntem la câțiva pași de dușman, că ceasurile vieții ne sunt numărate. Se face miezul nopții. Santinela de afară ne chiamă. Și ce s-auzi? În față la ruși, colinde... melodii ca și ale noastre... creștinești. Mai bine de o jumătate de ceas i-am ascultat, apoi ne-am retras din nou în «deckung» și am sărbătorit, cu veselie, fericire și bună speranță seara de Crăciun, anul 1915. Au trecut șasesprezece ani de atunci. E pace, nu-i război. Ne mai putem veseli azi tot așa, oare azi suntem fericiți? Zilele ce trăim nu ne lasă să fim veseli, să fim fericiți. Ne-a rămas numai *speranța în viitor*, care în seara Crăciunului trebuie să prindă o nouă putere...”. *Sch.*⁷⁵

Urmare apariției acestui articol, directorul Ștefan Cherecheș (Benea) a primit o scrisoare:

„Stimate domnule Cherecheș: Recunosc în comandantul Comp. 10-a din anul 1915 pe malul Styrpei, pe vrednicul Locot. Dr. Cherecheș Ștefan, și te asigur că articolul D-tale din Gazeta Sătmarului mi-a împropătat amintirea unor clipe plăcute și frumoase a timpurilor grele de pe atunci. Din suflet Vă urez sărbători plăcute, iar de seara, când se va aprinde în căminul meu pomul Crăciunului și mă voi bucura de fericirea copilașilor mei, voi fi cu gândul și la cei doi prea buni camarazi de luptă cu cari în 1915 într-un bordei subteran în fața pomușorului mic laudam «Nașterea Domnului» prin colinda strămoșească «O ce veste minunată!». Mulțumindu-ți încă odată pentru reamintirea acelor frumoase clipe în zile grele, te asigur de afecțiunea mea deosebită ce îți păstrez, - al D-tale devotat camarad de luptă și prietin.

---

⁷⁵ „Gazeta Sătmarului”, Satu Mare, an IV, nr. 56, 23 decembrie 1931, p. 4.

(Ss.) Colonel Banciu”⁷⁶.

Se pare că pe parcursul războiului Ștefan Cherecheș (Benea) a ajuns să lupte și la Verdun; știm acest lucru din faptul că la întoarcerea pe front el își duce fratele Joil la școală în Praga. Mai avem o fotografie din anul 1917.

Un lucru important de reținut este faptul că prezența lui Ștefan Cherecheș (Benea) pe front s-a soldat și cu o rănire, nu știm cât de gravă. Documentul fotografic vine iarăși în sprijinul afirmației noastre.

---

⁷⁶ *Ibidem*, an V, nr. 59, 13 ianuarie 1932, p. 4.

Avocat practicant, colaborator la ziare

Despre activitatea lui Ștefan Benea ca avocat, după întoarcerea de pe front, știm mai puține lucruri, deși în urmă cu câțiva ani când lucram (Claudiu Porumbăcean) ca arhivist la Arhivele Naționale am preluat fondul documentar creat de Baroul Satu Mare. Din păcate, dosarul lui Ștefan Benea lipsea din arhivă (deși cândva exista având nr. 109/1928), singurele informații fiind oferite de registrul general de evidență a avocaților definitivii din Barou. Știm însă că activitatea sa în acest domeniu a fost mai mult decât apreciată, la cabinetul său făcând stagiatura tineri de perspectivă în acest domeniu, și mă gândesc în primul rând la Lucian Bretan⁷⁷.

---

⁷⁷ Cunoscut avocat, publicist și om politic, *Lucian Bretan* s-a născut la 4 octombrie 1897 în localitatea Certeze, comitatul Satu Mare. Urmează școala primară la Certeze (1903-1907) iar liceul la Nagy Kálló (Ungaria), Satu Mare, Kisvárdá și Szeged (ambele în Ungaria), unde obține bacalaureatul la 26 iunie 1915. După liceu, decide să urmeze Facultatea de Drept la Cluj, obține titlul de doctor în drept la 8 decembrie 1928 iar din 23 ianuarie 1929 va practica avocatura la Satu Mare până în iulie 1935. De la această dată părăsește baroul devenind notar public în Baia Mare. În plan politic, din 1926 Lucian Bretan este membru în L.A.N.C., iar din 1928 în P.N.Ț. A fost președinte al Tineretului P.N.Ț. (1928-1933), membru al Comitetului Județean al P.N.Ț. și în delegația permanentă, președinte și secretar general al P.N.Ț. Satu Mare, membru ales în Consiliul Județean, Delegația Județului Satu Mare și în Comisiile inferioare atât la județ cât și la oraș (1929-1933). În perioada 1933-1938 a fost secretarul general al P.N.Ț. Baia Mare iar după eliberare (până la 1 iulie 1946) a deținut și funcția de președinte al acestei organizații. Ca publicist din 1926 a fost redactor și apoi girant responsabil la ziarul „România de Nord”, „Satu Mare” și „Afirmarea”; colaborator la „Înfrățirea” și „Glasul dreptății”, folosind adesea pseudonimele Alter Ego și Lux. Se stinge din viață la Cluj în data de 12 februarie 1977. Conform Claudiu Porumbăcean, Bujor Dulgău, *Oameni din Sătmar*, Satu Mare, 2000, pp. 49-50.

Pregătirea sa excepțională, fiind licențiat atât în economie cât și în drept (Academia Comercială de la Graz și Facultatea de Drept la Cluj unde obține și titlul de doctor în drept), i-a permis să se afirme într-un timp destul de scurt atât la Satu Mare cât și la București. Obține diploma de avocat cu nr. 21 la 1 aprilie 1920, după care, la 10 mai același an, depune jurământul pentru accederea în Barou⁷⁸. În capitală va activa timp de șase ani în cadrul Baroului Ilfov, făcându-se remarcat în special în chestiuni de drept comercial.

După absolvire a practicat avocatura la Satu Mare (1920-1922). Un fapt care atestă prezența sa la Satu Mare după revenirea de pe front este faptul că la aniversarea a 10 ani de activitate ai echipei de fotbal „Olimpia” se amintea faptul că primul președinte fusese Ștefan Cherecheș (Benea); avem deci dovada trecerii sale prin Satu Mare în acei ani⁷⁹.

Știm că între anii 1922-1928 a activat ca avocat în București din articolul intitulat *Exact invers*, publicat în oficiosul liberalilor sătmăreni. În articol Ștefan Cherecheș (Benea) povestește despre un prieten de-al său, cu care se întâlnea adesea în București, acesta fiind un fidel al politicii lui Iuliu Maniu⁸⁰. În sprijinul nostru vine și portretul său din anii când locuia la București.

O informație din publicația „Satu Mare” aducea în anul 1928 la cunoștința sătmărenilor faptul că dr. Ștefan Cherecheș (Benea) s-a mutat din București în Satu Mare, cabinetul său fiind situat pe str. Părintele Mureșanu (astăzi str. Mileniului) nr. 6⁸¹.

Revine la Satu Mare fiind operat transferul în acest Barou la data de 3 mai 1928, iar domiciliul profesional era pe strada Decebal (azi str. Iuliu Maniu) nr. 7, unde locuia împreună cu soția sa Elena

---

⁷⁸ SJANSM, *fond Baroul Satu Mare*, Tabloul avocaților definitivi, f. 161.

⁷⁹ „Gazeta Sătmăruului”, Satu Mare, an IV, nr. 7, 7 oct. 1931, p. 4.

⁸⁰ *Ibidem*, an VI, nr. 100, 24 sept. 1933, p. 2.

⁸¹ „Satu Mare”, Satu Mare, an X, nr. 22, 27 mai 1928, p. 4.

Neguș cu care s-a căsătorit la data de 31 decembrie 1930. Se pare că cei doi soți s-au cunoscut la Cluj.

Alături de Ioan Șavaniu, Titu Demian, Ilie Carol Barbul, Ștefan Anderco ori Ilie D. Cocea, Ștefan Benea se va remarca în mod deosebit în cadrul breslei. Alți avocați care s-au mai evidențiat în această perioadă în județul Satu Mare sunt: Antoniu Farkas, Isac Katz, Rácz Andrei, etc.⁸² În 1936, când decan era Titu Demian iar Ștefan Benea deținea funcția de consilier, în cadrul Baroului erau înscrși 154 de avocați definitiv, 5 avocați stagiați, înscrși în baza Legii din 1907 și alți 64 de avocați⁸³.

La puțină vreme după mutarea cabinetului, publicația liberală sătmăreană anunța apariția în județ a unei noi bănci românești, „înființată de câțiva inimoși tineri sub numele *Creditul Agricol Sătmărean*, societate anonimă” și care urma a-și începe activitatea la 1 Iulie a.c. în str. Decebal nr. 7. Va acorda principial credite țărănești în condițiuni cât se poate de avantajoase pentru solicitanți. Intelectualii satelor românești sunt rugați să îndrume țăranii la astfel de credite la banca susnumită.

Binevoitori s-au apucat să-l acuze pe Ștefan Cherecheș (Benea) că dorește să profite de pe urma muncii țăranilor. Astfel, Ștefan Benea răspundea unui atac din „Satu Mare”, semnat de un anume „P”, pe care el îl crede avocat cu orientări național-țărănești. Spune Ștefan Cherecheș (Benea): „Iar dacă am avut fericirea, să-mi ceară asistența țăranii români, i-am apărât fără bani și la comitetul agrar și în alte părți, - fapt la care *nu* face nici o aluzie domnul «p» mare în articolul din Satu Mare, deși eu aș dori «să știe toată lumea» acest lucru”⁸⁴. Revenit la Satu Mare, Ștefan Cherecheș (Benea) va

---

⁸² Horia I. Gheorghită, *Satu Mare. Oameni și fapte*, Satu Mare, 1935, pp. 106-107.

⁸³ „Nord-Vestul”, Baia Mare, an I, nr. 15-18, 15 august 1936, p. 21.

⁸⁴ „Gazeta Sătmărulei”, Satu Mare, an II, nr. 16, 2 oct. 1929, p. 4.

deține și funcția de primjuristconsult al Băncii Românești – Sucursala Satu Mare.

Ziarul țărăniștilor, „Satu Mare”, anunța la 18 ianuarie 1931 căsătoria lui dr. Ștefan Cherecheș (Benea) cu dr. Elena Neguș, medic la Satu Mare, dar la origine din Brașov. Redacția adresa felicitări tinerilor căsătoriți⁸⁵.

În toamna anului 1931 Elena Neguș a fost reconfirmată în postul de „mamoș” (aici cu sensul de moașă, credem însă că termenul potrivit astăzi ar fi medic neonatolog) și ginecolog al casei cercuale din Satu Mare⁸⁶. Probabil că Elena Neguș făcea parte din Societatea femeilor române ortodoxe „Altarul”; ea dădea consultații gratuite pentru femeile și copiii orfani de toate naționalitățile, luni, miercuri și vineri între orele 11 ½ și 1⁸⁷. Asociația femeilor române s-a bucurat de sprijinul primarului Cherecheș⁸⁸.

De ziua mamei, Societatea „Altarul”, condusă de președinta dna colonel Răileanu și secretara dna Floru a organizat un frumos program. A recitat și micuțul Cocea (probabil Dinu Cocea, viitorul regizor, fiu al avocatului Ilie D. Cocea) o poezie iar Elena Neguș a vorbit în cuvinte calde și înălțătoare despre sacrificiile și meritele mamelor model din diverse timpuri, oprindu-se îndeosebi asupra mamelor române și asupra luptei femeilor pentru emancipare⁸⁹.

În 1936 cabinetul medical ginecologic al primei sale soții, Elena Neguș, figurează pe adresa familiei, str. Decebal nr. 7 (azi Iuliu Maniu)⁹⁰.

---

⁸⁵ „Satu Mare”, Satu Mare, an XIII, nr. 3, 18 ianuarie 1931, p. 3.

⁸⁶ „Gazeta Sătmarului”, Satu Mare, an IV, nr. 3 (41), 5 septembrie 1931, p. 4.

⁸⁷ „Satu Mare”, Satu Mare, an XIV, nr. 23, 5 iunie 1932, p. 4.

⁸⁸ „Gazeta Sătmarului”, Satu Mare, an VII, nr. 110, 14 ianuarie 1934, p. 3.

⁸⁹ *Ibidem*, an V, nr. 80, 8 iunie 1932, p. 3.

⁹⁰ Tankóczy Gyula, *op. cit.*, pp. 67, 97, 180.

Printre procesele mai mari la care a participat Ștefan Benea în calitate de avocat amintim și pe cel al contrabandiștilor de la Petea⁹¹. În 1931 semnalăm procesul în care avocatul Ștefan Cherecheș (Benea) a apărut-o pe Domnica Sarca din Dumbrăvița, acuzată de omucidere. În acest caz tribunalul a adus sentință de achitare⁹².

Alături de dr. Alexandru Barbul și de dr. Octavian Popp, a demisionat din consiliul de faliment al Băncii Române S.A. filiala Satu Mare, din cauza încetinelii cu care se lichida masa falimentară a numitei bănci⁹³. Din anul 1939, profitând de faptul că, prin desființarea partidelor politice, tumultul de dinainte a fost înlocuit pentru Ștefan Benea cu mult mai mult răgaz pentru profesia lui de bază, el devine decan al Baroului avocaților Satu Mare.

Într-un Tablou imprimat la tipografia „Patria” din Satu Mare, este prezentată componența Baroului din Satu Mare la data de 1 ianuarie 1939. Consiliul Baroului era format din personalități marcante ale societății sătmărene interbelice: dr. Titu Demian – decan, dr. Ștefan Benea, dr. Ilie D. Cocea și dr. Isac Katz – consilieri, delegatul Uniunii era dr. Gavril Oșianu⁹⁴, iar secretarul baroului era

---

⁹¹ „Satu Mare”, Satu Mare, an XII, nr. 10, 9 martie 1930, p. 4.

⁹² „Gazeta Sătmărulei”, Satu Mare, an IV, nr. 10 (48), 28 octombrie 1931, p. 4.

⁹³ *Ibidem*, nr. 51, 18 noiembrie 1931, p. 4.

⁹⁴ Cunoscut avocat și om politic, fost parlamentar, *Gavril Oșianu* s-a născut la 28 martie 1885 în Bârsău de Sus, comitatul Satu Mare. Urmează școala primară și liceul în Baia Mare (septembrie 1892 – iunie 1904) devenind apoi student la Facultatea de Drept a Universității din Budapesta, unde va obține la 26 septembrie 1908 titlul de doctor în drept. Satisfacă serviciul militar la Viena iar în 1914 va fi mobilizat ca ofițer rezervist în armata austriaco-ungară dar este luat prizonier în Albania și internat în lagărul francez de la Salonic (Grecia). Aici a organizat grupul de voluntari români din Ardeal și Bucovina cu care a venit în mai 1919 în România pe la Constanța. Pentru această activitate a fost răsplătit în 1920 cu Medalia Ferdinand cu Spade, la care se adaugă alte 4 decorații militare austro-ungare. După eliberare devine juristconsultul orașului Baia Sprie, din 1919 și până în 1940. Este membru în Consiliul Baroului Satu Mare și delegat în Consiliul General al Uniunii

dr. Ștefan Anderco⁹⁵. La poziția nr. 12 din lista avocaților definitiv figurează dr. Ștefan Benea, membru al Baroului din 10 mai 1920, cu

---

Avocaților din România. Pe plan politic, Gavril Oșianu s-a afirmat în cadrul mișcării naționale ca membru al P.N.R., activând cu succes și în „Astra” și „Agru”. Pe listele P.N.R. și ulterior P.N.Ț. a reprezentat Sătmarul în Parlament, în 3 legislaturi: 1919-1920, 1927-1928 și 1928-1930. Pe tot cuprinsul perioadei interbelice a făcut parte din conducerea P.N.Ț. Satu Mare pentru ca în intervalul 12 iunie 1932 – 16 noiembrie 1933 să dețină funcția de prefect al județului Satu Mare. După 1944, alături de elita locală, se implică în procesul de reinstaurare al administrației românești fiind ales vicepreședinte al U.D.R. din Satu Mare. Va continua să practice avocatura până în 1948 când i se respinge cererea de reînscrisere în barou pe motive politice. În 1951 se retrage din Baia Mare la Fersig (comuna Pribilești) însă nu va avea parte de prea multă liniște fiind mutat cu domiciliul obligatoriu la Fălticeni (1953-1955). Revine la Fersig pentru a-și petrece ultimii ani din viață. În lunga sa activitate a mai deținut funcțiile de consilier juridic al fabricii „Phoenix” Baia Mare, președintele Cooperativei de consum „Dacia”, membru în conducerea Băncii Populare „Gutinel”, primcurator al catedralei greco-catolice din Baia Mare ș.a. A încetat din viață în anul 1962. Conform Claudiu Porumbăcean, Bujor Dulgău, *op. cit.*, Satu Mare, 2000, pp. 149 – 151.

⁹⁵ Avocat și om politic, fost prefect al Sătmarului, Ștefan Anderco s-a născut la 7 ianuarie 1906 în localitatea Botiz. Este absolvent al Liceului „Mihai Eminescu” (1924) și al Facultății de Drept din Cluj unde va obține licența în anul 1930, devenind la 21 martie 1931 doctor în drept și va activa apoi în Baroul Satu Mare. În 1934 se înscrie în P.N.Ț. fiind numit în același timp secretar general la Camera de Muncă a județului Satu Mare, iar apoi ca șef de sector, secretar general al P.N.Ț. Satu Mare (din 1936 și până la dizolvarea partidului), și membru în comitetul municipal Satu Mare. Refuză participarea la Frontul Renașterii Naționale iar după 1940 va rămâne în Sătmar, neacceptând ideea refugiului. După eliberare, la sfârșitul anului 1944 se alătură celorlalți politicieni locali pentru a ușura reinstaurarea administrației românești și formează Uniunea Democrată Română (U.D.R.) al cărei secretar general este, președinte fiind ales dr. Titu Demian. La ședința U.D.R. din 15 decembrie 1944 dr. Ștefan Anderco este desemnat ca prefect al județului într-un moment foarte important și dificil pentru Sătmar, fiind ultimul lider P.N.Ț. care a avut o asemenea funcție în acest județ. A îndeplinit această funcție până la 1 noiembrie 1945, când (datorită nemulțumirilor și uneltirilor dirijate de P.C.R.) va fi înlocuit. Pentru activitatea și atitudinea în perioada 15 august 1952 – 19 iunie 1954 va fi ridicat și internat în lagărele de muncă ale Ministerului de Interne (Penitenciarul Caransebeș) fără a fi judecat sau condamnat.

titlul de „dr. în drept ex. și dipl. de av.”. Deși în evidențele Baroului la acea dată figurau 180 de avocați, doar câțiva dintre ei aveau această titulatură amintită anterior.

Face parte din conducerea acestei instituții în calitate de membru în Consiliul Baroului până în anul 1939 când, la data de 28 octombrie, prin Ordinul Ministrului nr. 154687 din 26 oct. 1939 „este scutit de funcțiunea de consilier fiind numit tot în acel timp ca decan al acestui Barou”⁹⁶.

Ultima mențiune despre Ștefan Benea în calitate de avocat datează din 2 ianuarie 1946 când a fost radiat din evidențele instituției cu mențiunea „*Șters nedorind reînscrierea*”.

Pe lângă activitatea de avocat, Ștefan Cherecheș (Benea) a avut o colaborare intensă în presa sătmăreană, implicându-se în cadrul mișcării culturale, naționale și, desigur, având un rol principal în apariția publicațiilor politice în Sătmarul interbelic.

O primă legătură a lui Ștefan Benea cu presa sătmăreană este cea cu publicația „România de Nord”, care a apărut între anii 1925-1929 la Satu Mare. Apărea în fiecare duminică. Mai întâi redactor responsabil a fost Traian Burcuș, iar prima adresă a redacției și administrației era pe str. Vasile Lucaciu nr. 4 (azi str. Horea).

De la 1 decembrie 1927 a apărut ca organ al Legiunii Române. În 1928, probabil o dată cu revenirea la Satu Mare, redactor responsabil devine dr. Ștefan Cherecheș (Benea), iar în ultimul an de apariție această funcție a deținut-o dr. Lucian Bretan.

Cât a fost la conducere Ștefan Cherecheș (Benea) redacția și administrația era la întâiul sediu al cabinetului său de avocat, pe str.

După eliberare îi este interzisă practicarea avocaturii, drept pe care îl va primi la 1 martie 1955 fiind nevoit să facă naveta la Baia Mare. A încetat din viață la 9 mai 1989 la Satu Mare. Conform Claudiu Porumbăcean, Bujor Dulgău, *Oameni din Sătmar*, Satu Mare, 2000, pp. 11-13.

⁹⁶ SJANSM, *fond Baroul Satu Mare*, Tabloul avocaților definitivi, f. 161.

Părintele Mureșanu nr. 6. Ni se pare deosebit de interesant faptul că implicarea lui Ștefan Cherecheș (Benea) în conducerea și administrarea unei publicații aparținătoare unei asociații cu număr relativ mic de membri este edificatoare asupra seriozității de care dădea dovadă în orice chestiune în care era și el parte componentă. Avem o dovadă, un document semnat de el în calitate de administrator al „României de Nord”. Scrisoarea, reprodusă de noi în facsimil, era trimisă directorului Bibliotecii Universitare din Cluj, Eugen Pavel Barbul și lămură problema exemplarelor alocate depozitului legal; Ștefan Cherecheș (Benea) preciza și o inadvertență în ceea ce privește numerotarea publicației.

Nae Antonescu, specialistul revuisticii sătmărene, afirma despre „România de nord” că „încerca realizarea unei armonii sociale între intelectuali și țărani în cadrul instabilității economice, lupta pentru progresul economic și întărirea conștiinței naționale”⁹⁷.

Printre colaboratorii publicației găsim numele lui Gheorghe Dragoș, Ioan Grecu, Luca Ilieș, Eftimie Pandrea, I. Roman, A. Sântion (Simtion), dr. Eugen Seleș, Emil Tișcă, ing. Flaviu Șuluțiu. Mulți dintre aceștia au optat, aidoma lui Ștefan Cherecheș (Benea), pentru susținerea politicii liberale.

Vorbind despre Legiunea Română trebuie să precizăm că aceasta era constituită din *Corpul rezerviștilor din Satu Mare*, membri de frunte fiind dr. Octavian Ardelean, în acei ani medicul radiolog al spitalului de stat, dr. Athanasie Demian, Darius Pop, sublocotenent în rezervă: dr. Titu Demian, decanul baroului de avocați, dr. Victor Demian (avocat), Vasile Demian (medic), prof. Gavril Barbul, dar și căpitan dr. Ștefan Cherecheș (Benea). Un ziarist interbelic afirma despre componenții Legiunii Române: „aceștia sunt ofițerii din garnizoana Satu Mare, oameni tociți în strictețea

---

⁹⁷ Nae Antonescu, *Din presa sătmăreană de altădată*, Satu Mare, 2013, p. 177.

rigurozităților reglementare, oameni cari execută ordine fără murmur sau șovăire, oameni cari ar putea foarte ușor să se pună la adăpostul activității lor și așa prodigioase și la adăpostul lipsei de dispoziții, când n-ar voi să găsească timpul necesar ca să depășească mult – poate prea mult – rolul și menirea lor, pentru a fi ceea ce sunt și mult mai mult decât s-ar părea c-ar trebui să fie”⁹⁸. Președinte era un alt căpitan în rezervă, Emil Tișcă, prieten și coleg de partid de altfel cu Ștefan Cherecheș (Benea).

O și mai resimțită prezență a lui Ștefan Cherecheș (Benea), explicabilă desigur prin apartenența lui politică, remarcăm în publicația liberalilor sătmăreni, „Gazeta Sătmărulei”. Având pe frontispiciu subtitlul de „organ politic, cultural și economic”, a apărut pentru prima dată în 10 octombrie 1928 și a ființat până la nr. 223 din 11 februarie 1938, adică până la instaurarea dictaturii regale. S-a dorit a fi o gazetă bilunară, a avut însă o apariție neregulată, în anumiți ani, cum a fost de pildă în 1930, imprimându-se doar 7 numere.

Oficiosul organizației județene liberale, își făcea debutul în data de 10 octombrie 1928, ideile articolului-program ținând seama de neîncrederea cititorilor sătmăreni, care fuseseră martori la mai multe încercări de apariție mai îndelungată a unor publicații în județ, mai toate eșuate. Publicația liberală își propunea să facă o bună informare a opiniei publice și să se constituie într-o bună apărătoare a ordinii și dreptății, dezideratul principal fiind însă acela de a lupta pentru realizarea programului și principiilor liberale, formațiune cu atâtea merite în desăvârșirea României moderne⁹⁹. Al doilea articol-program era semnat „Codreanu” și conținea cuvinte tot despre menirea publicației, stabilind o linie directoare, cel puțin la nivelul declarativ, potrivită absolut oricărei epoci istorice: „Rostul nostru

---

⁹⁸ Horia I. Gheorghită, *op. cit.*, pp. 66-72.

⁹⁹ „Gazeta Sătmărulei”, Satu Mare, an 1, nr. 1, 10 octombrie 1928, p. 1.

este acela de a reacționa cu tărie în fața felului periculos în cari unii înțeleg să facă politică. Să ne strângem rândurile și să ne grupăm cât mai mulți în jurul oamenilor de bine cari astăzi au în mână destinele țării, astfel ca opera de consolidare începută să se realizeze cât mai în grabă. În acest cadru, și nu numai în acesta înțelegem să facem politică și nu ne vom da în lături de la nici o jertfă pentru împlinirea în total a programului fixat de marele partid liberal care știe și poate ce vrea. Lucrând astfel, vom avea conștiința curată și vom fi mândri de a fi dat micul nostru obol, marilor acțiuni pe cale de realizare ale guvernului țării. Să facem deci politică, dar numai în acest fel”¹⁰⁰.

Într-adevăr, publicația avea să militeze pentru promovarea politicii liberale, stabilizarea operei de refacere națională, atragerea tineretului în politica bancară cât și pentru dezvoltarea culturală. Sunt motive certe pentru care reproducea multe articole din organul central al P.N.L., „Viitorul”.

Primul redactor responsabil a fost dr. Ioan Șuta, de la nr. 5, anul II (1929) funcția fiind preluată de către dr. Felician Gh. Zaciu, fostul redactor devenind director al publicației.

Începând din 1930 a apărut sub conducerea unui comitet, în fruntea căruia se afla dr. Ștefan Cherecheș (Benea). Mai mult decât atât, începând cu nr. 3 (41) din 5 septembrie 1931 în calitate de director apare dr. Ștefan Cherecheș (Benea), nemaifiind amintit comitetul de conducere¹⁰¹.

La sfârșitul anului 1930 ziarul liberal sătmărean semnală faptul că Ștefan Cherecheș (Benea) și Ioan Ursu și-au răscumpărat felicitările de anul nou prin contribuția de 100 lei dați pentru fondul „tabloul Dr. Vasile Lucaciu”¹⁰².

---

¹⁰⁰ *Ibidem*, p. 2.

¹⁰¹ *Ibidem*, an IV, nr. 3 (41), 5 septembrie 1931, p. 1.

¹⁰² *Ibidem*, nr. 57, 31 dec. 1931, p. 4.

Dintre colaboratorii „Gazetei Sătmărulei” putem să îi amintim pe: dr. Teofil Dragoș, A. Simtion, V. Haiduc, Vasile Scurtu, înv. Ioan Giurgea, Aurel Dragoș¹⁰³. Publicația a fost condusă apoi de către profesorul Vasile Scurtu, în perioada în care acesta era „ajutor de primar”, redactor responsabil fiind Ion Borișteac, în redacție figurând și I. Crișanu, licențiat în drept¹⁰⁴.

La aniversarea a 4 ani de la înființare, adică în decembrie 1931, ziarul făcea o analiză a acestei perioade, cu realizările aferente. De la nr. 136, adică din 25 decembrie 1934, publicația nu mai apare până la 8 aprilie 1935.

De notat este și faptul că redacția și administrația au avut mai multe adrese de-a lungul anilor de apariție, succesiv am notat următoarele locații: Bd. Regele Ferdinand nr. 14, Piața Brătianu nr. 16, iar în ultimii ani de apariție redacția se găsea în sediul Clubului Liberal, situat pe str. Colonel Iacobini (azi Bd. Transilvania) nr. 2.

Din anul 1933 publicația are un frontispiciu („clișeu” în limbajul epocii) nou, creație a lui Vasile Havași, funcționar la Primăria Satu Mare¹⁰⁵.

Pe lângă inerentele dispute politice din paginile sale, putem remarca faptul că și politica externă era destul de bine reflectată în paginile publicației liberalilor sătmăreni. În perioada cât la conducere a fost Vasile Scurtu s-a publicat foarte mult folclor din părțile oșenești, în special din zona Ugocea, lucru care ne face să credem că cel care s-a ocupat cu culegerea a fost chiar redactorul-ajutor de primar Vasile Scurtu, care de altfel a reușit să tipărească în timpul războiului un studiu consistent privitor la această problemă.

---

¹⁰³ Nae Antonescu, *Bibliografia periodicelor românești sătmărene (V)*, „Satu Mare. Studii și comunicări”, Satu Mare, vol. XIII, 1996, pp. 337-338.

¹⁰⁴ Horia I. Gheorghiu, *op. cit.*, p. 152.

¹⁰⁵ „Gazeta Sătmărulei”, Satu Mare, an VI, nr. 100, 24 septembrie 1933, p. 3.

O relație frumoasă a întreținut și cu alte publicații sătmărene ale epocii. Caricatura lui, publicată în paginile cotidianului „Granița” vine în sprijinul afirmației noastre, ilustrând credem și spiritul care domnea în mediul publicistic interbelic, dincolo de rivalitățile inerente, îndeosebi cele de sorginte politică. Încheiem acest capitol printr-o urare făcută primarului Ștefan Cherecheș (Benea) la sfârșitul anului 1934 în publicația umoristică locală „Sân-Văsâi”, care se autodefinia pe frontispiciu drept „Revistă socionelologică și enciclico piedică pentru afirmare comico-tragică”. Urarea pentru primar, în același registru ca pentru toți ceilalți gratulați cu astfel de urări, sună cam așa: „o conduită rezolută și o conductă de apă”.

Un liberal sătmărean

Partidul Național Liberal reușește să pătrundă în viața politică din Ardeal curând după actul de la 1 Decembrie 1918, tocmai prin înființarea organizației liberale din județul Satu Mare, prima de acest fel din Transilvania¹⁰⁶.

Probabil că pe la 1922 Ștefan Cherecheș (Benea) funcționa ca avocat la Baia Mare, căci în acest an sunt amintiți ca membri de vază sau chiar candidați ai Partidului Liberal în zona Sătmărulei: dr. Cherecheș (Baia Mare), Vintilă Brătianu (Baia Mare), General Traian Moșoiu (Carei), maior Totescu (Cărășeu), Ioan Tibil (Șomcuta Mare), Aurel Dragoș (Oaș), dr. Valeriu Mărcuș (Ardud)¹⁰⁷. Ștefan Cherecheș (Benea) a contestat la București reușita în alegeri a lui dr. Mihai Popp¹⁰⁸, candidatul Partidului Național, semn că implicarea sa în politică nu era doar formală.

Nu cunoaștem dacă în anii petrecuți la București Ștefan Cherecheș (Benea) a activat și pe plan politic. Putem însă lesne bănuî acest lucru. Vom urmări în continuare activitatea sa pe plan politic după revenirea la Satu Mare, deci după anul 1928. În toamna acestui an P.N.L. s-a întrunit pentru alegerea comitetului local, după excluderea câtorva liberali, după cum anunța publicația țărăniștilor

---

¹⁰⁶ Claudiu Porumbăcean, *Momente din istoria Partidului Național Liberal – Organizația județului Satu Mare în perioada interbelică (1919-1938)*, în „Satu Mare. Studii și comunicări”, vol. XV-XVI, 1998-1999, pp. 441-446. Un istoric mai extins al organizației liberale sătmărene poate fi consultat în volumul Claudiu Porumbăcean, Viorel Câmpean, *PNL Satu Mare. Tradiție și contemporaneitate*, Cluj-Napoca, 2011.

¹⁰⁷ „Satu Mare”, Satu Mare, an IV, nr. 14, 15 februarie 1922, p. 3.

¹⁰⁸ *Ibidem*, nr. 30, 12 aprilie 1922, p. 3.

sătmăreni¹⁰⁹. Într-adevăr, la 5 octombrie 1928 la Satu Mare, în urma alegerilor s-a constituit noul comitet liberal local format din: Ștefan Cherecheș (Benea) – președinte, Aurel Dragoș și Ioan Șuta – vicepreședinți, Octavian Ardelean – secretar general și Augustin Popan – casier. S-a mulțumit vechiului comitet, care fusese condus de către prot. Aurel Dragoș¹¹⁰. Mai remarcăm prezența la adunare a ing. Flaviu Șuluțiu și a lui Isidor Dâmboianu, deci este clară afilierea lor la tabăra liberală, după cum vom vedea în următorii ani.

Noul președinte schițează drumul pe care dorește să conducă organizația locală, pornind de la dezideratul că „omul politic este om de sacrificiu pentru că cine crede că a face politică înseamnă crearea de avantaje personale acela păcătuiește atât împotriva persoanei sale cât și împotriva ideii pe care în loc de a o servi, o dejosește”¹¹¹; considerăm că acesta este crezul omului politic Ștefan Cherecheș (Benea).

Mișcările în sânul formațiunii liberale sătmărene au continuat în acel an, astfel că la 7 noiembrie a avut loc Congresul Județean P.N.L. În conducerea județeană au fost aleși: Teofil Dragoș – președinte, Ioan Tibil și Aurel Dragoș – vicepreședinți, Ștefan Cherecheș (Benea) – secretar general și Emil Tișcă – casier. Printre membrii comitetului județean îi mai remarcăm pe: Octavian Ardelean, Dumitru Crăciun, Petru Ilea, Aurel Nistor, Alexe Pocol, Ioan Pogăciaș, Ioan Tibil (deputat), Flaviu Șuluțiu, Augustin Popan, Valer Bota, Isidor Dâmboianu, Nicolae Boca¹¹².

---

¹⁰⁹ *Ibidem*, an X, nr. 41, 7 octombrie 1928, p. 3.

¹¹⁰ Pentru propaganda electorală din această perioadă vezi și studiul lui Dorin Dărăban, *Activitatea politică și propaganda electorală liberală în „Gazeta Sătmărulei” (1928-1931, 1934-1938)*, „Satu Mare. Studii și comunicări”, vol. XV-XVI, 1998-1999, pp. 447-452.

¹¹¹ „Gazeta Sătmărulei”, Satu Mare, an I, nr. 1, 10 oct. 1928, p. 2.

¹¹² *Ibidem*, nr. 4, 7 noiembrie 1928, p. 4.

În 12, 15 și 17 decembrie – au loc alegerile parlamentare. Candidați liberali locali au fost: Teofil Dragoș, Michail Ioan (fost senator, mare proprietar în Craiova), Ioan Tibil, Nicolae Miclăuș, Ștefan Pop și Epaminonda Lucaciuc – Camera Deputaților; Teofil Dragoș și Ioan Tarția, Senat.

În vara anului 1929 au loc din nou unele neînțelegeri în organizația liberală sătmăreană, Bălănescu, Gh. Predescu (veterinar), Ilie Cocea și Scarlatescu (pensionar) fiind excluși din P.N.L.¹¹³. În anul 1929 se menținea aceeași structură la municipiu, Ștefan Cherecheș (Benea) era președinte al organizației municipale, iar Octavian Ardelean era secretar¹¹⁴.

Cercul de Studii al P.N.L. fusese înființat în anul 1930¹¹⁵; inițiativa înființării acestuia îi aparținea inginerului Flaviu Șuluțiu, mulți ani inginer-șef la „UNIO” Satu Mare, apoi deputat liberal al organizației sătmărene¹¹⁶. În cadrul cercului de Studii P. N. L. Ștefan Cherecheș (Benea) a ținut conferințe, cum ar fi spre exemplu cea intitulată *Reforma Administrativă*¹¹⁷ sau cea despre *Legislație*¹¹⁸.

Remarcabil este încă un fapt, care poate întregi portretul politicianului Ștefan Cherecheș (Benea). Din inițiativa și contribuția, probabil determinantă a lui Ștefan Cherecheș (Benea), a luat ființă o bibliotecă a organizației P.N.L. Satu Mare. „Pentru sporirea și dezvoltarea începutului” se făcea apel la prieteni care puteau să-și ofere sprijinul la sediul organizației liberale¹¹⁹.

---

¹¹³ „Satu Mare”, Satu Mare, an XI, nr. 26, 30 iunie 1929, p. 2; *Ibidem*, nr. 26, 30 iunie 1929, p. 2.

¹¹⁴ „Gazeta Sătmărulei”, Satu Mare, an II, nr. 3, 15 martie 1929, p. 3.

¹¹⁵ *Ibidem*, an VI, nr. 100, 24 septembrie 1933, p. 2.

¹¹⁶ *Ibidem*, an V, nr. 62, 3 februarie 1932, p. 2.

¹¹⁷ *Ibidem*, an IV, nr. 3, 5 septembrie 1931, p. 2.

¹¹⁸ *Ibidem*, an VI, nr. 88, 8 februarie 1933, p. 3.

¹¹⁹ *Ibidem*, nr. 94, 1 iulie 1933, p. 3.

La alegerile comunale din martie 1930 Ștefan Cherecheș (Benea) era candidat pe poziția nr. 2, după avocatul Ioan Șavaniu. Pe lista celor 32 de liberali îi mai găsim pe: av. Mircea M. Rădulescu, Emil Tișcă, Ioan Ursu, Paul Cherecheș (Benea), Aurel Simtion, dr. Ioan Șuta, Ambroziu Nicoară, dr. Octavian Ardelean, etc.¹²⁰

Trebuie să precizăm că în acei ani la Satu Mare exista și o grupare liberală aparținând aripii georgiste, destul de puternică, care deținea chiar o publicație proprie, „Curierul Sătmăruului”¹²¹. La 8 octombrie 1930 un grup de personalități liberale au onorat cu o vizită județul, poposind la Baia Mare, aducând multă bucurie în rândul localnicilor¹²².

Un moment important în viața P.N.L. îl reprezintă Congresul General al acestuia, desfășurat la 22 februarie 1931 în București, la care participă peste 2.500 de persoane. Din județul Satu Mare s-a deplasat o delegație condusă de președintele Teofil Dragoș și din care mai făceau parte Ioan Tibil, Epaminonda Lucaciu, Ștefan Cherecheș (Benea), Alexe Pocol, Flaviu Șuluțiu, Felician Zaciuc, Ionel Popovici etc.¹²³

Adunarea Organizației Județene a P.N.L. s-a ținut la Baia Mare în 8 octombrie 1931, fiind onorată de prezența lui I. G. Duca.

După desfășurarea congresului se simte entuziasmul din organizația sătmăreană. Astfel, în zilele de 25 și 26 octombrie 1931 Ștefan Cherecheș (Benea), Octavian Ardelean, Emil Tișcă și Ioan Ursu au vizitat localitățile Negrești, Bixad, Certeze, Vama și altele din această zonă, controlând organizațiile liberale și semnalând

---

¹²⁰ *Ibidem*, an III, nr. 6, 13 martie 1930, p. 1.

¹²¹ Nae Antonescu, *Bibliografia presei românești sătmărene*, în „Satu Mare. Studii și comunicări”, vol. XI-XII, 1994-1995, pp. 372-373.

¹²² „Gazeta Sătmăruului”, Satu Mare, an III, nr. 7, 7 octombrie 1930.

¹²³ *Ibidem*, an IV, nr. 1, 15 martie 1931, p. 1.

apropiata vizită a lui I.G. Duca, prevăzută a se desfășura la jumătatea lunii noiembrie¹²⁴.

La 16 iunie 1932 a fost ales Biroul de propagandă electorală pentru oraș și regiunea de vest a județului, condus de dr. Ștefan Cherecheș (Benea) și Ioan Ursu¹²⁵.

O mare manifestație liberală a avut loc la 17 septembrie 1933 în Baia Mare. Au luat cuvântul, printre alții, Ștefan Cherecheș (Benea), Octavian Ardelean, Teofil Dragoș¹²⁶.

Liberalii se prezintă la alegeri cu o listă cuprinzându-i pe: dr. Teofil Dragoș, Ioan Tibil, R.P. Culianu (avocat și publicist, colaborator la „Viitorul”), Flaviu Șuluțiu, Ioan Florian (avocat în București, fiu al Sătmăruului), Ștefan Pop (învățător pensionar, fost revizor școlar, locuitor în Șomcuta Mare). Pentru posturile de senatori candidau Aurel Dragoș și Alexe Latiș¹²⁷. O propagandă deosebită a realizat Ștefan Cherecheș (Benea) în plasa Satu Mare, el fiind liderul acestei organizații¹²⁸.

Deputați au fost aleși, se pare, dr. Teofil Dragoș, dr. Ioan Tibil, R. Culianu, Flaviu Șuluțiu, Ioan Florian¹²⁹.

După cum se știe, la sfârșitul anului 1933 consemnăm venirea la putere a formațiunii liberale, rod al campaniei reușite din acel an. Tot atunci însă are loc unul dintre atentatele care au zguduit societatea românească interbelică: trei studenți legionari l-au împușcat pe peronul gării Sinaia pe prim-ministrul I. G. Duca. La ceremonia înmormântării lui I.G. Duca din partea organizației liberale sătmărene au fost delegați Ștefan Cherecheș (Benea) și Ioan

---

¹²⁴ *Ibidem*, nr. 10 (48), 28 octombrie 1931, p. 2.

¹²⁵ *Ibidem*, an V, nr. 82, 22 iunie 1932, p. 2.

¹²⁶ *Ibidem*, an VI, nr. 100, 24 septembrie 1933, p. 3.

¹²⁷ *Ibidem*, nr. 108, 17 decembrie 1933, p. 1.

¹²⁸ *Ibidem*, nr. 108, 17 decembrie 1933, p. 3.

¹²⁹ *Ibidem*, nr. 109, 24 decembrie 1933, p. 1.

Ursu¹³⁰. În semn de omagiu față de fostul lider liberal, la 18 ianuarie 1934 Comisia interimară a municipiului Satu Mare a hotărât schimbarea denumirii străzii Burebista („Burevista”, în limbajul epocii) în I. Gh. Duca (astăzi str. Gabriel Georgescu)¹³¹.

În aceeași zi de 18 ianuarie și organizația liberală sătmăreană primea o grea lovitură: decesul șefului dr. Teofil Dragoș. Ștefan Cherecheș (Benea) a luat cuvântul la înmormântarea care a avut loc la Baia Mare, înhumarea făcându-se apoi în cripta familiei la Hideaga¹³².

Unul dintre momentele de referință în viața politică sătmăreană din perioada interbelică este constituirea la 23 mai 1934 a Blocului românesc. Acesta cuprindea toate partidele românești, urmărind o mai eficientă administrare și mai ales obținerea unei majorități românești în conducerea orașului Satu Mare cu ocazia alegerilor municipale ce urmau să se desfășoare. Este un acord deplin al acestor forțe, care au apreciat importanța momentului, lăsând deoparte orgoliile politice¹³³. Este pentru prima dată când partidele locale (P.N.Ț., P.N.L., Partidul Național Agrar) sunt grupate într-o alianță politică, fapt confirmat și de declarațiile presei locale, de reprezentanții acestora: Titu Demian, Ștefan Cherecheș (Benea) și Ilie Carol Barbul.

Datorită activității sale, la Congresul P.N.L. din 30 mai 1935 Ștefan Cherecheș (Benea) este ales vicepreședinte atât al organizației județene cât și la municipiu, iar din 1937 va deveni consilier de drept al Consiliului Județean Satu Mare. În urma Congresului Ștefan

---

¹³⁰ *Ibidem*, nr. 110, 31 decembrie 1933, p. 3.

¹³¹ *Ibidem*, an VII, nr. 112, 21 ian. 1934, p. 3.

¹³² *Ibidem*, nr. 113, 28 ian. 1934, p. 2.

¹³³ *Ibidem*, nr. 122, 3 iunie 1934.

Cherecheș (Benea) este numit șef al organizației liberale din Plasa centrală¹³⁴.

În data de 9 aprilie 1935 Valer Pop, ministrul Justiției, este ales în funcția de președinte al organizației județene P.N.L. Satu Mare. A fost o mare onoare pentru liberalii sătmăreni să aibă în fruntea lor, deși nu pentru multă vreme, un om politic și o personalitate de talia lui Valer Pop. Decizia va fi ratificată în 30 mai, cu ocazia Congresului P.N.L. Satu Mare. Biroul județean îi mai avea în componență pe vicepreședinții: Aurel Dragoș, Romul Ciontea, Ioan Nistor, Ștefan Cherecheș (Benea). La 19 mai 1935 prefect al județului Satu Mare este numit medicul dr. Octavian Ardelean. Înfăptuirile din acești ani ai guvernării liberale sunt datorate în bună măsură bunei conlucrări între conducerea județului și municipiului, celor doi oameni din fruntea Prefecturii și Primăriei Municipiului, dr. Octavian Ardelean și dr. Ștefan Benea.

O intensă activitate de propagandă a desfășurat P.N.L. în anul 1936. Rând pe rând au fost vizitate de către conducerea locală, în frunte cu vicepreședintele Ștefan Cherecheș (Benea) localitățile: Lipău, Culciu Mic, Culciu Mare, Cărășeu¹³⁵.

Un prieten bun în cadrul organizației liberale i-a fost Emil Tișcă, director de bancă și partizan al politicii liberale. La momentul aniversar al lui Emil Tișcă, împlinirea a 50 de ani de viață, Ștefan Cherecheș (Benea) îi scrie:

„Dacă-n 50 de toamne zi senine n-ai avut

Să-ți dea Dumnezeu de acum înainte!”.

Dr. Șt. Cherecheș și soția

8.IX.1931¹³⁶

---

¹³⁴ *Ibidem*, an VIII, nr. 143, 12 iunie 1935, p. 2.

¹³⁵ *Ibidem*, an IX, nr. 156, 12 iunie 1936, p. 2.

¹³⁶ Claudiu Porumbăcean, Viorel Câmpean, *Caietele liberale sătmărene. I, Emil Tișcă (1881-1965)*, Cluj-Napoca, Satu Mare, 2011, p. 102.

Pentru că și prima soție a lui Ștefan Benea era brașoveancă, aidoma lui Emil Tișcă, ține să îi scrie și ea câteva cuvinte aniversatului liberal cu origini din părțile Branului:

„Și din partea Brașovului rătăcit pe aici, cele mai sincere urări de bine și fericire”.

Dr. E[lena] Neguș

Și dacă am vorbit despre omagierea unor prieteni ai lui Ștefan Benea, trebuie să amintim faptul că și el a fost onorat de camarazii politici, *Albumul* pe care aceștia i l-au dăruit în anul 1934 stând mărturie. Cuvintele inserate pe coperta acestuia ne înștiințează că în acel an fusese organizată cea mai frumoasă aniversare de 10 Mai la Satu Mare.

Anii guvernării liberale au dat suficiente elemente pentru a anticipa iminenta izbucnire a unui nou conflict mondial. Inamicițiile vecinilor României Mari au făcut necesară înființarea Ligii Antirevizioniste. Această asociație a avut o activitate mai intensă în județele aflate la frontiera cu Ungaria. La Satu Mare Liga Antirevizionistă îi avea ca președinți de onoare pe gen. Coroamă, dr. Alexandru Rusu, episcop greco-catolic de Baia Mare, Ilie Carol Barbul și senatorul arhidiacon Aurel Dragoș, iar vicepreședinți: primarul Ștefan Benea, dr. Titu Demian și Gheorghe Medan. Secretar era profesorul Vasile Scurtu iar casier Gheorghe Cinca, prim-procuristul Băncii Românești sucursala Satu Mare. Octavian Ardelean era președintele secției de propagandă, secretar general fiind Aurel Peia, mai existând un comitet format din 20 de persoane. Întreg județul avea în componență 147 de comitete locale, comunale și sedii de plăși¹³⁷.

În toamna anului 1937 Valeriu Pop devine președinte al organizației Alba a P.N.L. În locul său îl recomandă pe Valeriu

---

¹³⁷ „Nord-Vestul”, Baia Mare, an I, nr. 15-18, 15 august 1936, p. 45.

Roman; originar din județul Someș, mama lui era însă născută în județul Satu Mare. În 24 octombrie 1937 acesta este instalat la Satu Mare¹³⁸.

Către sfârșitul anului 1937 un grup de intelectuali sătmăreni și-a exprimat dorința de a intra în P.N.L.: Aurel Peia, Alexandru Dabija, avocat Ioan Țânțaș, Teofil Braicu căpitan pensionar, Sașa Bacischi locotenent pensionar, Ioan Harșfaldi director, Petre Măgureanu director la Băile Municipiului, Nicolae Tropotei pensionar, Nicolae Pișcoltan pensionar¹³⁹. Însă peste viața politică democratică avea să cadă cortina, mai întâi cea a dictaturii regale. La 10 februarie 1938 Carol al II-lea îl aduce la putere pe patriarhul Miron Cristea, într-un guvern marionetă, în care și-au făcut loc și trei liberali: dr. C. Angelescu, Gheorghe Tătărescu și Artur Văitoianu.

Putem spune că familia Benea a aparținut curentului liberal. Încheiem capitolul privitor la activitatea liberală a membrilor familiei Benea prin prezentarea a altor două portrete, anume a lui Paul și Ariton Benea, născuți în localități apropiate de Chiuzbaia, respectiv Ferneziu și Negreia.

Figură marcantă a vieții culturale și educaționale sătmărene, Paul Cherecheș (devenit Benea în 1936) s-a născut la 8 iulie 1884 în localitatea Ferneziu din comitatul Satu Mare (azi cartier al municipiului Baia Mare), în familia lui Nicolae Cherecheș (Kerekes) și a Mariei Matei; la acea dată ocupația părinților pe care o regăsim în registru era aceea de cărăuș¹⁴⁰. Absolvent al Preparandiei din Gherla, începând cursurile în anul 1900, după anul de practică, obține diploma în 1904. A dovedit un atașament nelimitat față de cultura corală de care se va simți legat toată viața, indiferent de funcțiile ce i

---

¹³⁸ „Gazeta Sătmărulei”, Satu Mare, an X, nr. 213, 31 octombrie 1937, pp. 1-2.

¹³⁹ *Ibidem*, nr. 219, 12 decembrie 1937, p. 4.

¹⁴⁰ SJANMM, *Colecția Matricole Confesionale*, registrul nr. 59, f. 52.

se vor oferi. Tatăl său a decedat la 24 februarie 1886, la vârsta de 49 de ani¹⁴¹. S-a căsătorit cu Irina Pop, fiica învățătorului din Botiz, Nicodim Pop¹⁴². A fost unul dintre cei mai activi membri ai Asociației învățătorilor sătmăreni, o perioadă deținând și funcția de bibliotecar¹⁴³.

În 1906 se stabilește la Seini pentru o bună perioadă de timp, unde s-a ocupat de corul din localitate, fiind al doilea dirijor, după vestitul Ioan Cionca. Se spune că pentru frumusețea vocii sale, biserica românească era cercetată și de intelectualii aparținând celorlalte confesiuni din orașelul Seini, până astăzi rămânând expresia cu care acele personalități se îndemnau: „Gyertek a román templomba, halyuk Pali-t inekelni”¹⁴⁴.

La Seini s-a dovedit capabil să asigure corului o performanță și o formă artistică ce s-a reliefat cu toate prilejurile oferite de prodigioasa activitate a despărțământului Seini al „Astrei”. În timpul primului război mondial, corul și-a încetat activitatea, Seiniul devenind chiar teatrul operațiunilor militare în perioada decembrie 1918 – aprilie 1919.

Paul Benea împreună cu Alexiu Berinde au avut fericirea să întâmpine trupele românești în aprilie 1919 la intrarea în Seini, fiind o merituoasă răsplată pentru zbaterea sufletului lor animat de dorința emancipării culturale a poporului român. De notat faptul că Paul Benea a fost ultimul învățător al Școlii Confesionale, care, din 1919, se transformă în școală de stat.

Începând cu anul 1919 acesta vine la Satu Mare ca director al Școlii primare nr. 4 unde va înființa un cor de copii. Paul Cherecheș era subrevizor școlar încă din 1925, în vara acelui an fiind delegat la

---

¹⁴¹ *Ibidem*, registrul nr. 63, f. 45.

¹⁴² Avram Benea, *Memorii*, mss., pp. 20-21.

¹⁴³ „Satu Mare”, Satu Mare, an VII, nr. 54, 8 iulie 1925, p. 1.

¹⁴⁴ Avram Benea, *Memorii*, mss., p. 21.

sfințirea temeliei noii școli de stat din Oar (Cetatea Veche)¹⁴⁵. Schimbarea numelui a survenit în 9 iulie 1936, fiind publicată în Monitorul Oficial din 13 iulie 1936¹⁴⁶. A fost înlocuit din funcția de revizor la începutul anului 1937, cu Teianu, învățător la Mireșu Mare¹⁴⁷. A încetat din viață la 27 martie 1948 în Satu Mare, loc unde a și fost înmormântat¹⁴⁸.

Ariton Benea, primar liberal al orașului Baia-Spie în perioada în care Ștefan deținea aceeași funcție la Satu Mare. De formație învățător, absolvent, probabil în anul 1904 al Preparandiei din Gherla¹⁴⁹. S-a născut în 9 septembrie 1885 la Negreia, în familia lui Cherecheș Mitru și a Paraschivei Nicoară. Tatăl său era unul din fruntașii satului. Clasele primare le-a urmat în satul natal, dând dovadă de aplecare către studiu. După absolvirea Preparandiei a fost repartizat la Recea. La 21 iulie 1907 este ales de senatul local din Șurdești ca învățător. În perioada interbelică ajunge învățător la școala de stat din Baia Spie. După moartea învățătorului Atanasie Lupan este numit director al școlii. Căsătorit cu Silvia Demian, au avut doi copii, Marioara (n. 1914, a decedat în timpul refugiului la Lugoj) și Silviu (n. 1916, procuror la Tribunalul Baia Mare). S-a implicat în problemele localității natale de-a lungul întregii vieți, îndeosebi în jurul anului 1930, când s-a construit biserica din piatră. În 1949 este arestat de securitate și dus la Baia Mare, fiind apoi purtat prin închisorile Aiud și Gherla. Trece apoi și pe la Canal, eliberat fiind abia în anul 1954. A decedat în 1973 și este

---

¹⁴⁵ „Satu Mare”, Satu Mare, an VII, nr. 48, 17 iunie 1925, p. 3.

¹⁴⁶ SJANMM, *Colecția Matricole Confesionale*, registrul nr. 59, f. 52.

¹⁴⁷ „Gazeta Sătmăruului”, Satu Mare, an XI, nr. 222, 4 februarie 1937, p. 2.

¹⁴⁸ Claudiu Porumbăcean, Viorel Câmpean, Kereskényi Sándor, *Oameni din Seini*, Arad, Satu Mare, 2013, pp. 70-75.

¹⁴⁹ *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujvariensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1903*, Gherla, 1903, p. 234.

înmormântat în cimitirul din curtea catedralei din Baia Mare¹⁵⁰.

Interesant este că în anul 1933, înainte de alegerile din decembrie, un anume Cherecheș Ion a lui Ariton din Chiuzbaia dezmințea faptul că ar fi fost membru al organizației cuziste, el fiind de fapt înscris în Partidul Liberal¹⁵¹, lucru care atestă faptul că și în acea „frumoasă Elveție” de care vorbea Ștefan Benea, membrii familiei sale sprijineau tot formațiunea liberală.

---

¹⁵⁰ Gheorghe Muntean, Margareta Muntean, *Negreia – satul de sub Mogoșa – schiță monografică*, Cetățele, 2006, pp. 49-51, 92.

¹⁵¹ „Gazeta Sătmăruului”, Satu Mare, an VI, nr. 107, 20 decembrie 1933, p. 3.

Un primar exemplar

Lipsa elementelor românești pregătite pentru ocuparea funcțiilor publice a creat la începutul perioadei interbelice unele greutăți pentru consolidarea administrației românești în această zonă. În ciuda tuturor problemelor, funcționarii au reușit să umple cu succes golurile lăsate de funcționarii minoritari dezertați. Munca lor a fost atât cantitativ, cât și calitativ superioară celei depuse anterior. Angajații minoritari care au dorit să lucreze mai departe pe posturile deținute nu au fost îndepărtați din serviciile publice, fiind menținuți și unii chiar avansați, spre deosebire de Cehoslovacia sau Iugoslavia¹⁵². Deși timp de un deceniu școlile superioare au instruit cu abundență tineri români pregătiți pentru a corespunde oricărei funcții publice, românizarea instituțiilor sătmărene a rămas o operă ce îi aparține în întregime guvernului liberal din perioada 1934-1937. Românizarea instituțiilor publice a avut un efect larg și adânc în redresarea conștiinței românești de la graniță. Largul democratism preconizat de unele partide politice a dus cu sine slăbirea resorturilor de acțiune pentru afirmarea românească, reducând mișcarea națională din noile provincii la simple acțiuni personale. În această atmosferă, acțiunea guvernului pentru spiritualizarea românească a granițelor a fost o adevărată revelație a conștiinței naționale și în același timp un serios avertisment pentru acțiunile revizioniste. În cadrul acestei acțiuni guvernul a dat dovadă de un înalt spirit de comportare politică completând posturile vacante numai cu elemente românești bine pregătite indiferent de apartenența politică a acestora. Această măsură a contribuit mult la ridicarea prestigiului instituțiilor publice

---

¹⁵² SJANSM, *Fond Prefectura Județului Satu Mare*, dosar nr. 55/1940, f. 60.

și la întărirea moralului funcționarilor, având ca singur criteriu de numire doar capacitatea profesională.

Prin actul înfăptuit la 1 Decembrie 1918 la Alba-Iulia se deschidea o nouă etapă în evoluția statului și a poporului român. De acum se punea problema integrării administrative a noilor teritorii. România se găsea în fața unei situații cu totul noi: dintr-un stat în care nu exista decât o redusă minoritate națională, reprezentată de romi și mai ales de evrei, va deveni un stat în care ponderea populației de altă naționalitate să dobândească o importanță deosebită, prin consecințele sale asupra vieții politice, culturale și economice.

Nu numai România s-a găsit pusă în fața unei asemenea situații, ci toate statele succesorale ale Imperiului Austro-Ungar, mai puțin Austria și Ungaria.

Instalarea administrației românești în Transilvania s-a realizat nu fără dificultăți și abia în urma intervenției hotărâte a armatei. Deși Comitetul Național Român comitatens a funcționat pentru o scurtă perioadă, între noiembrie - decembrie 1918, până la instituirea noii administrații a mai trecut încă o perioadă de câteva luni. De altfel, în zona județului și în orașul Satu Mare s-au constituit soviete ale muncitorilor, în martie 1919, la fel ca în toată Ungaria¹⁵³. Abia la data de 19 aprilie 1919 orașul a fost eliberat dar nu a reușit să se intre în legătură cu Consiliul Dirigent decât în luna mai.

Un prim moment important în organizarea orașului l-a constituit ședința Comitetului Național Român Comitatens. Cu această ocazie s-au făcut unele numiri în funcții. Cea mai importantă

---

¹⁵³ SJANSM, *Fond PMSM, seria Directoriul*, dosar nr. 5/1919, f. 15-16.

este alegerea unui nou primar, în persoana lui Augustin Ferențiu¹⁵⁴, un bun cunoscător atât al limbii române cât și a limbii maghiare¹⁵⁵. Tot acum, Traian Puticiu a fost numit secretar al primarului, un fel de ajutor de primar, dr. Mihai Popp¹⁵⁶ a fost numit șef al Poliției orașului Satu Mare iar Traian Erdely tribun¹⁵⁷.

Aceste numiri denotă o primă tendință de schimbare a proporției etnice în ceea ce privește conducerea orașului. Toți cei menționați sunt români, dar în același timp și buni cunoscători ai limbii române. Maghiarii, deși la acea data erau majoritari în oraș și mai ales în structura primăriei, au preferat să accepte de bună voie să fie conduși de un român, ales de ei și cu care să se poată înțelege și

---

¹⁵⁴ *Augustin Ferențiu*, primul primar al municipiului Satu Mare de după Eliberare (19 aprilie 1919), vede lumina zilei în localitatea Mădăras, la 28 august 1872. Absolvent al Facultății de Drept din Budapesta, Ferențiu va intra în administrația orășenească cu data de 1 aprilie 1902. Din 1908 a fost numit notar al consiliului orășenesc, iar mai târziu a fost consilier economic. Din încredințarea Consiliului Dirigent va fi numit primar la 19 aprilie 1919, funcție pe care o va deține timp de 10 ani, până la 1 septembrie 1929. Ulterior, va fi din nou primar în perioada 1 august 1930 – 23 mai 1931. S-a remarcat ca un excelent gospodar, contribuind substanțial la înflorirea economică și sub aspect edilitar a orașului de pe Someș. În perioada interbelică, A. Ferențiu a activat în cadrul P.N.Ț., fiind un timp președintele organizației orășenești; Conform Claudiu Porumbăcean, Bujor Dulgău, *Oameni din Sătmăre*, Satu Mare, 2000, pp. 98-99.

¹⁵⁵ SJANSM, *fond PMSM, seria Acte prezidențiale*, dosar nr. 1717/1919, f.4.

¹⁵⁶ Avocatul *Mihai Popp* s-a născut în Căuaș la 28 decembrie 1881 și se înscrie ca unul dintre distinșii reprezentanți ai intelectualității românești sătmărene care a servit ideea națională. Obține diploma de avocat la Târgu Mureș, la 25 mai 1912 iar de la 3 iunie 1923 devine membru al Consiliului Baroului. A fost delegat la Alba Iulia la 1 decembrie 1918 din partea cercului electoral al orașului Satu Mare. La 26 aprilie 1919, Consiliul Național Român Comitatens Satu Mare, în înțelegere cu gen. Constantinidi, comandantul Diviziei II Cavalerie, l-a numit provizoriu șef al Poliției orașului Satu Mare. În două legislaturi a fost ales deputat în Parlamentul României, o dată consilier județean și a fost decorat cu „Steaua României” în grad de ofițer și comandor. Se stinge din viață la 1 februarie 1935 la Odoreu; Conform Claudiu Porumbăcean, Bujor Dulgău, *op. cit.*, pp. 174-175.

¹⁵⁷ SJANSM, *fond Prefectura Județului Satu Mare*, dosar nr. 4/1918, f. 10.

pe ungurește, decât să forțeze nota și să solicite alegerea unui primar maghiar, fapt care ar fi putut provoca o reacție mai dură a autorităților române. Dar, puse în fața faptului împlinit, autoritățile române l-au acceptat pe Augustin Ferențiu ca primar, care va continua de altfel să conducă destinele orașului pentru încă mulți ani.

Tendința autorităților române de a „româniza” conducerea noilor teritorii alipite, în cadrul procesului de unificare legislativă, se poate observa și în ceea ce privește numirile de prefecți. Primul dintre prefecții județului și orașului Satu Mare a fost Alexandru Racoți, având însă numai un statut provizoriu, fiind numit în funcție doar până la constituirea comitetului municipal¹⁵⁸. La 29 mai 1920, prin Înalt Decret Regal nr. 2329 este numit în funcția de prefect al orașului și județului Satu Mare colonelul Ion Bălănescu¹⁵⁹. Acesta va fi însă schimbat după câteva săptămâni, fiind înlocuit de dr. Ilie Carol Barbul¹⁶⁰, prin Înalt Decret Regal nr. 3467 din 31 august 1920¹⁶¹. Nici I.C. Barbul nu se va menține în funcție pentru o perioadă prea lungă, la 18 decembrie același an fiind înlocuit de dr.

---

¹⁵⁸ *Ibidem*, fond PMSM, seria Acte prezidențiale, dosar nr. 2382/1919, f.1.

¹⁵⁹ *Ibidem*, dosar nr. 2116 / 1920, f.2.

¹⁶⁰ Avocatul Ilie Carol Barbul, născut în localitatea Lipău la 31 iulie 1883, se înscrie ca fiind, neîndoielnic, personalitatea cea mai reprezentativă și dinamică a mișcării unioniste sătmărene din anii 1918-1919. Este inițiatorul acțiunilor organizatorice în direcția constituirii noilor organe ale administrației românești în părțile sătmărene. Participant direct la Alba Iulia, va fi ales printre cei 250 de membri ai Marelui Sfat Național Român. După eliberare, ca o recunoaștere a meritelor sale, va fi numit primul subprefect român al județului Satu Mare, apoi în două rânduri prefect (decembrie 1919 – iunie 1920, aprilie 1926 – mai 1927). În perioada interbelică îl vom întâlni în calitate de senator pe listele Partidului Poporului, în Parlamentul României. Ca urmare a Dictatului de la Viena se refugiază la Arad unde va înceta din viață la 6 februarie 1946; Conform Claudiu Porumbăcean, Bujor Dulgău, *op. cit.*, p. 20-22.

¹⁶¹ SJANSM, fond PMSM, seria Acte prezidențiale, dosar nr. 3355/1920, f.1.

Ioan Băltescu, numit prin Înalt Decret Regal nr. 5381¹⁶². Noul prefect se va menține în funcție până în 7 februarie 1922, când are loc festivitatea de instalare a noului prefect Teofil Dragoș¹⁶³, care de acum este numai prefect al județului, nu și al orașului¹⁶⁴. Abia în 1926 Teofil Dragoș va fi schimbat, în funcția de prefect al județului revenind dr. I.C. Barbul¹⁶⁵.

Din înșiruirea anterioară se poate observa cu ușurință că noii prefecți sunt de naționalitate română, ceea ce arată că la nivelul superior al prefecturii Satu Mare cei de naționalitate maghiară nu mai au acces.

De altfel statul român a încercat să ia unele măsuri pentru a-și consolida autoritatea și la nivelele inferioare, la care continua să se folosească în mod curent limba maghiară și nicidecum cea română. Deși la 28 noiembrie 1919, printr-un ordin al prefectului județului, se cerea ca toată corespondența oficială a forurilor superioare de conducere să se facă în limba română, iar cu forurile subordonate doar în cazuri excepționale în limba maghiară, precum și ca toate ștampilele să aibă textul în limba română și ca formularele și imprimarele în limba maghiară să fie înlocuite, aceste cerințe n-au

---

¹⁶² *Ibidem*, dosar nr. 5704/ 1920, f. 1.

¹⁶³ *Teofil Dragoș* s-a născut la 24 decembrie 1874 în comuna Hideaga, comitatul Satu Mare (actualmente jud. Maramureș). Școala primară o face în localitatea natală, iar cea medie la Baia Mare, după care urmează studiile superioare la Budapesta și Viena. În 1900 obține diploma de avocat, devenind apoi doctor în drept. La doar 28 de ani devine consilierul politic și juridic al lui Vasile Lucaciu, fapt ce îi conferă un statut aparte în cadrul P.N.R., al cărui vicepreședinte va fi ales la 31 august 1909. Este organizatorul și președintele P.N.L. Satu Mare, primul partid de acest fel din Transilvania (1919). Este numit prefect al județului în 1922 iar apoi parlamentar. A fost decorat de către Carol al II-lea cu ordinul „Coroana României” în rang de cavaler. A decedat la 18 ianuarie 1934; Conform Claudiu Porumbăcean, Bujor Dulgău, *op. cit.*, pp. 91-93.

¹⁶⁴ SJANSM, *fond PMSM, seria Acte prezidențiale*, dosar nr. 175/1922, f. 3.

¹⁶⁵ *Ibidem*, dosar nr. 386/1926, f. 2.

fost respectate¹⁶⁶. De altfel nici în arhivele care conțin documentele primăriei păstrate din această perioadă nu se găsesc decât foarte rar documente redactate în limba română.

Explicația menținerii limbii maghiare în administrație se găsește, în primul rând, în numărul mare al populației maghiare din oraș, care nu cunoștea decât prea puțin limba română și, în al doilea rând, în menținerea funcționarilor maghiari. Astfel, printr-o adresă a primăriei Satu Mare către Comenduirea Pieții Satu Mare se comunică, la 17 februarie 1920, faptul că funcționarii și angajații orașului, în număr de 511, au depus jurământul de fidelitate față de statul român¹⁶⁷.

De altfel, dintr-o altă perspectivă privind lucrurile, era și extrem de dificil să-i dezobișnuiești pe acești funcționari de a folosi limba maghiară. Ei au prestat jurământul de fidelitate nu atât din dragoste pentru noua lor patrie cât mai ales din necesitatea unui loc de muncă. După ce folosiseră ani de-a rândul limba maghiară la locul de muncă, și mai ales că în mod cert continuau să o folosească în familie sau în afara serviciului, le era dificil să se exprime în limba română, unii dintre ei fiind chiar în situația de a nu cunoaște deloc limba română. Pentru a evita acest neajuns statul român a introdus un examen de limba română pentru cei care erau angajați ai primăriei, dar nici acest examen nu era foarte sever. După cum arată documentele și în 1926-1927 mai existau încă funcționari care nu cunoșteau limba română¹⁶⁸. Dar nu numai funcționarii de naționalitate maghiară nu foloseau limba română, ci câteodată nici cei de naționalitate română, mai ales atunci când trebuiau să rezolve fie cereri ale populației de etnie maghiară fie chiar unele probleme la care se cerea colaborarea cu colegii lor maghiari din Primărie. De

---

¹⁶⁶ *Ibidem*, dosar nr. 3674/1919, f. 1.

¹⁶⁷ *Ibidem*, dosar nr. 537/1920, f. 1.

¹⁶⁸ *Ibidem*, fond PMSM, dosar nr. 2/1927, f. 16.

exemplu, după cum o arată Tabloul funcționarilor definitiv ai municipiului Satu Mare, repartizați pe servicii, existau servicii în care angajații maghiari erau în număr mult mai mare decât cei români (de exemplu, la Biroul contabilității erau cinci funcționari maghiari și numai unul român)¹⁶⁹.

Considerăm deci că o trecere imediată de la folosirea limbii maghiare la folosirea limbii române în administrație era imposibilă, datorită în primul rând așa-numitei „puteri a obișnuinței”, iar în plan secund a lipsei unor funcționari români cu pregătirea necesară. Probabil că, tocmai din acest motiv nici autoritățile române n-au insistat foarte mult, în prima fază, pentru impunerea limbii române. Totuși, s-a încercat o treptată trecere la folosirea limbii române. În perioada 1921-1923 autoritățile inițiază o acțiune destul de amplă, având drept scop schimbarea denumirii unor localități din limba maghiară în limba română.

Folosirea în continuare a limbii maghiare în administrație a generat însă mai multe polemici în presă. De exemplu, în noiembrie 1926 când hotărârea Consiliului comunal al orașului Satu Mare de a se folosi și limba maghiară la dezbateri a fost interpretată greșit de către presă, în sensul unei folosiri permanente a acesteia. În realitate, Consiliul hotărâse că se va folosi limba română la dezbateri dar cu excepția de a se permite de a se da la cerere unele explicații sau deslușiri în limba maghiară. Hotărârea Consiliului se baza, după cum o arată scrisoarea primarului către prefect, pe faptul că în Consiliu erau 23 de români și 17 minoritari, dintre care numai șase cunoșteau limba română. Prin hotărârea luată se urmărea deci numai să se explice și pe ungurește despre ce era vorba în discuțiile Consiliului¹⁷⁰.

În ceea ce privește Consiliul comunal, din 1926 avem listele

---

¹⁶⁹ *Ibidem*, dosar nr. 2/1933, f. 43-48.

¹⁷⁰ *Ibidem*, dosar nr. 1/1926, f. 28.

cu membrii acestuia. Întrucât este principalul for de decizie în plan local, s-a insistat asupra structurii sale etnice, încercând să se desprindă unele concluzii. Consiliul avea în componență 40 de persoane, structurate în trei categorii: membri aleși (24), consilieri de drept (16) și delegații Prefecturii județene (2). De asemenea, exista și categoria membrilor supleanți. Foarte interesantă este componența etnică a acestuia¹⁷¹. Din cei 16 membri de drept cel puțin 12 sunt români și numai patru maghiari, iar cei doi delegați ai prefecturii județene sunt și ei români. În ceea ce-i privește pe consilierii aleși, situația este cu totul alta, în categoria lor majoritatea fiind deținută de către maghiari. În cazul membrilor supleanți, numărul celor de etnie maghiară se ridică la opt dintr-un total de opt. Pentru a contrabalansa ponderea ridicată a maghiarilor în rândurile consilierilor aleși s-a apelat la numirea cât mai multor consilieri de drept de naționalitate română astfel încât, pe ansamblu, numărul românilor din Consiliu să fie mai mare decât al maghiarilor. De notat ar fi faptul că în perioada 1927-1929, probabil din 1928, Ștefan Kerekes figurează între cei 24 de consilieri aleși ai Consiliului Comunal Satu Mare.

Se poate concluziona deci, pornind de la numărul mare de consilieri aleși și al celor supleanți de etnie maghiară, că orașul Satu Mare avea o populație maghiară mai numeroasă decât cea românească. Pentru a evita o situație ce putea genera probleme mai grave, autoritățile române au intervenit, în mod direct, în structura Consiliului orășenesc, făcând ca românii să reprezinte mai mult de 50%. Consiliul orășenesc se va menține cu această componență până în anul 1933. De altfel, în octombrie 1932, primarul Titu Demian înaintează o adresă de răspuns ministrului de interne, cu nr. 88/1932, prin care cerea dizolvarea și nu reinstalarea vechiului Consiliu¹⁷²:

---

¹⁷¹ *Ibidem*, dosar nr. 2/1927, f. 48.

¹⁷² *Ibidem*, fond PMSM, seria *Acte confidențiale*, dosar nr. 36, f. 42-43.

„DOMNULE MINISTRU

Cu referire la ordinul cifrat No. 218 din 28 septembrie 1932 și la ordinul No. 20.264/1932 avem onoare a Vă comunica numele membrilor de drept ce urmează a fi confirmați pentru și în Consiliul Comunal, care urmează a fi reinstalat, pe cum urmează:

- 1. Dl. Matei Ioan, director școlar, ca reprezentant al învățământului primar*
- 2. Dl. Groza Francisc, profesor de liceu, ca reprezentant al învățământului secundar*
- 3. Dl. Meletie Răutu, protopop, ca reprezentant al Bisericii Ortodoxe*
- 4. Dl. Dragoș Aurel, protopop, ca reprezentant al Bisericii Greco-Catolice Române*
- 5. Dl. Boroș Eugen, preot reformat, reprezentantul Bisericii Minoritare cu cel mai mare număr de credincioși*
- 6. Dl. Dr. Octavian Pop, președintele Camerei de Comerț și Industrie*
- 7. Dl. Dr. Andrei Doboși, președintele Camerei de Agricultură*
- 8. Dl. Tișcă Emil, director de bancă, ca reprezentant al Industriașilor și Comercianților*

Făcând această propunere totodată cu onoare ne permitem a Vă atrage binevoitoarea atenție asupra raportului nostru făcut împreună cu Dl. Prefect al Județului Satu Mare cu No. 89/1932 conform prin care am cerut sesizarea Comitetului Central de Revizuire pentru disolvarea și nu reinstalarea vechiului Consiliu.

Satu Mare la 2 oct. 1932

*Președintele Comisiei Interimare
Dr. Titu Demian*

*Secretar General
Dr. Teofil Dosa”*

În decembrie 1933, la conducerea municipiului Satu Mare se instalează o nouă Comisie Interimară, condusă de dr. Ștefan Cherecheș (Benea). În cadrul Comisiei, după cum o arată datele existente, numărul maghiarilor era mai mic decât al românilor, dar nu cu mult, păstrându-se, cu aproximație, proporția anterioară. Așadar, schimbarea produsă nu se poate spune că a avut un aspect etnic, îndreptat împotriva celor de o altă naționalitate, ci doar unul politic, legat de revenirea la putere a Partidului Național Liberal.

Pentru a avea o imagine mai globală asupra structurii etnice în conducerea orașului Satu Mare se vor face referiri și la componența etnică a Primăriei. Pentru a avea un eșantion semnificativ din punctul nostru de vedere nu s-a făcut referire la toți angajații Primăriei, ci numai la funcționarii încadrați definitiv ai instituției, adică cei care îndeplinesc funcții mai importante. Alături de aceștia, în Primărie mai exista categoria angajaților provizorii sau cu plata fixă (de exemplu măturătorii de străzi). S-a preferat analizarea numai a primei categorii, deoarece aportul ei la administrarea orașului este mult mai consistent. Numeric, după cum se poate vedea și în tabelul anexat la sfârșitul lucrării, prima categorie cuprinde 101 din cei 329 de angajați ai Primăriei¹⁷³.

Tabloul funcționarilor încadrați la 18.07.1934

Nr. crt.	Titlu	Români	Maghiari	Slovaci	Germani	Evrei	Sași	Total
1.	Funcționari încadrați	47	53	-	-	1	-	101
2.	Angajați cu drept la pensie	52	23	1	-	-	-	76

¹⁷³ *Ibidem*, fond PMSM, dosar nr. 2/1933, f. 51.

Nr. crt.	Titlu	Români	Maghiari	Slovaci	Germani	Evrei	Sași	Total
3.	Angajați provizorii	92	48	4	4	1	1	150
4.	Angajați cu contract	2	-	-	-	-	-	2
5.	Total	193	124	5	4	2	1	329

Din cei 101 de funcționari definitivi ai Primăriei, 47 sunt români, 53 maghiari și unul evreu. Dacă dintre funcționarii cuprinși în această categorie i-am exclude pe cei mai puțin importanți, anume impiegații, ar rămâne 50 de funcționari „superiori” (șefi și subșefi de birou sau serviciu), dintre care 23 români și 27 maghiari. După cum se poate observa, numărul funcționarilor de naționalitate maghiară este mai mare decât cel al funcționarilor de naționalitate română, dar nu cu mult. Din analiza datelor la care funcționarii respectivi au intrat în serviciul Primăriei, se poate observa că cea mai mare parte a funcționarilor români a intrat în serviciul Primăriei după 1920 și mai ales după 1924. În ceea ce-i privește pe funcționarii maghiari, jumătate dintre ei erau în serviciul Primăriei încă înainte de anul 1920, restul fiind angajați în anii imediat următori. Numărul funcționarilor maghiari cu mai puțin de 10 ani vechime este abia de nouă, în timp ce al celor români este de 20¹⁷⁴.

Având în vedere că o bună parte dintre funcționarii de origine maghiară încă nu cunoșteau bine (unii chiar deloc) limba română, Ministerul de Interne a solicitat conducerii municipiului și județului Satu Mare susținerea în data de 15 septembrie 1934 a unui examen de limba română de către toți funcționarii minoritari. Datorită numărului mare de funcționari în cauză, examenul a avut loc în zilele

¹⁷⁴ *Ibidem*, dosar nr. 2/1933, f. 43.

de 17 și 18 septembrie¹⁷⁵, însă lucrurile nu au fost deloc simple. Din totalul de 64 de salariați vizați de acest examen, 16 funcționari au luat note cuprinse între 4 și 5, urmând a fi trimiși în fața Comisiei de disciplină¹⁷⁶.

În urma analizei prezentate anterior, și care s-ar putea face și mai detaliat de către un statistician, se remarcă faptul că, treptat, se realizează un proces de „românizare” a structurilor superioare ale Primăriei sătmărene. Procesul respectiv se concretizează prin creșterea numărului funcționarilor români și înlocuirea treptată de către aceștia a funcționarilor maghiari. Nu se poate spune cu exactitate ce evoluție ar fi avut procesul respectiv dacă nu ar fi fost întrerupt cu brutalitate de consecințele Dictatului de la Viena și apoi de perioada comunistă, și nici nu putem risca o comparație cu ceea ce se întâmplă astăzi. Cauzele care au dus la aceste schimbări sunt diverse și nu se știe care a fost ponderea sau aportul fiecăreia: o intervenție mascată a guvernului, ridicarea gradului de cultură al populației românești, creșterea numerică a românilor comparativ cu maghiarii, refuzul maghiarilor de a colabora cu autoritățile românești.

Pentru a se înțelege mai bine opțiunea noastră pentru eșantionul prezentat menționăm că s-au avut în vedere atribuțiunile fiecărui serviciu administrativ în parte, așa cum reies ele din Regulamentul¹⁷⁷ pentru organizarea serviciilor și stabilirea atribuțiunilor personalului de la Primăria municipiului Satu Mare, elaborat într-o formă nouă în anul 1933.

Perioada dintre cele două războaie mondiale se caracterizează așadar, din punct de vedere etnic, printr-o ascensiune treptată și nu forțată a românilor la conducerea orașului Satu Mare, în paralel cu o

---

¹⁷⁵ SJANSM, *fond PMSM, seria Acte confidențiale*, dosar nr. 38, f. 97-98.

¹⁷⁶ *Ibidem*, dosar nr. 40, f. 14.

¹⁷⁷ SJANSM, *fond PMSM*, dosar nr. 2/1933, f. 108.

evoluție inversă în tabăra maghiară. O dată cu creșterea numărului funcționarilor și chiar al consilierilor români se realizează, pas după pas, procesul de românizare a administrației sătmărene, ilustrat și prin folosirea tot mai intensă a limbii române ca limbă oficială în administrație. De altfel, pentru a da un exemplu edificator, putem aminti că, dacă până în anii 1923-1924 documentele Primăriei Satu Mare redactate în limba română sunt foarte rare, din 1930 actele redactate în limba maghiară dispar.

Activitatea lui Ștefan Benea la conducerea Primăriei Municipiului Satu Mare

În decembrie 1933, în urma unor anchete inițiate de noul guvern liberal, au loc o serie de schimbări în ceea ce privește conducerea locală în mai multe orașe din țară, printre care și Satu Mare. La 18 decembrie 1933, în Cabinetul Primarului Municipiului Satu Mare și în prezența prefectului județului Aurel Nistor, se efectuează procedura de predare și preluare a administrației comunale. Practic se încheie mandatul deținut de dr. Titu Demian, urmând ca prerogativele sale să fie preluate de dr. Ștefan Benea (Cherecheș)¹⁷⁸.

Așadar, Comitetul orășenesc este dizolvat. Sunt demisi primarul dr. Titu Demian¹⁷⁹, ajutorul de primar Gavril Barbul și

---

¹⁷⁸ *Ibidem*, dosar nr. 1/1933, f. 1-3.

¹⁷⁹ *Titu Demian* s-a născut în anul 1896 în satul Negreia, comuna Șișești, comitatul Satu Mare. Urmează Facultatea de Drept din Cluj după care va practica avocatura la Satu Mare. Devine primar al orașului Satu Mare în iunie 1932, deținând această funcție până la 18 decembrie 1933. În această postură confirmă calitățile sale și se implică în probleme dificile, reușind redresarea financiară a orașului și pavarea unor străzi. La 3 mai 1936 a fost ales președinte al P.N.Ț. Satu Mare, funcție pe

membrii delegației permanente (Ioan Toth, dr. Ioan Derșidan, Ioan Vizsnovszky)¹⁸⁰. Conducerea orașului este încredințată unei Comisii Interimare, formată din opt membri, un secretar general (dr. Dosa Teofil) și un președinte, în persoana lui Ștefan Cherecheș (Benea).

O zi mai târziu, la 19 decembrie, în Cabinetul Prefecturii Județului Satu Mare se încheie procesul verbal care consfințește noua Comisie Interimară a Municipiului Satu Mare¹⁸¹: „Noi Dr. Nistor Aurel Prefectul Județului Satu Mare având în vedere Deciziunea Ministerială No. 23906 din 17 Decembrie 1933, prin care suspendându-se Consiliul Municipiului Satu Mare împreună cu Primarul, ajutorii de primari și Delegația Consiliului, s-a numit o Comisie Interimară”.

Instalarea noii conduceri a fost făcută în data de 20 decembrie 1933. În componența Comisiei mai remarcăm următoarele personalități: vicepreședinți au fost numiți Ioan Ursu și Vasile Scurtu, secretar general dr. Octavian Mălai, iar membrii Comisiei erau: Ioan Șavaniu, Alexandru Pop, Gavril Gavrița, dr. Eugen Jeremiaș, Ioan Vuia și Ludovic Pop¹⁸²; oficiosul liberal îl amintește ca ajutor de primar doar pe Ioan Ursu, iar membrii se precizează că au fost: dr. Octavian Ardelean, Ioan Vuia, Ioan Radu, dr. Isac Katz, Géza Harcsár și dr. Tiberiu Südy¹⁸³.

Prin Decizia Primăriei Municipiului Satu Mare din 23 decembrie 1933, Președintele Comisiei Interimare dr. Ștefan Benea (Cherecheș) îl delegă pe Ioan Ursu, vicepreședinte al Comisiei

---

care o va deține până la desființarea partidului (1947). A încetat din viață la Cluj în anul 1958. Conform Claudiu Porumbăcean, Bujor Dulgău, *op. cit.*, pp. 79-81.

¹⁸⁰ SJANSM, *fond PMSM*, dosar nr. 1/1933, f.1.

¹⁸¹ *Ibidem*, f. 4.

¹⁸² *** *Trei ani de muncă. Activitatea Comisiei Interimare a municipiului Satu-Mare. 1933-1936*, (în continuare vezi *Trei ani de muncă...*) Satu Mare, [1936], p. 22.

¹⁸³ „Gazeta Sătmăruului”, Satu Mare, an VI, nr. 109, 24 decembrie 1933, p. 2.

Interimare, să preia atribuțiile președintelui în lipsa acestuia¹⁸⁴.

Împrejurările economice dar și politice în care s-a făcut preluarea puterii nu au fost dintre cele mai favorabile: criza economică, asasinarea lui I.G. Duca, împrumuturile contractate de către precedentă conducere a orașului. Ștefan Benea și-a delegat o parte din atribuții adjuncților săi, Ioan Ursu și Vasile Scurtu.

Interesantă credem că este și o relatare a presei sătmărene de atunci: „După prestarea jurământului legiuit, dl. Dr. Ștefan Cherecheș (Benea), președintele Comisiei interimare, aduce atât în numele său propriu, cât și a celorlalți membri, recunoștința sa pentru distincția cu care a fost însărcinat din partea Guvernului. Promite a-și face deplin datoria în oficiul ce ocupă, determinând în același timp și pe colaboratorii săi la același lucru. Va căuta să păstreze tot ce este bun în administrația Municipiului Satu Mare, dând totodată tot ce este rău, la o parte, căutând a păstra ordinea și sfîntenia legilor, a face o gospodărie cinstită, care să mulțumească întreaga opinie publică. Cere spre acest scop colaborarea integrală a dlor membri din Comisie precum și a tuturor funcționarilor Primăriei”¹⁸⁵.

Odată ajuns la conducerea orașului, Ștefan Benea s-a confruntat cu o serie întreagă de probleme (multe dintre ele datorită crizei economice din perioada 1929-1933), pe care a încercat să le remedieze în cel mai scurt timp posibil pentru a putea apoi să-și pună în aplicare obiectivele fixate pentru acest mandat.

A sesizat mai multe nereguli în administrarea unor servicii din Primărie, motiv pentru care a apelat la persoane apropiate domniei sale, demne de încredere și foarte buni profesioniști, pentru a efectua verificări minuțioase, precum Gheorghe Cinca (expert contabil, șef contabil procurist la Banca Românească), Aurel Simtion

---

¹⁸⁴ SJANSM, *fond PMSM, seria Acte confidențiale*, dosar nr. 37, f. 72.

¹⁸⁵ „Gazeta Sătmărulei”, Satu Mare, an VI, nr. 109, 24 decembrie 1933, p. 2.

(profesor la Școala Comercială Superioară și membru al Corpului Contabililor), Emil Tișcă (directorul Băncii Românești, președintele Camerei de Comerț și Industrie, finanțist de excepție) ș.a.¹⁸⁶.

Într-o circulară adresată către toți funcționarii și angajații Primăriei din Satu Mare, Ștefan Benea se exprimă clar și, în același timp convingător, cu privire la îndatoririle fiecărui salariat¹⁸⁷:

„Mulți dintre Dv. nu-și dau bine seama de importanța social-economică ce o are un funcționar sau un angajat ce face parte din instituțiunea ce actualmente am onoare să o conduc.

Fiecare dintre Dv. are o misiune bine determinată fie prin lege și regulamente, fie prin ordinele și hotărârile ce succed fără sfârșit zi de zi.

Această misiune este sfântă și o puteți numi mai pe înțeles datoria de funcționar.

Numai îndeplinirea sută la sută a acestei datorii vă creiază și asigură o bază justă la așa numitele drepturi de funcționar.

Un funcționar la locul său nu să mulțumește numai cu executarea din cuvânt în cuvânt al ordinului primit, el este mereu mânat de o râvnă specială, de o ambiție personală, cercetând efectele activității sale, nizuindu-se a produce maximul de foloase instituțiunii ce-l patronează, căutând să fie acesteia cât mai util, atât moralicește cât și materialicește.

În același timp este în neîntreruptă colaborare cu colegii săi, străduindu-se ca prin o înțelegere și informație reciprocă, printr-o conștiinciozitate să realizeze ori de câte ori are prilejul un rezultat în plus peste cel din trecut.

Dacă își va înțelege fiecare dintre Dv. adevăratul său rost, instituțiunea va progresa în mod simțitor din an în an, câștigându-

---

¹⁸⁶ SJANSM, fond PMSM, seria Acte confidențiale, dosar nr. 39, f. 1-111.

¹⁸⁷ *Ibidem*, dosar nr. 41, f. 18-18 v.

vă și Dv. la o vârstă înaintată o mulțumire, o satisfacție și o mândrie.

Cunoașteți cu toții greutatea enormă ce li s-au ridicat în anii din urmă tuturor acelor, cari solicită un loc în rândurile Dv. Știți bine cu toții câți petiționari bat în fiecare zi la ușa Primăriei pentru a fi primiți în orice slujbă, câți titrați i-și oferă munca lor pentru posturi mult inferioare pregătirilor lor școlare, numai pentru a-și vedea asigurată pâinea de toate zilele.

În fața acestei situațiuni veți putea înțelege ușor scopul urmărit de mine prin această circulară, fără a mai spori vorba. Aș dori să vă văd pe fiecare la muncă, la înălțimea indicată de împrejurările cunoscute. Prezentul apel să vă fie un memento binevenit, un imbold și o încurajare spre a merge tot înainte spre binele și folosul Municipiului și în aceeași vreme și a țării.

Sunt înainte convins că voi fi înțeles de către toți colaboratorii mei.

Țin să vă amintesc că fiecare dintre Dv. are acces în orice vreme la mine, - fie că va avea o idee, o propunere, o cerere sau o jalbă de comunicat.

Le cunosc neajunsurile funcționărești, - și mă declar gata a le micșora ori de câte ori mi se dă un prilej legal, - aștept însă și eu dela Dv. drept recunoștință, - îndeplinirea datoriei Dv. așa cum eu o înțeleg și cum pretinde rostul unui funcționar român la frontiera țării.

Satu Mare, la 10 Martie 1936.

Președintele Comisiei Interimare"

Chiar de la începutul mandatului de primar, Ștefan Benea s-a preocupat de finalizarea unui nou Regulament pentru organizarea serviciilor și atribuțiilor personalului din Primărie¹⁸⁸. Menționăm că

---

¹⁸⁸ *Ibidem*, dosar nr. 2/1933, f. 108-152 – Regulament pentru organizarea serviciilor și stabilirea atribuțiilor personalului de la Primăria Municipiului Satu Mare.

procedura a fost începută în perioada lui Titu Demian și a fost finalizată în mandatul lui Ștefan Benea, fiind aprobat de Ministerul de Interne (16 aprilie 1934) în concordanță cu legea pentru organizarea administrației locale din 18 martie 1934, fiind apoi dezbătut și aprobat de Comisia Interimară a Mun. Satu Mare în ședința ținută la data de 13 iulie 1934 (nr. 7346/1934)¹⁸⁹.

Tot în acest Regulament, în art. 1, avem și confirmarea schimbării statutului localității Satu Mare din oraș în municipiu: *„Orașul Satu Mare prin Înalt decret Regal No. 4036 din 1929 publicat în Monitorul oficial No. 274 din 9 Decembrie 1929, este declarat Municipiu. Ca atare, în baza dispozițiilor Art. 193 din legea pentru organizarea administrațiunii locale, nu face parte din județ ci constituie o unitate administrativă egală în rang cu județul”*.

Serviciile din structura Primăriei Satu Mare în anul 1934 erau următoarele (art. 13 din Regulament)¹⁹⁰:

- I. Secretariat general
- II. Serviciul Administrativ
- III. Serviciul Financiar și de Contabilitate
- IV. Serviciul Economic și al Bunurilor
- V. Serviciul Tehnic
- VI. Serviciul Sanitar și Asistență socială
- VII. Serviciul Zootehnic și Sanitar-Veterinar
- VIII. Serviciul Contenciosului Comunal
- IX. Administrația Uzinei Electrice
- X. Administrația Uzinei de Apă și Canalizare
- XI. Administrația Economiei Silvice
- XII. Serviciul de incendiu și Apărare pasivă

---

¹⁸⁹ *Ibidem*, f. 115.

¹⁹⁰ *Ibidem*, f. 111-112.

Serviciile cu caracter special și instituțiile administrației Municipiului Satu Mare sunt următoarele:

- Biblioteca publică cu Muzeul
- Biroul populației
- Azilul de bătrâni
- Afișajul public
- Baia cu aburi
- Ferma
- Grădinăria
- Fabrica de gheață

Aceste servicii sau instituții, precum și cele ce se vor înființa ulterior, sunt exploatate și administrate fie în regia proprie a municipiului, fie prin „darea în întreprindere”¹⁹¹.

Vom enumera în cele ce urmează componentele Comisiilor interimare ale municipiului Satu Mare din mandatul lui Ștefan Benea. Astfel, în 1934, configurația acesteia era următoarea: Ștefan Cherecheș (președinte), Ioan Ursu și Isidor Dâmboianu (vicepreședinți), Ioan Șavaniu, Ioan Radu, Aurel Simtion, Augustin Ungur, Paul Cherecheș, I. Vuia, E. Jeremiaș¹⁹².

La 10 mai 1935 se formează o nouă Comisie Interimară a municipiului Satu Mare: Ștefan Cherecheș (Benea), președinte, vicepreședinți fiind Vasile Scurtu și Ioan Ursu, iar membri: Ioan Șavaniu, Ioan Radu, Paul Cherecheș (Benea), Gavril Gavrilaș, Ioan Vuia, Ioan Rentea, dr. Eugen Jeremiaș și Ludovic Pop (Viile Satu Mare)¹⁹³.

În perioada mandatului său de primar orașul va cunoaște o dezvoltare fără precedent. Primăria a cheltuit sume importante de

---

¹⁹¹ *Ibidem*, f. 115.

¹⁹² „Gazeta Sătmăruului”, Satu Mare, an VII, nr. 118, 8 aprilie 1934, p. 2.

¹⁹³ *Ibidem*, an VIII, nr. 140, 15 mai 1935, p. 4.

bani pentru amenajarea și repararea străzilor din oraș, a contribuit la ridicarea Casei Naționale, oferind și parcela din pasajul „Dacia” (acestui edificiu i-am alocat un capitol separat în această lucrare).

De mare importanță au fost edificarea „Casei Naționale” (precum vom vedea în paginile dedicate acestei realizări) și a „Palatului Administrativ”, ale căror „pietre fundamentale” au fost sfințite la 20 iulie 1935¹⁹⁴. Dar iată cuvântarea lui Ștefan Cherecheș (Benea) de la momentul sfințirii pietrei de temelie a Palatului Prefecturii (azi clădirea Muzeului Județean de Istorie): *„Astăzi 20 Iulie 1935, toți cei de față suntem martorii vii al unui act măreț și de însemnătate. Depunerea pietrei fundamentale a Palatului administrativ în orașul de graniță Satu Mare, nu este un simplu act ce marchează o importantă realizare edilitară, ci este ceva mai mult, este un adevărat moment istoric în viața Sătmarului românesc. Noi sătmărenii cari asemenea am trăit peste o mie de ani sub jugul străin, și am îndurat atâtea suferinți – secole de-a rândul, încadrați între nedreptate. Ne dăm seama mai bine de el. De aceea a fost o idee cât se poate de fericită, când s-a hotărât ca acest ceremonial să se desfășoare astăzi în prezența și sub patronajul dlui ministru al justiției, care astfel ne este martorul principal, alături de noi, sigilul Țării, la întocmirea actului doveditor că nedreptatea milenară – din învrednicirea Atotputernicului și cu jertfele neamului românesc, a dispărut definitiv și azi și noi sătmărenii trăim o viață liberă în țara noastră liberată acum 17 ani. Ceremonialul de azi înseamnă deci că Sătmarul înțelege să fie românesc, și că administrația românească și-a înfipt stăpânirea pentru totdeauna în această glie a pământului strămoșesc. Din acest motiv I-A TREBUIȚ în mod imperativ, Orașului nostru, Sătmarului, acest palat, care în altă parte a*

---

¹⁹⁴ *Ibidem*, nr. 147, 28 iulie 1935, pp. 1-5.

județului NU PUTEA să aibă însemnătatea istorică subliniată de mine. Fie deci, ca acest palat, al cărui temelie se reazimă pe puternicele forțe de vitalitate și realizare ale geniului românesc, să stea mândru pe vecie la acest punct de graniță vestim întregii lumi sus și tare, că: pe aicia nu se trece!”¹⁹⁵.

De altfel, în chestiunea clădirii Prefecturii, Primăria a donat o parte din teren conducerii județului, reușind completarea terenului achiziționat de conducerea județului cu un alt teren, care aparținuse văduvei proprietarului Reiter Iacob și dr. Fekete Samu, achiziționat cu suma de 2.000.000 lei, donat apoi, prin decizia nr. 463-12384/1934 (suprafața cumpărată era de 84+190 stp. la prețul de 2.000lei/stp.)¹⁹⁶.

Palatul a costat 14.000.000 lei și a fost inaugurat în data de 13 decembrie 1936 în prezența miniștrilor Ion Inculeț și Valeriu Pop, considerat, pe bună dreptate, „o podoabă arhitectonică care ar face mândrie oricărui oraș modern”¹⁹⁷.

Ștefan Benea este cel care a demarat lucrările de deschidere a actualei străzi Ion. I. C. Brătianu, cunoscută localnicilor cu fosta denumire de Bulevardul Eliberării. După negocieri intense, uneori destul de anevoioase, cu Episcopia romano-catolică, proprietara terenului vizat, Primăria a reușit să obțină această suprafață, confirmată prin sentința civilă a Tribunalului Satu Mare din dosarul 767/1937¹⁹⁸. Noua stradă, devenită o arteră principală a orașului pentru că făcea legătura între gară și centrul orașului, purta numele ministrului Valer Pop, fost președinte al organizației județene Satu Mare a P.N.L., avea menirea să degajeze traficul de pe strada Mihai

---

¹⁹⁵ *Ibidem*, p. 2.

¹⁹⁶ SJANSM, *fond PMSM*, dosar nr. 3/1934, f. 1-4, Hotărâre privind cumpărarea de către PMSM a terenului intravilan pentru construirea Palatului Administrativ.

¹⁹⁷ *** *Trei ani de muncă...*, p. 62.

¹⁹⁸ SJANSM, *fond PMSM, seria Acte confidențiale*, dosar nr. 48, f. 127-133.

Viteazul, fiind în același timp, o arteră paralelă cu strada Regina Maria (actuala stradă 1 Decembrie 1918), modernizată de predecesorul său la conducerea Primăriei, dr. Titu Demian. A fost modernizat Bd. Ferdinand (azi Bd. Vasile Lucaciu) și au fost asfaltate numeroase străzi, au fost întreținute sectoarele de ieșire din oraș¹⁹⁹.

O atenție deosebită a acordat construirii Aeroportului din Satu Mare. Fiind foarte apropiat cu Emil Tișcă, inițiatorul acestui proiect, Ștefan Benea a înțeles utilitatea demersului. În acest sens, la 3 iunie 1935 este încheiat un proces verbal în prezența mai multor oficialități ale municipiului și județului Satu Mare și a unui reprezentant al Direcției Aviației Civile, prin care sunt demarate primele măsuri în vederea realizării acestui important obiectiv economic și strategic.

Primăria a alocat suprafața de 40 hectare din pășunea comunală Gorunzel din partea de nord a municipiului pentru a fi cedată în folosință Direcției Aviației Civile pentru a se începe construcția Aeroportului. Se avea în vedere deschiderea unei linii aeriene pe ruta București-Craiova-Timișoara-Arad-Oradea-Satu Mare. Primăria se angaja să ducă la îndeplinire toate lucrările care țin de infrastructura acestui obiectiv. Redăm în continuare documentul care stă la baza construirii Aeroportului din Satu Mare²⁰⁰:

Proces verbal,

Astăzi, 3 iunie 1935

Între subsemnații:

Dr. Ardeleanu Octav – Prefectul Județului Satu Mare

---

¹⁹⁹ *** *Trei ani de muncă...*, pp. 37-39.

²⁰⁰ SJANSM, *fond PMSM, seria Acte confidențiale*, dosar nr. 41, f. 85.

Ursu Ioan – vicepreședintele Comisiei Interimare a Municipiului Satu Mare

General Col. Coroamă Dumitru – Comandantul Brigăzii Satu Mare

Colonel Papadopol C. – Președintele filialei „Arpa”

Poly Vacas – delegatul Direcției Aviației Civile

Ing. Goschi Matei – Șeful Serviciului Tehnic al Municipiului Satu Mare

În urma cercetării terenului pășunii comunale Gorunzel de jos, propus pentru viitorul aeroport de pe lângă Municipiul Satu Mare, situat la 1,1/2 km. Nord de Municipiu, în suprafață de 40 hectare 6500 m. găsindu-l apt scopului de mai sus.

Decidem: Pe baza art. 5 din Legea pentru org. adm. și exploatarea pășunilor publicat în Monitorul Oficial no. 65 din 18 martie 1935, cedarea lui în folosință parțială a Direcției Aviației Civile din S. S. Aerului spre a servi ca aeroport.

Pentru perfectarea acestui teren spre a servi ca aeroport definitiv și în vederea deschiderii liniei aeriene București-Craiova-Timișoara-Arad-Oradea-Satu Mare, în acest an, ne angajăm că cu concursul tuturor autorităților locale [vom începe] la următoarele lucrări necesare bunei funcționări viitorului aeroport.

- 1. Delimitarea, marcarea și semnalizarea a terenului conform celor stabilite de regulamentele aeronautice în vigoare.*
- 2. Nivelarea și irigarea totală a acestui teren.*
- 3. Înființarea unei linii de autobuse între oraș și aeroport între orele de trafic ale liniei aeriene.*
- 4. Construirea unei aerogări cu minimum trei odăi și un hol în decursul acestui an în mod provizoriu, urmând ca cea definitivă să fie construită în viitorul an bugetar.*
- 5. Construirea unui hangar, conform indicațiunilor Direcției Aviației Civile.*

6. *Instalarea între oraș și aeroport a unui telefon, a luminei electrice și a apei.*
7. *Salarizarea cu concursul tuturor autorităților locale a unor funcționari inferiori necesari bunei funcționări liniei aeriene București-Satu Mare, în limită de 8.000 Lei lunar și până la viitorul buget.*

Drept care am încheiat prezentul proces verbal în 6 exemplare”.

În octombrie 1936 s-a început întocmirea planului și devizului pentru construirea Aeroportului Satu Mare, lucrările fiind adjudecate de către ing. Liteanu²⁰¹. Aeroportul Satu Mare, unul din cele mai vechi aeroporturi din România, a fost înființat la 15 octombrie 1936 printr-un Decret Regal, pe o suprafață de 600 x 600 metri, pe actualul amplasament al aeroclubului Samus.

Din păcate însă, colaborarea dintre Primărie și conducerea Aeroportului nu a fost lipsită de probleme, motiv pentru care Ștefan Benea a solicitat în mai multe rânduri înlocuirea Comandorului Ștefănescu de la conducerea acestei Instituții. Prin adresa nr. 36 din 28 iunie 1937, Ștefan Benea cere Ministrului Aerului și Marinei înlocuirea Comandorului Ștefănescu de la conducerea Aeroportului Satu Mare deoarece „D-sa nu prezintă destul interes și bunăvoință față de marea operă de interes național la conducerea căreia este numit. Pentru continuarea lucrărilor la Aeroport, avem absolută nevoie de un conducător priceput, care să dea directivele și instrucțiunile tehnice privind lucrurile în ansamblu și fiind încontinuu pe șantier, supraveghind personal lucrările”²⁰².

---

²⁰¹ „Gazeta Sătmăruului”, Satu Mare, an IX, nr. 164, 18 octombrie 1936; *Ibidem*, an IX, nr. 165, 25 octombrie 1936.

²⁰² SJANSM, *fond PMSM, seria Acte confidențiale*, dosar nr. 48, f. 82.

În replică și pe un ton nu tocmai respectuos, Comandorul acuză Comisia Interimară de faptul de „lipsă de bunăvoință” deoarece nu s-au finalizat investițiile la linia telefonică și la nivelarea suprafeței necesare, în valoare de sub 45.000 lei!!! (adresa nr. 598 din 17 august 1937)²⁰³.

Sătul de atitudinea Comandorului, Ștefan Benea înaintează o nouă adresă către Ministrul Aerului și Marinei, cu nr. 13.659/1937, cerând schimbarea din funcție a Comandantului Aeroportului:

„Cu onoare Vă înaintăm alăturat în copie adresa No. 598/1937, a Dlui Comandant al Aeroportului Satu Mare N. Ștefănescu cu rugămintea să binevoiți a aprecia tonul și atitudinea cu care se adresează Primăriei Municipiului Satu Mare.

Menționăm că nu este primul caz prin care își manifestă atitudinea neloială față de superiori, rugându-Vă să binevoiți a reveni asupra adresei noastre anterioare prin care am cerut înlocuirea D-sale”²⁰⁴.

În cele din urmă, la 8 septembrie 1937 s-a inaugurat la Satu Mare un aeroport modern, prilej cu care a avut loc și un miting de aviație, organizat de către Ministerul Aerului și Marinei²⁰⁵. Au fost prezente autoritățile locale, dar și distinși aviatori, între care s-a distins prezența lui Max Manolescu, care a dat dovadă de un curaj deosebit în executarea unor figuri acrobatice²⁰⁶.

Presa centrală de specialitate relatează astfel evenimentul: „La 8 Sept. s-a inaugurat la Satu Mare, un aeroport modern, cu care prilej a avut loc și un meeting de aviație, organizat de Ministerul Aerului și

---

²⁰³ *Ibidem*, f. 90.

²⁰⁴ *Ibidem*, f. 91.

²⁰⁵ *** *În serviciul patriei. Dare de seamă asupra realizărilor îndeplinite în județul Satu Mare (1933-1937)*, Satu Mare, 1938, p. 82.

²⁰⁶ „Gazeta Sătmărulei”, Satu Mare, an X, nr. 206, 12 septembrie 1937.

Marinei. Beneficiile realizate de pe urma acestui meeting au fost destinate construcției aerogării locale”²⁰⁷.

Pentru modul în care s-a implicat și a susținut acest proiect, Ministerul Aviației și Marinei, în numele M.S. Regele Carol al II-lea, a decis decorarea primarului dr. Ștefan Benea cu Medalia Aeronautică, cu ocazia inaugurării Aeroportului din Satu Mare²⁰⁸.

***Ministerul Aviației și Marinei, Aeroportul Satu Mare
Nr. 132 din 23 ianuarie 1937***

Către Primarul Municipiului Satu Mare

„Sunt autorizat, pe baza ord. M.A.M. No. 7114/936, să aduc la cunoștința personală a Domniei-voastre că Domnul Ministru al Aviației și Marinei, cu ocaziunea inaugurării Aeroportului Satu Mare, va decora în numele M.S. Regelui, cu Medalia Aeronautică, pentru aportul adus la dezvoltarea aviației noastre, un număr de 3-4 personalități, printre care figurați și Dvs.

***Comandantul Aeroportului Satu Mare
Căpitan r. Ștefănescu N. ”***

Un an mai târziu a fost finalizată construcția hangarului și a aerogării, însă la conducerea celor două instituții nu se mai aflau nici Ștefan Benea și nici Comandorul Ștefănescu, ei fiind înlocuiți de Victor Moiş la conducerea Primăriei Satu Mare, respectiv comandantul Iosif Grama la conducerea Aeroportului²⁰⁹. În anul 1938, după deschiderea oficială, primul avion care a aterizat pe noul

---

²⁰⁷ „România aeriană”, București, an XI, nr. 10, octombrie 1937.

²⁰⁸ SJANSM, fond PMSM, seria Acte confidențiale, dosar nr. 48, f. 14.

²⁰⁹ SJANSM, fond Prefectura, dosar nr. 48/1938, f. 9.

aeroport a fost de tipul Junkers 34, efectuând un zbor pe ruta Cluj-Satu Mare-Oradea-Cluj.

Tot de numele lui Ștefan Benea se leagă și construirea *Azilului de bătrâni* de pe strada Avram Iancu, amenajarea Palatului Camerei de Comerț, a rețelei de canalizare, organizarea evenimentului intitulat „Luna Sătmăruului”, alocarea parcului „Grădina Romei” cercetașilor, modernizarea Corpului de Pompieri etc.

Legătura puternică cu viața comercială este ilustrată și de prezența primarului Ștefan Benea în vara lui 1934 la Congresul general al comercianților din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș, prezidat de către Emil Tișcă, alături de cei doi mai participând și ajutorii de primar Ursu și Dâmboianu²¹⁰.

Un mare merit a avut Ștefan Cherecheș (Benea) și în activitatea Clubului „Olimpia”²¹¹, el fiind se pare primul președinte executiv, ales în anul 1921. Informația aceasta o aflăm cu ocazia aniversării a 10 ani de la înființarea „Olimpiei”, Ștefan Cherecheș (Benea) fiind amintit, într-adevăr ca primul președinte al ei²¹². La 18 iunie 1933 a avut loc Adunarea Generală a Asociației Sportive Olimpia-CFR, Ștefan Cherecheș (Benea) fiind din nou ales în funcția de președinte executiv. Președinte de onoare era ministrul Mihai Popovici. Președinte al secției de fotbal, Sabin Țârlea, șef de gară²¹³. În timpul mandatului său de primar la stadionul „Olimpia” a fost construită tribuna a II-a.

Primarul Benea a sprijinit construirea unei școli primare în cartierul gării din Satu Mare²¹⁴, dar el a manifestat grijă și față de

---

²¹⁰ „Granița”, Satu Mare, an I, nr. 141, 30 septembrie 1934; *Idem*, nr. 149, 10 octombrie 1934.

²¹¹ „Satu Mare”, Satu Mare, an XV, nr. 5, 29 ianuarie 1933, p. 3.

²¹² „Gazeta Sătmăruului”, Satu Mare, an IV, nr. 7, 7 oct. 1931, p. 4.

²¹³ *Ibidem*, an VI, nr. 94, 1 iulie 1933, p. 4.

²¹⁴ *Ibidem*, an VII, nr. 118, 8 aprilie 1934, p. 2.

minorități, spitalului evreiesc fiindu-i repartizată o subvenție în valoare de 180.000 lei²¹⁵.

Un sector în care s-a acționat cu succes în anii de guvernare liberală a fost cel urbanistic²¹⁶. S-a considerat, pe bună dreptate, că „numai în baza unui plan de sistematizare se poate asigura o dezvoltare sănătoasă în viitor a orașului. Planul de sistematizare al municipiului Satu-mare a fost întocmit de organele serviciului tehnic, economisind astfel municipiului, cel puțin un milion de lei”²¹⁷. Interesant este că edilii de atunci au prevăzut dezvoltarea orașului spre sud și vest, lucru întâmplat după instaurarea regimului democrației populare. De altfel, programul a fost gândit pentru următorii 50 de ani; orașul număra la redactarea cărții 54.264 de locuitori și se estima că în următorii 50 de ani să depășească 100.000. În ceea ce privește cifrele, previziunile au fost confirmate, ideologic însă surprizele au fost foarte mari și destul de puțin plăcute!

Arhitectonic s-a reușit instaurarea unui stil elegant, ilustrat de casele construite în municipiul Satu Mare, reproduse de noi din cartea – bilanț a anilor 1933-1936 de guvernare liberală. La acest capitol am putea aminti mai multe imobile, ușor de recunoscut și de remarcat și în zilele noastre: Palatul Doboși (Calea Traian, colț cu str. Avram Iancu), casa „Ing. Șuluțiu” (str. Gh. Barițiu, astăzi str. Ana Ipătescu), casa din str. Dr. Valeriu Pop (azi Bd. Ion I. C. Brătianu), casele din str. Pr. Mureșanu (azi str. Mileniului), casa din str. Bălcescu (denumire purtată și în zilele noastre), casa din str. Mihail Pavel (azi str. Caișilor), casa de pe str. Mareșal Averescu (azi str. Crasna), casa de pe str. I. G. Duca (azi str. Gabriel Georgescu) și casa de pe str. Iuliu Maniu (azi str. Zutphen).

---

²¹⁵ *** *Trei ani de muncă...*, p. 61.

²¹⁶ „Gazeta Sătmăruului”, Satu Mare, an VII, nr. 134, 21 noiembrie 1934, p. 1.

²¹⁷ *** *Trei ani de muncă...*, p. 29.

Ștefan Benea a fost și un apropiat al Bisericii, el făcând parte din Curatorul Greco-Catolic din Satu Mare. Mai mult decât atât, trebuie spus că în timpul mandatului său de primar, ambele biserici românești au reușit să-și îndeplinească ori să înceapă să își clădească frumoase visuri. Astfel de hramul Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil a avut loc sfințirea noului lăcaș construit pentru credincioșii greco-catolici din municipiul Satu Mare²¹⁸. Cu ocazia unei sărbători foarte apropiate de aceasta, în ziua de Sf. Dumitru, la 26 octombrie 1937 a avut loc sfințirea fundamentului bisericii ortodoxe din Satu Mare, comunitatea credincioșilor acestei biserici așteptând de multă vreme demararea lucrărilor²¹⁹.

Pentru Muzeul și Biblioteca municipiului s-au acordat subvenții, „Astrei” i s-a cedat localul Teatrului Nottara în condiții foarte avantajoase, pentru întrebuințarea ca sală de cinematograf, de asemenea Despărțământul sătmărean a primit subvenții importante pentru desfășurarea activităților culturale sub egida sa²²⁰.

Un mare eveniment în viața „Asociațiunii” a avut loc la Satu Mare între 13-15 septembrie 1935, anume Adunarea Generală. O serie de nume importante ale vieții culturale au onorat această sărbătoare: Ion Agârbiceanu, Tiberiu Brediceanu, Alexandru Lupeanu-Melin, Coriolan Suci, etc. printre cei care au vorbit în cadrul evenimentelor s-a numărat și primarul Ștefan Cherecheș (Benea)²²¹.

Un impact deosebit a avut în epocă organizarea în vara anului 1936, în intervalul 15 august-15 septembrie, a manifestației intitulate

---

²¹⁸ „Gazeta Sătmăruului”, Satu Mare, an X, nr. 215, 14 nov. 1937, pp. 1-2.

²¹⁹ *Ibidem*, nr. 213, 31 octombrie 1937, p. 2.

²²⁰ *** *Trei ani de muncă...*, p. 59.

²²¹ *** *Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român în nord-vestul României. Documente (1862-1947)*, Cluj-Napoca, 2011, pp. 28-29.

„Luna Sătmăruului”, după modelul brevetat de București. „Luna Sătmăruului” a oferit multor cetățeni (70.000 de vizitatori, din județ dar și din afara acestuia) prilejul de a cunoaște mai bine tot ce avea valoros județul. Majoritatea domeniilor de activitate au ținut să-și prezinte realizările, celor mai valoroși participanți fiindu-le înmânate premii²²². O publicație din Baia Mare preciza, vorbind despre organizarea sărbătorii: „[...] Un sincer cuvânt de laudă merită în primul rând d. dr. Ștefan Benea, președintele comisiei interimare. D-sa este inimosul inițiator și organizator al *Lunii Sătmăruului*. Cu mijloace bănești – relativ modeste – cu concursul unora și indiferența altora, admirat și pismuit, d. dr. Benea a reușit să consacre o lună, frumosului oraș din nordul țării”²²³.

Probabil că în vara acestui an a survenit revenirea la numele de familie Benea. Prima dată apare numele primarului Ștefan Benea într-o comunicare făcută în toiul *Lunii Sătmăruului* prin care îi încredința pe toți cititorii că în cei 2 ani și 8 luni scurși de la preluarea funcției a făcut tot posibilul pentru a-și da „maximul de contribuție pentru o dezvoltare cât mai largă a acestui oraș”²²⁴.

O sursă străină de Sătmăr, evidențiind inițiativa sătmărenilor de a sărbători „Luna Sătmăruului”, concluziona asupra stării de lucruri din județul nostru atunci: „Conducerea Sătmăruului din cei 17 ani românești, dar mai cu seamă cea de astăzi ilustrată de zelosul primar dr. Ștefan Benea, de ajutorul de primar prof. Vasile Scurtu, [...] a depus la schimbarea aceasta a feții Sătmăruului o muncă pilduitoare. Îi revin o parte dintre aceste realizări d-lui prefect dr. Octavian Ardelean, iar faptul în ansamblu că a fost cu puțință în anii din urmă această mare operă în vreme ce alte orașe stagnează, se datorește

---

²²² *** *Trei ani de muncă...*, pp. 65-70.

²²³ „Nord-Vestul”, Baia Mare, an I, nr. 15-18, 15 august 1936, p. 13.

²²⁴ „Gazeta Sătmăruului”, Satu Mare, an IX, nr. 157, 19 august 1936, p. 2.

împrejurării că sătmărenii au în guvern un om de talia și de solitudinea dlui dr. Valer Pop, ministrul justiției”²²⁵.

În cadrul acestor manifestări, între 29-30 august 1936 a avut loc cel mai puternic concurs județean de coruri țărănești – „Luna Sătmarului”. În urma succesului repurtat la concurs, profesorul Adrian Demian lansează la 4 septembrie 1936 un apel tuturor corurilor din județ pentru a înființa „Asociația de coruri țărănești din Sătmar”, prima organizație de acest gen din istoria mișcării corale locale. La 11 octombrie 1936, în sediul Conservatorului din Satu Mare, are loc adunarea de constituire în prezența mai multor notabilități ale orașului și județului, printre care dr. Ștefan Benea, dr. Eugen Seleș (directorul Liceului „Mihai Eminescu” și președintele „Astrei”), Emil Tișcă (directorul Băncii Românești și președintele „Reuniunii de cântări Vasile Lucaci”), Adrian Demian (directorul Conservatorului), Paul Benea (revizor școlar șef al județului) ș.a. Adrian Demian este ales președinte al Asociației²²⁶. Sprijinul primarului dr. Ștefan Benea a fost de prim rang, acesta fiind conștient de importanța întrupării acestei idei care nutrea să aibă „un rol foarte important pe terenul românismului într-o regiune ca a noastră unde se cere încă multă muncă pentru câștigarea a tot ce s-a pierdut în cursul timpurilor vitrege”²²⁷.

Un eveniment deosebit care a marcat mandatul primarului Ștefan Benea a fost vizita Regelui Carol al II-lea, însoțit de Voevodul Mihai și întreaga suită. Aceștia au trecut în data de 2 noiembrie 1936 prin Satu Mare, întorcându-se dintr-o vizită efectuată în Cehoslovacia. Gara a fost frumos împodobită, o mare de oameni ținând să fie prezenți la marele eveniment. Muzica militară a intonat

---

²²⁵ *Luna Sătmarului*, în „Piatră de hotar. Arhivă antirevizionistă”, Arad, an III, nr. 8-9, august-septembrie 1936, pp. 140-143.

²²⁶ Valentin Băințan, *Arta corală din Maramureș*, Baia Mare, 1982, pp. 66-68.

²²⁷ *** *Trei ani de muncă...*, p. 59.

imnul regal, generalul Dumitru Coroamă a prezentat onorul, două cuvinte de bun sosir fiind rostite apoi de către prefectul Octavian Ardelean și primarul Ștefan Benea²²⁸.

O importanță deosebită s-a dat amenajării parcurilor, considerate a fi, pe drept cuvânt, plămânii orașului, sporirea numărului acestora fiind „o datorie de prim ordin edilitar”²²⁹. La inițiativa lui Ștefan Benea a fost amenajat un nou parc în Pădurea Mare, fiind dotat cu un restaurant și chioșc pentru muzică²³⁰.

În priorități s-au constituit și modernizarea Uzinei de apă și a canalizării orașului, de asemenea, de mare însemnătate au fost modificările și îmbunătățirile aduse Uzinei Electrice.

Ștefan Cherecheș (Benea) a acordat sprijin și pentru buna dezvoltare și organizare a corpului pompierilor. S-a cumpărat o moto-pompă cu o capacitate de 12 atmosfere și o autosalvare care se deplasează și în provincie contra costului de 6 lei de kilometru²³¹. Corpul Pompierilor Voluntari sătmăreni, prin Paul Cherecheș (rudă mai îndepărtată a lui Ștefan Benea, liberal și el, după cum vom vedea), ținea să-i mulțumească pentru ajutorul dat: „Iubitului nostru primar Dlui. Dr. Ștefan Cherecheș înzestratorul și reînființatorul Corpului pompierilor ca semn de devotament și recunoștință a tuturor pompierilor pentru opera sa prețioasă în folosul Patriei și a Municipiului Satu Mare. Corpul Pompierilor Voluntari. Paul Cherecheșiu” dăruindu-i totodată un frumos album, aflat acum în colecțiile Muzeului Județean de Istorie Satu Mare²³².

O relație foarte bună au dezvoltat autoritățile sătmărene în mandatul lui Ștefan Benea cu statul vecin de atunci, Cehoslovacia.

---

²²⁸ *Ibidem*, pp. 96-99.

²²⁹ *Ibidem*, p. 41.

²³⁰ „Gazeta Sătmăruului”, Satu Mare, an IX, nr. 158, 26 august 1936, p. 4.

²³¹ Horia I. Gheorghiuță, *op. cit.*, pp. 165-170.

²³² Muzeul Județean de Istorie Satu Mare, nr. inv. 14249 c.

De 10 Mai 1936, 4000 de cetățeni cehoslovaci au venit să onoreze sărbătoarea națională a românilor la Satu Mare. În semn de recunoaștere pentru bunele relații avute la nivelul conducerii municipiului și județului Satu Mare cu localitățile învecinate din Cehoslovacia, Ștefan Benea a fost decorat, împreună cu prefectul județului, Octavian Ardelean, cu Marele Ordin cehoslovac „Leul Alb” în grad de comandor²³³.

Nu în ultimul rând, tot ca o afirmare a românismului sunt de lăudat realizarea statuiilor dr. Vasile Lucaciu și Lupoaița. Inaugurarea statuiii dr. Vasile Lucaciu a avut loc la 13 decembrie 1936, în prezența miniștrilor Ion Inuleț, Valeriu Pop, a subsecretarilor de stat Tiberiu Moșoiu și Valeriu Roman, precum și a președintelui Ligii Antirevizioniste Române, Stelian Popescu²³⁴.

Anul 1937 a fost un an electoral, urmând să fie organizate atât alegeri locale cât și generale. Și atunci, ca și astăzi de altfel, componența etnică a județului Satu Mare obligă clasa politică să adopte o strategie aparte față de celelalte zone ale țării. Conștient de această situație, Ștefan Benea încearcă să coaguleze populația românească prin constituirea unui Bloc românesc format din cele opt partide politice românești din orașul Satu Mare, reușind această mișcare politică la 28 mai 1934. Situația se complică la 28 ianuarie 1936, când Partidul Național Țărănesc a părăsit această structură fără a avea un motiv întemeiat. În condițiile în care din totalul alegătorilor din oraș (13.412) românii erau doar 3.412, la 18 iunie 1937, Ștefan Benea cere prefectului Octavian Ardelean, prin adresa nr. 29/1937, amânarea alegerilor locale din 25 iulie 1937²³⁵.

---

²³³ Claudiu Porumbăcean, Bujor Dulgău, *op. cit.*, pp. 29-31.

²³⁴ „Gazeta Sătmărulei”, Satu Mare, an IX, nr. 173, 25 decembrie 1936, p. 2.

²³⁵ SJANSM, *fond PMSM, seria Acte confidențiale*, dosar nr. 48, f. 56-56 v.

„Domnule Prefect,

Privitor la pregătirea și ținerea alegerilor municipale pe data fixată de 25 iulie a.c. am onoare a Vă raporta cele ce urmează:

Lista alegătorilor pentru Consiliul Comunal al Municipiului Satu Mare cuprinde 13.412 voturi, care se împart în aproximativ 3412 voturi românești și 10.000 voturi minoritare.

Încercarea repetată de a alcătui o listă cetățenească unică s-a zădărnicit și sub nici un motiv nu se pot determina toate partidele politice de a susține o atare listă, iar desfășurându-se lupta între două sau mai multe liste pentru alegerea consiliului comunal, soarta listei candidaților români este dela început condamnată să cadă, fără a obține cel puțin cincimea.

Multă vreme, chiar dela începutul regimului actual s-a preconizat înfăptuirea așa numitului Bloc românesc. La stăruința actualului președinte al Comisiei Interimare a și luat ființă încă la 28 Mai 1934 cu asentimentul celor opt partide românești din orașul nostru.

Dar la 28 Ianuarie 1936 spre regretul tuturor românilor de bine, Partidul Național Țărănesc a denunțat Blocul fără vreun motiv serios și astfel prin neparticiparea sa a zădărnicit posibilitatea elementului românesc de a se impune și de a mai putea duce tratative cu oarecare efect și ca un factor politic, față de Partidele minoritare, adică cel maghiar, evreesc și Social Democrat.

Orașul e situat la 10 km de granița maghiară. Ungurii formează în acest municipiu masa cea mai compactă din întreaga țară și au o conducere foarte abilă.

Experiența din 1930 când Partidul Național Țărănesc a format o listă comună cu partidul maghiar, a dus la cea mai rușinoasă soluție pe românii sătmăreni”.

Lista compusă din Național Țărăniști și maghiari a luat cincimea față de a doua listă a Social Democraților și Consiliul Comunal a fost astfel compus din 7 români și 25 maghiari din partidul Social democrat, care partid nu este altceva decât un al doilea partid maghiar deghizat sub altă mască.

Conducerea orașului astfel a ajuns în mână minoritară și elementul românesc fiind în inferioritate numerică, nu a putut să-și realizeze nici un singur deziderat cu caracter național în gospodăria Municipală, gospodărie ce era condusă până la finele anului 1933 de o funcționărie 75% compusă din maghiari.

Dat fiind că față de realizările ultimilor 3 ani partidele minoritare în mod tacit se închină, iar partidele românești – cu excepția Partidului Național Țărănesc – sunt încântate de felul cum înțelege actuala Comisie Interimară să conducă administrația municipală și considerând că Partidul Național Țărănesc face critică și opoziție numai de dragul opoziției, nu putem considera această opoziție de serioasă.

Așa fiind, pentru a asigura supremația elementului românesc în conducerea municipală aici în imediata apropiere a frontierei maghiare, unde vedem necesar de a se trece în interesul național peste orice alte considerente de ordin mai puțin important, propunem amânarea alegerilor municipale în temeiul principiului cuprins în dictonul:

Salus reipublicae, suprema lex esto”

Satu Mare, la 18 Iunie 1937

Președintele Comisiei Interimare

La 14 august 1937 Prefectura Satu Mare numește o nouă Comisie Interimară pentru Municipiul Satu Mare, potrivit dispoziției

Ministerului de Interne nr. 24.246 din 5 august 1937, comunicată cu ordinul nr. 24.246/1937²³⁶, compusă din:

- Dr. Ștefan Benea – președinte
- Ioan Ursu – vicepreședinte
- Vasile Scurtu – vicepreședinte
- Ioan Vuia – membru
- Gavril Gavrilăș – membru
- Alexandru Pop – membru
- Dr. Eugen Ieremiaș – membru
- Ludovic Pop – membru
- Soos Gheorghe – membru

Toți componenții noii Comisii au depus apoi Jurământul de credință:

*„Jur credință Regelui, supunere Constituțiunii și legilor Țării
Jur să apăr interesele Țării și ale comunei
Așa să-mi ajute DUMNEZEU”*

În același an, Ștefan Benea decide modificarea Regulamentului pentru organizarea serviciilor și atribuțiilor personalului din Primărie din anul 1934, încercând practic o mai bună organizare internă, o eficientizare a muncii depuse în structurile acestei instituții²³⁷.

Din păcate însă, pentru liberali, alegerile generale de la sfârșitul anului 1937 nu au adus victoria scontată a P.N.L., guvernul Tătărescu nereușind obținerea unui scor de 40% din voturi, fapt ce i-ar fi permis, conform Constituției, obținerea primei electorale ce i-ar fi asigurat o majoritate confortabilă. În situația creată, Carol al II-lea va duce România spre un altfel de regim politic, unul de autoritate

---

²³⁶ *Ibidem*, f. 18.

²³⁷ *Ibidem*, f. 118-120.

personală, cu urmări destul de nefaste pentru istoria ulterioară a României.

Într-o adevărată dare de seamă asupra primilor trei ani (1933-1936) de guvernare liberală la Satu Mare, unul din adjuncții primarului Ștefan Benea, prof. Vasile Scurtu concluziona: „*Ce s-a făcut pentru țară în cursul celor trei ani de conducere liberală, e imposibil să cuprindem într-un scurt articol. Pentru aceasta ar trebui volume întregi. Dar nu în scris se vede numai decît activitatea cuiva. Ea se vede pe teren, se observă pe câmpul vast al diferitelor domenii de activitate omenească. Guvernanții noștri și-au format dela început o singură lozincă pe care au respectat-o cu sfințenie; munca. Prin o muncă perseverentă, bine condusă și divizată, țara întreagă a fost transformată într-un vast șantier, unde fiecare muncitor și conducător a căutat să se achite de rolul său, în modul cel mai mulțumitor posibil. Rezultatele se văd și se simt astăzi după trei ani de guvernare. Țara s-a rostit și se rostește asupra acestora și din judecata obiectivă și imparțială a cetățenilor, conducătorii actuali nu pot ieși decît cu calificative dintre cele mai alese*”²³⁸.

În acel pomenit bilanț al conducerii municipiului Satu Mare se afirma că: „*Dacă s-a reușit ca greutățile înșirate mai sus să fie înlăturate și să se procedeze la realizări necunoscute încă de orașul nostru dela Unire încoace, meritul este al tuturor membrilor Comisiei Interimare, care au contribuit prin sfatul sau faptele lor, la aceste înfăptuiri*”, subliniindu-se în continuare faptul că: „*În primul rând însă meritul este al domnului Președinte al Comisiei Interimare Dr. Ștefan Benea. Dsa. are și o pregătire care l-a ajutat mult în slujba ce i s-a încredințat. Doctor în Drept și Licențiat al Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale, chiar studiile*

---

²³⁸ *** *Trei ani de muncă...*, pp. 11-12.

îl îndrituiau și indicau pentru un astfel de post, unde se cere o adâncă cunoaștere a variatelor și încurcatelor probleme gospodărești, pentru a căror soluționare șeful trebuie să fie în primul rând la înălțimea chemării. Dl. Dr. Ștefan Benea s-a dovedit nu numai un bun gospodar ci în același timp și un spirit pătrunzător al tuturor problemelor grele care s-au pus de multe ori conducerii. Prin zelul și perseverența Dsale, au fost înlăturate toate piedicile ce au existat, trecându-se cu pași siguri la fapte concrete și opere pozitive”²³⁹.

Ștefan Benea își încheie la finele anului 1937 mandatul de primar, dar va rămâne în continuare activ în conducerea Primăriei Satu Mare, atât în calitate de membru al Comisiei Interimare²⁴⁰, cât și prin funcția administrativă de șef al Serviciului Contencios²⁴¹.

Casa Națională din Satu Mare, un deziderat al românilor sătmăreni care astăzi este pierdut

La scurt timp după instaurarea administrației românești (aprilie 1919), elita românească a Sătmărulei a venit cu ideea construirii unei Casei Naționale Sătmărene, un Palat al Culturii pe aceste meleaguri²⁴², deoarece înfăptuirea Marii Unirii a găsit părțile Sătmărulei drept o zonă puternic afectată de ofensiva deznaționalizării promovată de autoritățile timpului. O mână de

---

²³⁹ *Ibidem*, p. 26.

²⁴⁰ SJANSM, *fond PMSM*, dosar nr. 1/1938, f. 5.

²⁴¹ *Ibidem*, *fond PMSM*, *seria Acte confidențiale*, dosar nr. 50, f. 40.

²⁴² Vezi Claudiu Porumbăcean, Viorel Câmpean, *Caietele liberale sătmărene I. Emil Tișcă (1881-1965)*, Editura Argonaut, Cluj Napoca, Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 2013, pp. 53-57; Claudiu Porumbăcean, *Casa Națională din Satu Mare, un deziderat al românilor sătmăreni care astăzi este pierdut*, în „Citadela”, Satu Mare, anul VIII, nr. 1-3 (81-83), ianuarie-martie, 2014, pp. 6-9.

cărturari, în general preoți greco-catolici, deși s-a implicat activ în mișcarea națională de la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX²⁴³, nu a reușit să facă față unei politici de stat promovată cu perseverență și agresivitate. Unirea a reprezentat pentru toți aceștia o renaștere a speranțelor pentru afirmarea identității naționale. Nimic nu s-a pierdut din înflăcărea participării la marile momente naționale anterioare. Elocventă este scrisoarea trimisă în februarie 1920 Consiliului Dirigent din Cluj²⁴⁴, scrisoare al cărei autor putem bănuî că este Constantin Lucaciu, fratele vestitului luptător pentru drepturi naționale, Vasile Lucaciu. Într-adevăr, la scurt timp după trimiterea scrisorii către Consiliul Dirigent, Constantin Lucaciu semnează o adresă trimisă tuturor prim-pretorilor județului Satu Mare cu rugămintea de a mobiliza „intelligenții și țărani mai de frunte” în „această cauză sfântă” lansată prin scrisoarea trimisă Consiliului Dirigent²⁴⁵. După o prezentare generală a situației românilor din părțile Sătmăruului, de pe o poziție demnă, considerând că secolele XVII și XVIII au fost secole de expansiune și afirmare românească în zonă, autorul deplânge momentul actual; epoca renașterii naționale i-a găsit „într-o stare deplorabilă! Mulți ne-am uitat și limba strămoșească... și-n urmă ne-am pierdut și ultimele redute de apărare: școala și biserica”.

Scrisoarea sesizează un aspect deosebit de important: „luptele dintre neamuri se vor continua mereu cu armele culturii”. În fața acestui viitor sătmărenii au sufletele „pline de îngrijorare” și se întreabă „ce va fi de noi, cum ne vom putea apăra fără cultura

---

²⁴³ Viorel Ciubotă, *Documente privind mișcarea cultural-națională din Transilvania la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*, în „Satu Mare. Studii și comunicări”, V-VI, 1981-1982, pp. 369-380.

²⁴⁴ *Ibidem*; SJANSM, fond *Prefectura Județului Satu Mare*, dosar nr. 6/1920, fila 3.

²⁴⁵ *Ibidem*, fila 4.

națională”. Propunerea este de a se accepta ridicarea unui palat cultural în Satu Mare, oraș care „situat la granițele cu trei țări... e predestinat a fi focarul culturii naționale pe întreg județul Satu Mare”. Palatul urma să cuprindă o bibliotecă „mare centrală”, o colecție etnografică, o colecție de antichități și alte documente referitoare la poporul român precum și o sală festivă potrivită pentru întruniri și reprezentații național-culturale „căci azi, noi românii din Satu Mare n-avem o școală ori un local care ar fi proprietatea noastră și ar servi exclusiv scopurilor noastre culturale”. Înțelegerea rolului culturii naționale este unul major: „sunt la mijloc cu mult mai mari interese de stat ca în acești centri de cultură cultura română să ia avânt... căci România nu mai în felul acesta poate conta...”²⁴⁶.

Această scrisoare este un adevărat document programatic al intelectualității sătmărene înscris în linia generală de gândire a intelectualității românești interbelice: ridicarea națiunii române prin cultură. Rezultă, din documentul de mai sus destul de clar care era situația culturii românești în părțile sătmărene imediat după unire: aproape absentă! Nu cunoaștem răspunsul Consiliului Dirigent față de cererea sătmărenilor de a se construi un „palat cultural” dar din răspunsurile prim-pretorilor rezultă că apelul făcut pentru o colecție publică în acest scop nu a avut ecou favorabil²⁴⁷.

Din păcate însă, această chestiune a cam fost târăgănată de autoritățile vremii, ea fiind repusă pe tapet abia în anul 1926 când „*s-a și încercat o înfăptuire, închiriindu-se localul în care este astăzi situată Percepția I-a. S-au cumpărat mobile și o vreme a și existat așa zisa Casă Națională din Satu Mare*”²⁴⁸. Ulterior s-a venit cu

---

²⁴⁶ *Ibidem*, fila 5.

²⁴⁷ SJANSM, *fond Prefectura Județului Satu Mare*, dosar 13/1920.

²⁴⁸ Horia I. Gheorghiuță, *op. cit.*, p. 58.

ideea înființării Cercului civilo-militar, care de asemenea a dăinuit o vreme.

Trebuie subliniat faptul că presa locală a avut un merit deosebit în mobilizarea tuturor celor care puteau să se implice în acest proiect de însemnătate națională pentru toți sătmărenii. Încă din anul 1932 în articolul intitulat „Un frumos început”, „Gazeta Sătmărulei” constată dezvoltarea mișcării culturale românești în această parte a țării. Se semnalează formarea unui comitet unic pentru dezvoltarea culturii naționale compus din reprezentanții asociațiilor românești („Astra”, „Liga Culturală”, Reuniunea „Vasile Lucaciu”, Asociația Româncelor Sătmărene „Altarul”, „Cultul Patriei”, Asociația Industriașilor și Comercianților Români, Clubul Sportiv Olimpia, etc.) și completat de primarul orașului, prefectul județului, capii bisericilor românești și comandantul garnizoanei. Se lua în discuție problema Casei Naționale, care era de strictă necesitate.

Doi ani mai târziu, în anul 1934, în ziarul local „Granița”, cunoscutul jurnalist Horia I. Gheorghită a publicat un articol cu privire la necesitatea construirii unei Case Naționale la Satu Mare în care explica utilitatea unui asemenea edificiu, din care spicuim:

„Venim cu propunerea de a înființa în orașul acesta, în orașul leagănelui nostru, în municipiul românesc cel mai apropiat de graniță, o Casă Națională.

Care ar fi în Satu Mare rostul unei Case Naționale? Mare, covârșitor de mare!...

Ea ar însemna în primul rând locul unde s-ar aduna tot ce este conștiință românească, pentru a discuta diferite probleme la ordinea zilei.

Ea ar însemna posibilitatea de reconfortare a românilor acestui oraș într-un loc anume stabilit și creat cu scopul precis de a constitui un focar de românism și de conștiinciozitate.

Ea ar deveni locul de întâlnire a românilor, unde s-ar putea introduce din când în când și unii dintre minoritari spre a ne cunoaște așa cum suntem și-a tinde să ne aprecieze cum merităm.

Ea ar fi emanația românismului curat, ar constitui o pildă și un îndemn pentru tineretul pășit în viață, ar deveni suportul lui, ar însemna oblăduirea tendințelor și influențelor recrutate în drum spre urcușul culmilor civilizației reale.

Dar ce nu poate deveni o Casă Națională în momentul când ea există?

Trecem prin vremuri cari ne impun o anume conduită, trăim pe meleaguri cari duc lipsa nu atât a manifestărilor românești, cât a posibilităților de cari dispunem ca acestor manifestări să le putem simți binefacerile lor.

A trecut timpul vorbelor deșarte, al declamatoriei oratorice, trebuie să pășim la înfăptuiri. Iar, Casa Națională ce-am dori-o cât mai curând înființată la Satu Mare ar însemna un prim pas spre calea aceasta, pe care este necesar să ne îndreptăm hotărât și cât mai grabnic pașii”²⁴⁹.

În cele din urmă, mai vechiul deziderat al românilor sătmăreni – Palatul Cultural, „Casa Națională”, a fost început în anul 1935, la 17 ani de la Marea Unire, datorită primarului Ștefan Benea care a fost persoana cu cele mai multe acțiuni deținute la Casa Națională începând de la 99 acțiuni la momentul constituirii și ajungând la 1174 în momentul lichidării societății, fiind tot timpul un exemplu pentru ceilalți membri atunci când instituția avea nevoie de lichidități.

Un document de arhivă (din păcate nedatat) cu antetul Casei Naționale, ne prezintă lista membrilor fondatori ai acestei instituții,

---

²⁴⁹ „Granița”, Satu Mare, anul I, nr. 76 din 13 iulie 1934.

formată din personalități notabile ale societății sătmărene²⁵⁰, pe care noi o considerăm a fi mai de grabă lista unui comitet de inițiativă:

1. Dr. Mihai Pop, avocat
2. Alexandru Doroș, notar public
3. Ioan Ursu, viceprimar
4. dr. Coriolan Bohățiel, notar public
5. Aurel Dragoș, senator
6. dr. Ioan Pogăciaș, prefect
7. dr. Valer Bota, medic
8. Augustin Ferențiu, fost primar
9. dr. Andrei Doboși, avocat
10. dr. Ilie Carol Barbul, deputat
11. Alexandru Pop, subprefect
12. dr. Titu Demian, avocat
13. dr. Octavian Popp, director general „Casa Noastră”
14. Gavril Barbul, profesor
15. Pop Nicolae, director Școala primară nr. 3
16. Țiucra Petre Pribeagul, CFR

Terenul pe care s-a pornit construcția, situat pe str. Mihai Viteazul nr. 13²⁵¹, a fost oferit gratuit de Primărie și era în valoare de 500.000 lei. Aceeași instituție condusă de către Ștefan Benea a alocat și o subvenție de 1.160.000 lei²⁵². Exemplul Primăriei a fost urmat și de conducerea județului care a sprijinit proiectul cu suma de 250.000 lei. Au mai subscris apoi clubul sportiv „Olimpia” suma de 150.000 lei, clubul „Union” suma de 100.000 lei, fabrica de vagoane „Astra” suma de 100.000 lei și „toate celelalte societăți locale cu sume mai

---

²⁵⁰ SJANSM, *fond PMSM, seria Acte Confidențiale*, dosar nr. 38, f. 125.

²⁵¹ *** *Trei ani de muncă...*, p. 32.

²⁵² *Ibidem*, p. 57.

mici ca și toți funcționarii particulari și de stat din Satu Mare”²⁵³.

Pentru împlinirea acestui vis al sătmărenilor, a fost constituită o societate, conform statutelor aprobate în adunarea generală de constituire ținută la 15 martie 1935, cu sediul în Satu Mare²⁵⁴. Anunțul de convocare a acționarilor pentru adunarea de constituire ce urma să aibă loc în sala mare de ședințe a Primăriei pentru data de 15 martie orele 12, a fost publicat în ziarul „Frontul” din Satu Mare²⁵⁵. Pe ordinea de zi erau trecute următoarele puncte:

1. *Constituirea adunării generale*
2. *Hotărârea referitoare la înființarea societății*
3. *Adoptarea statutelor de funcționare*
4. *Alegerea Consiliului de administrație și a comitetului de censori*
5. *Descărcarea fondatorilor de gestiunea fondării*
6. *Eventuale propuneri*

Comunicatul era semnat de „fondatorii Casei Naționale Soc. An. Satu Mare”.

Lista de prezență a acționarilor participanți la adunarea de constituire a Casei Naționale din Satu Mare la 15 martie 1935, cuprinde 21 de persoane fizice și juridice, după cum urmează²⁵⁶:

Nr. crt.	Numele acționarului	Reprezentat prin	Acțiuni	Voturi
1.	Dr. Ștefan Cherecheș		99	10
2.	Tișcă Emil		121	10

²⁵³ Horia I. Gheorghită, *op. cit.*, p. 60.

²⁵⁴ SJANSM, *fond Tribunalul Județean Satu Mare, seria Dosare și registre de firme*, reg. S VIII, dosar nr. 522, f.144, Satu Mare.

²⁵⁵ „Frontul”, Satu Mare, anul I, nr. 24, 8 martie 1935.

²⁵⁶ SJANSM, *fond Tribunalul Județean Satu Mare, seria Dosare de firme*, dosar nr. 522 Satu Mare, f. 3.

Nr. crt.	Numele acționarului	Reprezentat prin	Acțiuni	Voturi
3.	„Altarul”	Focșa Ștefan	30	10
4.	Ursu Ioan		20	10
5.	Șuta Dumitru		6	6
6.	Pop Aurel		1	1
7.	Cinca Gheorghe		2	2
8.	„Astra” societate culturală		400	10
9.	Boca Nicolae		1	1
10.	Olimpia C.F.R.	Boca Nicolae	300	10
11.	Clubul Union	Ursu Ioan	200	10
12.	Asociația Micilor Industriași	Borișteac Ioan	20	10
13.	Dr. Dosa Teofil		2	2
14.	Barbul Gavril		2	2
15.	Asociația Rom. Sătm.	Barbul Gavril	40	10
16.	Pop Nicolae		2	2
17.	Dr. Silvași Augustin		2	2
18.	Dr. Seleș Eugen		2	2
19.	Demian Adrian		2	2
20.	Cosma Cesar		2	2
21.	Sorescu Mircea		20	10
	Total		1274	124

Ștefan Cherecheș (Benea), primarul orașului Satu Mare, a fost ales primul președinte iar Emil Tișcă a deținut funcția de vicepreședinte al primului consiliu de administrație al Casei Naționale din Satu Mare. Implicarea acestuia din urmă în realizarea acestui demers este evidențiată și de faptul că licitația pentru lucrările de la „Casa Națională” s-a ținut în localul Băncii Românești care se afla sub conducerea sa²⁵⁷. „Casa Națională – se nota în lucrarea *Trei*

²⁵⁷ „Gazeta Sătmărulei”, Satu Mare, an VIII, nr. 144, 23 iunie 1935.

ani de muncă. Activitatea Comisiei interimare a municipiului Satu Mare 1933-1936 – clădită în centrul orașului, va fi nu numai o construcție modernă, ireproșabilă, ci și un bastion al culturii românești de pe aceste meleaguri. Realizarea ei se datorește Dlui primar Dr. Benea și tuturor românilor cari au contribuit cu obolul lor”²⁵⁸.

Documentele păstrate în Arhivele Naționale din Satu Mare ne oferă date importante despre construirea acestui palat Cultural, pe care le vom prezenta în cele ce urmează. Statutul votat în 15 martie 1935 prevedea că scopul societății era **„procurarea unui loc potrivit în centrul orașului pentru construirea unui Palat Cultural pentru a putea adăposti toate societățile existente sau viitoare cu scop cultural, social sau național. Societatea va administra Palatul Cultural în bune condiții având dreptul spre acest scop a întreprinde orice afacere singură sau în asociație cu terțe persoane. Societatea va putea face orice operațiuni lucrative, pentru realizarea scopului său de bază, care este promovarea culturii naționale românești. Pentru procurarea fondurilor necesare societatea va putea face emisiuni de capital, împrumuturi și va putea primi și donațiuni”²⁵⁹.**

Așadar, Casa Națională S.A. Satu Mare se dorea a fi prima societate ce îmbină activitatea financiar-bancară cu cea culturală, filantropică, națională pentru promovarea culturii românești. În acest sens, în conducerea instituției a fost cooptată întreaga elită a politicii sătmărene²⁶⁰.

---

²⁵⁸ *** *Trei ani de muncă...*, pp. 62-63.

²⁵⁹ SJANSM, *fond Tribunalul Județean Satu Mare, seria Registre de firme*, reg. S VII, f. 144.

²⁶⁰ Claudiu Porumbăcean, *Sistemul bancar sătmărean interbelic (1919-1939)*, în „Satu Mare. Studii și comunicări”, nr. XXIX/II, 2013, pp. 85-112.

Durata de funcționare a societății era nelimitată, capitalul social fiind de 1.000.000 lei compus din 2.000 acțiuni a câte 500 lei fiecare.

Consiliul de administrație era compus din 9-21 membri și după 3 ani o pătrime din numărul total al membrilor se va reînnoi prin tragere la sorți.

Primul Consiliu îi număra pe: dr. Ștefan Cherecheș (Benea), (președinte – primarul orașului Satu Mare)²⁶¹, Emil Tișcă (vicepreședinte), dr. Ioan Pogăciaș, dr. Octavian Ardelean (prefectul județului Satu Mare), dr. Ilie Carol Barbul, dr. Titu Demian, Alexandru Doroș, dr. Alexandru Dumbrăviceanu și dr. Eugen Seleș în calitate de membri în Consiliu. Documentul cu specimenele de semnătură ale conducerii Casei Naționale a fost legalizat la Biroul Notarial deținut de dr. Coriolan Bohățiel la data de 3 aprilie 1935²⁶². Publicațiile societății urmau a se face în presa locală. În aceeași zi, tot prin intermediul lui Coriolan Bohățiel, Ștefan Cherecheș (Benea) și Emil Tișcă au depus la Tribunalul din Satu Mare cererea de înregistrare a societății în registrul firmelor sociale, conform legii.

În urma ședinței de constituire, Banca Românească trimite o adresă către Casa Națională, semnată de Emil Tișcă, prin care informează societatea nou înființată asupra faptului că în conturile sale se află capitalul încasat de la acționari până la data de 1 aprilie 1935, în valoare de 345.600 lei. Această comunicare s-a făcut „pentru a Vă servi drept dovadă de vărsarea cotei legale din capitalul emis de către fondatorii societății Dv.”²⁶³ Pentru a se respecta cadrul legal, la 4 aprilie, prin adresa nr. 6700/1935, Primăria Satu Mare

---

²⁶¹ La 31 august 1936 este înregistrată schimbarea numelui dr. Cherecheș Ștefan în Benea Ștefan.

²⁶² SJANSM, *fond Tribunalul Județean Satu Mare, seria Dosare de firme*, dosar nr. 522 Satu Mare, f. 4.

²⁶³ *Ibidem*, f. 8.

eliberează un certificat la cererea membrilor Consiliului de administrație pentru confirmarea faptului că aceștia au domiciliul în Satu Mare, „sunt trecuți pe lista de naționalitate și sunt cetățeni români”²⁶⁴.

Dacă la ședința din 15 martie sunt înregistrați 21 de acționari, la data de 5 aprilie notarul Coriolan Bohățiel legalizează noua listă a acționarilor în vederea depunerii la Tribunalul Satu Mare, compusă din 118 persoane fizice și juridice, cu un număr de 2000 acțiuni în valoare de 1.000.000 lei, exact cum era prevăzut în statutul societății²⁶⁵.

Piatra de temelie a preconizatului „Palat Cultural” a fost sfințită în data de 20 iulie 1935, concomitent cu cea a Palatului Administrativ (astăzi Muzeul Județean de Istorie Satu Mare)²⁶⁶, în prezența ministrului de justiție dr. Valer Pop (care era și președintele organizației județene a P.N.L.) și a subsecretarului de stat de la Ministerul Agriculturii și Domeniilor, Mircea Cancicov.

Valer Pop a și zidit eprubeta care conținea actul comemorativ cu următorul cuprins, reprodus întocmai²⁶⁷:

„Astăzi 20 iulie 1935, în anul al 17-lea dela Unirea tuturor românilor într-o singură țară, în zilele domniei M. S. Regelui Carol al II-lea, cu străduințele și daniile fondatorilor Casei Naționale din Satu Mare, în acest loc dăruit de oraș, pusu-s-a cu binecuvântarea clerului bisericilor naționale în frunte cu protopopul Melentie Răutu, asistat de preotul Constantin Vîrlan întru întărirea conștiinței și propășirea culturei românești, în fața delegatului guvernului țării d. Dr. Valeriu Pop, ministrul justiției, a reprezentanților tuturor autorităților și a asociațiunilor culturale

---

²⁶⁴ *Ibidem*, f. 9.

²⁶⁵ *Ibidem*, f. 12-15.

²⁶⁶ „Gazeta Sătmăruului”, Satu Mare, nr. 147, 28 iulie 1935.

²⁶⁷ Horia I. Gheorghiuță, *op. cit.*, pp. 60-61.

din județ și oraș, piatra de temelie a Casei Naționale din Satu Mare, primul consiliu de administrație fiind compus din d-nii dr. Ștefan Cherecheș, primarul municipiului ca președinte, Emil Tișcă dir. Băncii Românești, vicepreședinte, iar ca membrii dnii. dr. Octavian Pop, director general la „Casa Noastră”, dr. Augustin Ferenți, fost primar al Municipiului, dr. Titu Demian, decanul baroului de avocați, Andrei Doboși fost prefect și senator de Satu Mare, dr. Carol Barbul, avocat și deputat, dr. Octavian Ardeleanu, prefectul județului, dr. Valer Bota medic, Gavril Barbul profesor, dr. Emil Coconeți, șeful serviciului financiar județean, Alexandru Doroș notar public, dr. Alexandru Dumbrăviceanu prim medic județean, Aurel Dragoș arhidiacon, senator, Adrian Demian, Aida Focșa, președinta societății „Altarul”, dr. Ioan Pogăciaș, notar public, Nicolae Pop, director școlar, dr. Eugen Seleș, directorul Liceului „M. Eminescu”, ing. Flaviu Șuluțiu, deputat, Mircea Sorescu, administrator de spital și Vasile Scurtu, profesor, plănuitor al clădirii fiind arhitectul dr. Victor Smigelski, iar ridicător arhitectul Gheorghe Liteanu din București”.

Se pare că lucrările au demarat în trombă, astfel că încă în cursul lunii noiembrie construcția urma să fie acoperită. Se prevedea ca intrarea principală să fie în str. Mihai Viteazul²⁶⁸.

Pentru a veni în sprijinul acestei minunate inițiative, demnă de toată lauda, în ședința din 29 ianuarie 1936 a Comisiei Interimare a Județului Satu Mare, sub conducerea prefectului Octavian Ardelean, prin Decizia nr. 41.1.064/1936²⁶⁹, s-a decis acordarea unui sprijin financiar în valoare de 250.000 lei pentru construirea Casei Naționale din Municipiul Satu Mare.

²⁶⁸ „Gazeta Sătmarului”, Satu Mare, nr. 150, 11 noiembrie 1935.

²⁶⁹ SJANSM, fond PMSM, seria Acte confidențiale, dosar nr. 42, f. 4.

La 19 februarie 1936, Comitetul de cenzori (Ioan Ursu președinte și Aurel Simtion) au finalizat bilanțul societății pe anul 1935, pe care urma să-l supună spre aprobare la 15 martie 1946 Adunării generale și Consiliului de administrație, unde sunt prezentate toate sumele intrate și cheltuite pentru construcția clădirii Casei Naționale din Satu Mare²⁷⁰.

La un an de la înființare, în 15 martie 1936 are loc Adunarea generală anuală, anunțată prin intermediul ziarului „Gazeta Sătmarului”²⁷¹. Președintele Consiliului de administrație, dr. Ștefan Cherecheș (Benea) prezintă adunării darea de seamă pentru primul an de activitate, pe care o prezentăm în cele ce urmează, fiind un document foarte important pentru istoria acestei instituții:

„După 17 ani dela Unire, în ziua de 15 Martie 1935 a luat ființă Casa Națională în orașul nostru. A fost o zi istorică a Sătmarului românesc. A trecut un an dela acea dată. Azi ne-am întrunit în prima adunare generală anuală pentru a vă da seama, ce s-a făcut în cele 12 luni expirate. Hotărându-se emisiunea unui capital social inițial de 1.000.000 lei, această sumă s-a și încasat cu o mică restanță, ce asemenea se va realiza în cel mai scurt timp, astfel că putem afirma și constata cu o mândrie și satisfacție, că începutul a fost fericit și norocos. Am obținut dela Primărie drept donațiune un teren în str. Mihai Viteazul nr. 11. Dreptul de proprietate asupra acestui teren s-a înregistrat pe numele societății noastre. În 4 Iulie 1935 am încheiat cu antrepriza Ing. Liteanu un contract pt. ridicarea în roșu și acoperită a clădirii partea I, cuprinzând sala de spectacole/cinematograf/. Construcția s-a

---

²⁷⁰ Ibidem, fond Tribunalul Județean Satu Mare, seria Dosare de firme, dosar nr. 522, f. 17.

²⁷¹ „Gazeta Sătmarului”, Satu Mare, an IX, nr. 50, 4 martie 1936.

început la 5.VII 1935. Punerea pietrei fundamentale s-a făcut la 20 Iulie 1935 cu un fast impunător în prezența D-lui Ministru dr. Valer Pop. Construcția în roșu și acoperită stă din 10 Dec. 1935 în așteptarea să se continue cu amenajarea ei până la terminare. Planul clădirii este opera dlui Inginer Victor Smigelschi, care conform angajamentului este obligat a ne întocmi și toate planurile de detail, având și datoria controlului. Până la terminarea acestei părți de clădire/cinematograful/ mai avem nevoie de fonduri importante, spre a realiza următoarele lucrări: încălzirea centrală, instalațiunile sanitare, lumina electrică, tâmplărie și pardoseală, tencuiala, mobilierul, toate acestea întrecând sume de Lei 2 milioane. Prin această dare de seamă avem onoare a vă face cunoscut, că în afară de capitalul social de 1 milion lei am mai realizat următoarele subvențiuni: 450.000 lei numerar dela Primărie, 95.000 lei dela Prefectură, apoi dela diverse firme comerciale, industriale și particulari am mai încasat contribuții benevole lei 90.805, din petreceri, ceaiuri, cărți poștale și timbre total lei 145.555. Clădirea actuală în roșu ne costă lei 1.518.322 din care am plătit antreprizei lei 1.424.728. Din cele de mai sus rezultă, că pentru a avea disponibilă sala de cinematograf cel mai târziu pe 1 Nov. 1936, mai avem nevoie de cel puțin 2.000.000 lei. Face apoi un călduros apel către acționarii prezenți ca să contribuie cu sprijinul lor la realizarea Casei Naționale, propunând majorarea capitalului cu încă un milion de lei, fapt aprobat de Adunarea generală. Adunarea a luat la cunoștință cele prezentate și, la propunerea lui Octavian Ardelean, aduce vii mulțumiri dlui dr. Cherecheș Ștefan pentru activitatea desfășurată în realizarea Casei Naționale”²⁷².

---

²⁷² SJANSM, fond Tribunalul Județean Satu Mare, seria Dosare de firme, dosar nr. 522, f. 18-19.

În alocuțiunea sa, Aurel Popp, susținut și de Eugen Seleș, propune „ca să se publice prin presă numele tuturor acționarilor care au subscris pentru Casa Națională, pentru a se putea ști cari sunt aceia cari încă nu s-au înscris și a apela și la aceștia ca să-și dea obolul pentru realizarea scopului urmărit prin clădirea acestei Case”. Octavian Ardelean, prefectul județului, propune simplificarea lucrărilor deoarece „așa cum sunt proiectate acestea întrec puterile noastre materiale”. În replică, Emil Tișcă cere sprijinul prefectului Ardelean „ca să putem executa lucrările așa cum sunt proiectate, ne mai putând face simplificări și reduceri, lucrările fiind toate angajate, iar prețurile fiind în continuă creștere”. S. Ștefănescu propune exploatarea cinematografului care ar putea genera o sursă importantă de venit, prin concesionarea sa unei case de filme din străinătate, care în schimb să acorde un împrumut pentru continuarea și finalizarea lucrărilor.

Adunarea generală alege în Consiliul de administrație noi membri: Pop Nicolae, Aurel Dragoș, dr. Valeriu Bota, Mircea Sorescu, dr. Emil Coconeți, Vasile Scurtu, Aida Focșa și inginer Flaviu Șuluțiu, în timp ce I.C. Barbul și Titu Demian își pierd calitatea de membru prin tragere la sorți.

În august 1936 erau finalizate lucrările la sala de spectacole și dependențele ei, urmând ca în toamnă să fie instalat și cinematograful. Din venitul adus de cinematograf se preconiza construirea clădirii frontale, care urma să adăpostească casinoul și Biblioteca Casei Naționale. Se făcea apel la donatori să-și întărească contribuțiile²⁷³. În „bună” tradiție românească publicația „Satu Mare” (organ al național-țărăniștilor) califica demersul numit „Casa Națională” drept o „afacere liberală”²⁷⁴. Este adevărat însă că din

---

²⁷³ „Gazeta Sătmărulei”, Satu Mare, an IX, nr. 158, 26 august 1936.

²⁷⁴ *Ibidem*, nr. 172, 13 decembrie 1936.

totalul de 26 membri ai societății 10 locuri aveau liberalii, iar celelalte partide și asociații restul²⁷⁵. Tot în „Gazeta Sătmărulei” se răspundea acuzațiilor din „Satu Mare”: „Dar să se spună pe șleau. Din articolul vizat vorbește furia, ciuda, invidia și năcazul întregii organizații a partidului național-țărănist din oraș, pentru că nu leaderii acestei organizații au inițiat și realizat Casa Națională și pentru că la conducerea ei se găsesc români cu spirit constructiv, aparținând tuturor partidelor politice și poate și pentru motivul că mai sunt și azi, atât în Consiliul de administrație cât și în Comitetul de Cenzori, național țărăniști, deși unii la constituire au refuzat să primească vreo demnitate în sânul Casei Naționale, poate chiar cu gândul ascuns de a o ataca înainte de inaugurare”²⁷⁶.

Pentru terminarea sălii de cinematograf mai erau necesari 500.000 lei. În principiu Banca Națională a acceptat acordarea și a acestui credit, cu condiția ca el să fie girat de aceeași bancă „Casa Noastră”²⁷⁷.

În publicația liberalilor sătmăreni putem citi o polemică cu „Glasul dreptății” în chestiunea unor realizări, între care este inclusă și „Casa Națională”²⁷⁸. Prezent la București, primarul Ștefan Benea a dus tratative pentru achiziționarea tuturor celor necesare funcționării cinematografului, prevăzut a se deschide în luna februarie²⁷⁹.

Într-un articol intitulat *O nouă cucerire a românismului: Deschiderea Cinematografului Casei Naționale* se saluta inaugurarea din 25 martie 1937 a mult doritei Case Naționale. Primarul Benea și prefectul Ardelean făceau apel la toate forțele românești pentru

---

²⁷⁵ *Ibidem*, an VIII, nr. 140, 15 mai 1935.

²⁷⁶ *Ibidem*, an IX, nr. 172, 13 decembrie 1936, p. 4.

²⁷⁷ *Ibidem*, nr. 170, 29 noiembrie 1936.

²⁷⁸ *Ibidem*, an X, nr. 176, 24 ianuarie 1937, p. 1.

²⁷⁹ *Ibidem*, nr. 178, 7 februarie 1937.

strângerea de fonduri în vederea continuării lucrărilor²⁸⁰.

În ziarul local „Gazeta”, era publicată convocarea Adunării generale ordinare a Casei Naționale care urma să aibă loc la data de 9 mai 1937²⁸¹, de data aceasta nu la Primărie ci în birourile societății de pe strada Mihai Viteazul nr. 11. Redăm în continuare raportul Consiliului de administrație prezentat de Ștefan Benea Adunării generale la data de 9 mai 1937:

„Domnilor acționari,

Pentru astăzi 9 Mai 1937 V-am convocat pentru a Vă face o dare de seamă despre al 2-lea an de activitate a societății noastre.

Această a 2-a Adunare Generală ordinară este întâia Adunare generală anuală, întrunită în clădirea proprie a societății, astfel că putem să zicem, că azi ne-am întâlnit cu toții în casa noastră proprie. Pentru realizarea acestei case a fost nevoie timp de peste 2 ani de vreme de energia conducerii, de eforturile Direcțiunei, de munca de toate zilele a măștrilor și lucrătorilor angajați și dirijați de domnii ingineri constructori, de contribuția morală și materială a Dvoastră Domnilor acționari, în același timp de sprijinul moral al tuturor românilor din acest oraș.

În ce anume măsură am avut noi, acei cari stăm la conducere, la îndemână toate aceste elemente componente, cari laolaltă au dus la rezultatul înfăptuit, ar fi dificil să precizăm, în paranteză însă trebuie să vă mărturisim, că nu în tot timpul și nu din tot locul ne-am bucurat de sprijinul, ce cu drept cuvânt așteptam, ba dacă am crede de bine, să fim discreți, am putea chiar spune pe nume unele defecțiuni regretabile. Nu este însă aici locul să atingem persoane.

---

²⁸⁰ *Ibidem*, nr. 184, 28 martie 1937, pp. 1-2.

²⁸¹ *Ibidem*, nr. 187, 29 aprilie 1937.

Este mai nimerit să fim cu toții voioși, că am putut înfăptui atât cât vedem cu ochii.

Noi cari am luat inițiativa de a clădi Casa Națională în capitala acestui județ, ne putem mândri că am avut norocul, mijloacele și puterea morală să o realizăm în prima ei etapă, așa cum a fost proiectată de către Adunarea Generală de constituire.

În acest loc credem de bine să ne adresăm din nou către Dvoastră cu rugămintea să ne acordați și pe mai departe încrederea și concursul Dvoastră de până acum, pentru a putea trece în scurtă vreme și la realizarea etapei a 2-a din proiectul inițial.

În ceia ce privește darea noastră de seamă referitoare la situația financiară a societății noastre, aceasta rezultă din Bilanțul și contul de Profit și Pierdere încheiate la 31 Dec. 1936, pe cari să-mi fie permis a Vi le ceti, rugându-Vă, ca dupăce Ve-ți lua act de raportul Comitetului de Censori, să binevoiți a le aproba, dându-ne în același timp descărcarea cuvenită pentru gestiunea anului expirat”²⁸².

În procesul verbal nr. 23 încheiat în urma Adunării Generale, se observă o mai mare implicare financiară a unora dintre acționari (Ștefan Benea deținea la acea dată 453 de acțiuni), însă mai sunt menționați și noi acționari precum P.N.L. cu 100 acțiuni, Ioan Benea cu 3 acțiuni și Joil Benea cu 2 acțiuni.

În vara aceluiași an, la 21 august 1937, sosește la Satu Mare primul ministru al României, Gheorghe Tătărescu. Acesta vizitează printre alte obiective de interes major (noul Palat al Prefecturii, statuia lui Vasile Lucaciu și celelalte realizări importante ale

---

²⁸² SJANSM, fond Tribunalul Județean Satu Mare, seria Dosare de firme, dosar nr. 522, f. 40.

mandatului său) Casa Națională, fiind interesat de stadiul și evoluția lucrărilor efectuate aici. Rămâne pe deplin mulțumit de munca depusă de autoritățile municipiului și județului Satu Mare, adresând felicitări pentru cele văzute aici²⁸³.

Interesant este faptul că la data de 2 nov. 1937, orele 3, la Cinematograful Național din Satu Mare a fost proiectat filmul Județului și Orașului Satu Mare²⁸⁴. Evenimentul a fost anunțat printr-o circulară la nivelul Primăriei Satu Mare, fiind invitați să participe toți funcționarii împreună cu familiile lor.

Următoarea Adunare Generală anuală a Casei Naționale a fost anunțată prin intermediul ziarului „Conștiința Română”, pentru data de 20 martie 1938 la sediul societății²⁸⁵. Din raportul Consiliului de administrație semnat de Ștefan Benea și Alexandru Doroș, reținem²⁸⁶:

„Domnilor acționari

Prezentându-vă a 3-a oară darea de seamă anuală a casei Naționale, încheiată la 31 Dec. 1937, să-mi fie îngăduit a face o privire sumară asupra trecutului ei scurt.

În 15 martie 1935 adunarea tuturor românilor sătmăreni a hotărât înființarea societății noastre cu multe nădejdi pentru viitor și s-a făcut emisiunea întâie de acțiuni în valoare de 1.000.000.

Încât în vara aceluiași an s-a pus temelia construcției în care ne găsim, ridicându-se din roșu și acoperindu-se Clădirea frontală, urmează a se ridica în față, pe terenul viran între actuala

---

²⁸³ În serviciul patriei. 1933-1937. Dare de seamă asupra realizărilor îndeplinite în județul Satu Mare, Satu Mare, 1937, p. 81.

²⁸⁴ SJANSM, fond PMSM, seria Acte confidențiale, dosar nr. 47, f. 43.

²⁸⁵ „Conștiința Română”, Satu Mare, anul I, nr. 28, 12 martie 1938.

²⁸⁶ SJANSM, fond Tribunalul Județean Satu Mare, seria Dosare de firme, dosar nr. 522, f. 45-46.

clădire și trotoirul din alinierea clădirilor vecine. Acolo este proiectată adevărata Casă Națională, care va fi adăpostul românilor sătmăreni.

Pentru procurarea fondurilor necesare construcției începute în 1935, în anul următor s-a hotărât o a doua emisiune de capital în suma de încă 1.000.000 lei.

Paralel cu realizarea foarte anevoioasă ale acestor emisiuni, tot timpul s-a căutat fonduri și din altă parte, știut fiind că banii membrilor societari nu vor fi suficienți pentru desăvârșirea operei începute.

Și pentru accelerarea construcției încă înainte de a doua emisiune s-a contractat un împrumut de 1.000.000 lei la B.N.R. și s-au ridicat și alte împrumuturi imediat reclamate de cheltuielile inaugurării acestei săli.

Am reușit să obținem importante sume de bani drept subvenții, cari laolaltă se cifrează la suma de 2.522.360 lei, sumă ce am trecut la fondul de construcție. Lista nominală cuprinzând numele tuturor persoanelor cari au subvenționat societatea noastră, să poate consulta de către domnii acționari la birourile noastre.

A-și cere însă ca Comitetul de censori, care în virtutea legii este obligat să-și spună cuvântul în toate chestiunile ce interesează societatea noastră, să dea în baza controlului făcut, o lămurire categorică și în privința subvențiilor, de vreme ce nu de mult s-au lansat unele svonuri, care întrucât ar fi adevărate, ar pune într-o lumină foarte tristă conducerea societății noastre și în primul loc persoana mea, care – nu mă sfiesc a o spune sus și tare să mă audă de toți și cei de față și cei absenți – că mi-am concentrat dela începutul anului 1935 întreaga mea putere morală și materială, întreaga mea muncă și inimă românească, întregul meu suflet și gând curat, sacrificându-mi timpul meu necesar pentru odihnă și recreație, numai pentru a vedea realizată această casă națională

pentru a consolida și închiega societatea noastră, pentru a o pune pe roate și a o așeza la locul de frunte ce trebuie să ocupe în viața socială din orașul nostru. Și – băgați bine de seamă – toate acestea fără vreo recompensă, fără vreun interes personal, ci din contră, cu jertfa mea materială și personală, ce întrecea chiar și posibilitățile de totdeauna, nu odată luam cu împrumutul bani pentru mine, ca să am de unde da Casei Naționale care azi există, o vede trecătorul zi cu zi, așezată în chiar inima orașului.

Aceia cari au contribuit la înființarea ei, pot fi mândri pentru că ea servește spre lauda și fala întregii societăți românești din localitate.

Omul obiectiv va putea judeca care este deosebirea între critică și greutățile legate de o realizare. Eu am avut parte de amândouă.

La începutul anului 1937, terminându-se construcția în 25 Martie 1937, s-a deschis cinematograful nostru admirat atât de localnici, cât și de cei veniți din altă parte.

Cinematograful nostru a devenit un loc simpatic de distracție ieftină și la îndemâna ori și cui în fiecare zi. Am rulat filme mari, văzute numai în capitale. Am rulat jurnale românești, produsele oficiului Național de turism, cele mai bune mijloace în această materie pentru o propagandă românească, ele au fost văzute, plăcute și admirate chiar și de streini.

În ultimul timp am pus bazele unei biblioteci, am făcut spre acest scop apel la toți intelectualii sătmăreni pentru a ne ajuta în această a noastră năzuință. Apelul nostru a avut un ecou aproape zero. Totuși, dispunem de circa 600 volume. Administrarea bibliotecii reclamă o muncă specială, care azi o girează dl. Nicolae Pop, director școlar. Pentru a putea pune la dispoziția publicului biblioteca, avem nevoie de cel puțin 5.000 volume, de aceia am amânat deschiderea ei pentru mai târziu.

Scopul nostru final este și rămâne realizarea construcției din față, unde apoi s-ar așeza și biblioteca, unde am avea și sală de lectură, un casino etc. Firește acest scop numai după un timp oareșcare va putea fi atins, în special dacă cinematograful nostru va arăta o rentabilitate mai accentuată. Sprijiniți deci cu toții cinematograful Casei Naționale, veniți la fiecare film, cel puțin odată pe săptămână. Nu pretindeți, nici dacă ați avea vreun titlu de drept, reducerea sau chiar scutirea dela taxa de intrare, care nu e mare și nici nu este în raport cu adevăratele bune spectacole. Dați deci în această formă sprijinul Dvoastră, ca să vedem cu o zi mai devreme realizat idealul nostru.

Trecând acum la examinarea conturilor închise la 31 dec. 1937, veți constata că la finele anului expirat activele societății noastre se cifrează la Lei 3.394.633, iar pasivele la Lei 3.554.422, deci avem o pierdere de lei 159.216, raportată din anul anterior.

Nu trebuie să ne îngrijoreze pierderea, ci mai mult obligațiunile ce avem de achitat. Odată scăpați de ele, vom merge spre bine și fondul nostru va putea fi nu numai conservat ci și majorat din an în an.

De aceia și azi, ca întotdeauna, vă cerem sprijinul Dvoastră moral, vă rugăm se stăruiti pentru creiarea și menținerea unei atmosfere favorabile și binemeritată în opinia publică în jurul societății noastre. Vă rog a face zilnic o propagandă vie cinematografului nostru, singurul isvor de venituri, vă rog a ne apăra prestigiul în ori ce vreme și a combate cu orice prilej bârfelele tendențioase și neîntemeiate, de care veți lua știință. Numai astfel, toți împreună, vom ajunge acolo unde vrem”.

În acel moment Ștefan Benea deținea 1.100 de acțiuni proprii. Își încetează calitatea de membri în Consiliu: Octavian Ardelean,

Aida Focșa, Ioan Pogăciaș și Flaviu Șuluțiu, care au fost înlocuiți de Ioan Ursu, Alexandru Pop și Teofil Demeter.

Nemulțumirea lui Ștefan Benea era legată de noua atitudine a conducerii Primăriei Satu Mare, condusă de Victor Moiş. Prezentăm în continuare un document relevant în acest sens, o adresă oficială a Casei Naționale către primarul municipiului Satu Mare, semnată la 28 octombrie 1938 de Alexandru Doroș și Emil Tișcă²⁸⁷.

„DOMNULE PRIMAR

Subsemnata Casa Națională societate anonimă în Satu Mare, a luat ființă în anul 1935 exclusiv în scopul de a servi interesele culturii românești din acest colț de țară, așa cum prevede art. 5 din statute.

Considerând că în acest scop i-a donat Primăria un teren viran în pasajul Dacia, pe care a construit o clădire în valoare de circa șase mil. lei, investind în aceia pe lângă alte fonduri proprii și subvențiunile acordate de Primărie în suma totală de 1.700.000 Lei.

Având în vedere că inițial atât terenul donat, cât și subvențiunile date de Primărie aveau destinația categorică, să creieze în oraș baza unui așezământ cultural cu participarea tuturor societăților culturale românești din localitate înglobate într-o Uniune.

Văzând că buna noastră intențiune de a sta în slujba tuturor scopurilor culturale românești și de a aduna în jurul nostru toate celelalte asociațiuni culturale românești, a fost trasă la îndoială și greșit interpretată, Consiliul nostru de administrație pentru a da dovadă de bunele sale intențiuni, a făcut Primăriei o ofertă cu trei alternative. Ne primind răspuns Consiliul a formulat

---

²⁸⁷ Ibidem, fond PMSM, seria Acte confidențiale, dosar nr. 50, f. 44.

o altă ofertă către liga pentru unitatea culturală a tuturor românilor de sub Președenția Domnului Prof. Iorga, care ofertă cu răspunsul afirmativ al ligei a fost înaintat Primăriei.

Iar pentru cazul, când Onor. Primăria ar găsi că Liga pentru unitatea culturală a tuturor românilor nu întrunește scopul cultural inițial intenționat, Consiliul nostru de administrație, sub rezerva ratificării adunării generale, în ședința sa de azi a hotărât, că este dispus a preda întreg patrimoniul său Primăriei pentru a dispune credincios scopului inițial asupra acestui patrimoniu național, cedându-l fie Fundațiilor Regale, fie unei Uniuni sau Federale culturale românești.

*Cu stimă
Casa Națională S.A.
Satu Mare
ss. Al. Doroș
ss. Emil Tișcă*

Relația dintre Casa Națională și Primărie s-a deteriorat din ce în ce mai mult, astfel că s-a ajuns la situația ridicolă prin care Primăria Satu Mare cere restituirea terenului și a subvențiilor acordate Casei Naționale. Pe acest fond, este convocată o Adunare Generală extraordinară a Casei Naționale, anunțată prin intermediul ziarului „Conștiința Română” pentru data de 5 februarie 1939 la sediul societății²⁸⁸. Pe ordinea de zi figurau următoarele puncte:

1. Constituirea adunării generale extraordinare
2. Hotărâre asupra dizolvării și lichidării
3. Numirea lichidatorilor
4. Eventuale propuneri

---

²⁸⁸ „Conștiința Română”, Satu Mare, anul II, nr. 20, 24 ianuarie 1939.

Ștefan Benea prezintă cu această ocazie ultimul raport al Consiliului de administrație²⁸⁹, cu mențiunea că la această Adunare Generală el nu mai deține funcția de președinte, aceasta urmând a fi preluată de Alexandru Doroș.

„Domnilor acționari,

Astăzi vă prezentăm a 4-a dare de seamă despre activitatea societății noastre privind gestiunea anului 1938.

Anul expirat a fost un an plin de greutate. Totuși, rezultatul poate fi considerat de satisfăcător. Unica întreprindere a societății noastre, adică cinematograful a luptat cu multe neajunsuri ivite independent de voința noastră. În asemenea împrejurări, în afară de câteva reprezentații cu caracter românesc și câteva programe străjerești, în lupta noastră plină de griji materiale, nu ne-a fost dat să activăm mai intens pe ogorul afirmării naționale. Ceia ce am făcut, am făcut-o cu dragă inimă românească și ca un început poate fi totuși socotit ca mulțumitor.

Biblioteca înființată a fost sporită și anul acesta cu un număr important de volume, dar încă nu am găsit timpul oportun de a o pune la dispoziția publicului.

Preocuparea noastră principală a fost să ne debarasăm înainte de toate de datorii, ceea ce am și reușit reducându-le în mod simțitor. Am alocat drept fond inițial pentru realizarea restului din clădire, subvențiile primite dela particulari în sumă de 500.000 lei, iar azi propunem ca tot beneficiul anului 1938 să fie augmentat fondului de construcție, care în această formă să va majora la suma importantă de Lei 750.000.

---

²⁸⁹ SJANSM, fond Tribunalul Județean Satu Mare, seria Dosare de firme, dosar nr. 522, f. 54.

Mersul normal a activității noastre a fost oprit brusc în luna Septembrie 1938 prin intervenția Primăriei Satu Mare, care ne-a reclamat înapoi terenul donat societății noastre, cât și subvențiunile în suma de 1.700.000 lei. Județul a acceptat pentru subvențiile date în suma de 170.000 lei acții de aceiaș valoare nominală.

Litigiul nostru cu Primăria Satu Mare urmează a se soluționa de către Adunarea generală extraordinară, convocată tot pe ziua de azi, astfel că în acest loc noi Vă rugăm, ca văzând proiectul de Bilanț încheiat la 31 Dec. 1938 și luând în considerare și raportul Comitetului de censori, să binevoiți a aproba Bilanțul și Contul de profit și pierdere așa cum a fost întocmit și a ne da cuvenita descărcare de gestiune a anului 1938”.

După citirea raportului și alocuțiunea lui Ștefan Benea (care deținea în acel moment 1.174 de acțiuni), Adunarea Generală hotărăște cu unanimitate de voturi „dizolvarea și lichidarea societății Casa Națională S.A. din Satu Mare și predarea întregului patrimoniu al societății în favoarea Uniunii Soc. Cult. Rom. din Satu Mare. Acționarii societății renunță la contravaloarea acțiunilor precum și la orice beneficiu pentru trecut în favoarea Uniunii Soc. Cult. Rom. din Satu Mare și declară toate acțiunile societății nule și fără valoare”²⁹⁰.

În calitate de lichidatori au fost desemnați Alexandru Doroș și Emil Tișcă care, împreună cu delegații Uniunii Soc. Cult. Rom. din Satu Mare, vor proceda la predarea întregului patrimoniu al Casei Naționale S.A. către această Uniune aflată sub președinția lui Ilie Carol Barbul, acționar al societății. Adunarea Generală își dă acordul ca dreptul de proprietate al imobilelor cuprinse în Cartea Funciară nr. 9912, cu nr. top. 59/4 și 59/6 Satu Mare, să se întabuleze în favoarea Uniunii Soc. Cult. Rom. din Satu Mare. Această Uniune are

---

²⁹⁰ *Ibidem*, f. 61.

obligăția de a păstra destinația specială inițială a acestui patrimoniu pentru a servi și promova interesele culturii naționale românești din Satu Mare deoarece această preluare s-a făcut fără nici o cheltuială.

Printr-o adresă înaintată Primpreședintelui Tribunalului Satu Mare la data de 31 mai 1939 și semnată de Adrian Demian²⁹¹, Uniunea Societăților Culturale din Satu Mare înaintează Tribunalului trei exemplare ale „Buletinului Justiției”²⁹² în care s-a publicat încheierea de lichidare a Casei Naționale. La 12 iunie 1943 societatea va fi radiată din Registrul firmelor sociale.

Din păcate însă, evenimentele ulterioare anului 1940 și apoi 1944, au făcut ca această măreață realizare a românilor să fie „valorificată” de noile autorități într-un mod, de multe ori, cel puțin ciudat, chiar și în zilele noastre.

În Cartea de Aur a Reuniunii de Cântări și Muzică „Vasile Lucaci” din Satu Mare, la 15 iunie 1947, cu ocazia Adunării generale a Reuniunii, profesorul Adrian Demian, dirijorul corului și directorul Conservatorului din Satu Mare, nota cu privire la scoaterea acestei instituții din localul Casei Naționale în care funcționa, următoarele:

„[...] Doamnelor și Domnilor, iată munca, strădania și rezultatele eforturilor noastre de un an de zile scurs în împrejurări destul de grele.

Nu pot să închei scurta mea dare de seamă fără să amintesc că Cinematograful, Casa Națională, zidită din cărămizile salariilor noastre, ne-a fost luată.

Nu disperăm, n-am disperat nici în 1940, când ne-a fost răpită o parte a scumpei noastre țări, ci fiecare am muncit cu încordare supraomenească ca să reintrăm cât mai de vreme în drepturile noastre

---

²⁹¹ *Ibidem*, f. 75.

²⁹² „Buletinul Justiției”, Cluj, nr. 60, 17 mai 1939.

eterne, vom munci și pt. redobândirea acestui așezământ al nostru”²⁹³.

Cunoscută astăzi de publicul sătmărean sub denumirea de Cinematograful „Victoria”, în realitate clădirea care avea ca destinație un Palat al Culturii sătmărene, a ajuns nici mai mult, nici mai puțin, o locație pentru cafenele sau cluburi cu activități de multe ori dubioase, în condițiile în care instituții de cultură (precum Biblioteca Județeană sau Arhivele Naționale) se lovesc frecvent de lipsa unui spațiu adecvat sau suportă chirii importante care ar putea fi alocate bunei desfășurări a activității specifice lor. Poate că autoritățile locale se vor gândi cândva și la acest subiect...

---

²⁹³ *Cartea de Aur a Reuniunii de Cântări și Muzică „Vasile Lucaciu” Satu Mare*, aflată în Colecția de documente a Muzeului Județean Satu Mare, nr. inv. 14.384 C, f. 207.

După 1940

Ca și în cazul altor personalități sătmărene ale căror biografii le-am studiat, perioada de după Arbitrajul de la Viena din 30 august 1940, ne împinge într-un con de umbră și în cazul lui Ștefan Benea. Mai mult cu sprijinul familiei și mai puțin cu suport documentar, am reușit totuși să reconstituim perioada de după 1940 din viața lui Ștefan Benea. Informațiile provin din trei surse concludente aparținătoare familiei Benea²⁹⁴.

După momentul august 1940, Ștefan împreună cu soția, precum și frații săi cu întreaga lor familie iau calea refugiului, conștienți fiind că rămânerea în Satu Mare poate avea urmări nedorite pentru ei. Împreună, decid să se îndrepte spre Brașov, oraș de care se simțeau oarecum legați, având în vedere anii petrecuți aici după Marea Unire când Ioan Benea a deschis aici un atelier cu 12 angajați pe care l-a vândut și s-a dus apoi la București cu Ștefan unde au intrat în combinație cu niște evrei pierzând totul, probabil în criza economică.

La scurt timp după stabilirea la Brașov, Ștefan Benea pleacă la București (oraș în care a mai profesat până în anul 1928, după cum am văzut) unde va lucra ca avocat pentru Societatea Mica (minerit), oscilând practic între cele două orașe pe tot parcursul războiului. Nepotul său Alexandru Benea își amintește că „în refugiu, unchiul (Ștefan, n.n.) era în București iar noi în Brașov. Când au început bombardamentele americane, unchiul a plecat din București venind la noi în Brașov unde era liniște. Dar primul bombardament, care a

---

²⁹⁴ Este vorba de Monica Benea din Satu Mare, Alexandru Benea din Cluj-Napoca și Ștefan (Puiu) Benea din București.

avut loc în duminica de Paște, l-a prins în Brașov. Apoi au fost încă trei astfel de evenimente”²⁹⁵. Din păcate însă, la Brașov, soția sa Elena s-a îmbolnăvit foarte grav și a murit.

În anii petrecuți la București, după decesul Elenei, Ștefan Benea o va cunoaște pe Margareta Șter, originară din Sătmărel, cu care se va și căsători mai târziu; după decesul lui Ștefan Benea, Margareta se va recăsători cu magistratul Ioan Haiăș, ea trecând la cele veșnice în anul 1978.

După întoarcerea din refugiu toți membrii familiei Benea, s-au stabilit în Satu Mare. Ștefan a încercat în această perioadă să facă comerț, deschizând un magazin optic. „De aici – relatea Alexandru Benea – regimul comunist pe unchiul Ștefan l-a trimis la canalul Dunăre-Marea Neagră unde a lucrat mai mulți ani”. Iată deci că mai mulți partizani ai liberalismului sătmărean interbelic: Vasile Scurtu²⁹⁶, Emil Tișcă și Ștefan Benea, au plătit cu privarea de libertate apartenența la această formațiune.

Un episod petrecut în acești ani, din păcate într-o perioadă de tristă amintire pentru Ștefan Benea (și pentru marea majoritate a românilor), vine să confirme aprecierea de care s-a bucurat în rândurile subalternilor săi, în special datorită corectitudinii de care a dat dovadă, precum și a modului prin care știa să comunice cu ei. În anii '50, Ștefan Benea, ca și mulți alți locuitori ai acestei țări, a fost ridicat de autoritățile comuniste și dus la Canal. A fost încarcerat la Poarta Albă unde, în ciuda vârstei, era trimis la munci fizice epuizante, în cele mai inumane condiții. Întâmplarea a făcut ca aici să fie recunoscut de nimeni altul, decât de fostul portar al Primăriei din

---

²⁹⁵ Scrisoarea domnului Alexandru am reprodus-o integral în *Anexele* lucrării noastre.

²⁹⁶ Pentru perioada sătmăreană din biografia acestuia a se vedea și volumul semnat de Viorel Câmpean, Aurel Pop și Ovidiu Pop, *Vasile Scurtu, zece ani în serviciul Sătmărulei*, Satu Mare, 2012.

Satu Mare care în acel moment era gardian la Poarta Albă. Acesta i-a zis: „d-le avocat, eu o să vă scot de aici” și se pare că a și reușit. Așa a ajuns Ștefan Benea să lucreze în Oltenia pe la niște ferme legumicole (grădini), în condiții mult mai ușoare decât cele de la Canal²⁹⁷. Dacă lucrurile ar fi stat altfel decât cele afirmate de noi mai sus, într-o perioadă în care ierarhiile erau date peste cap, iar grila de valori era cu totul alta decât cea firească, acest gardian putea avea o cu totul altă atitudine față de Ștefan Benea, care putea să ducă chiar la agravarea situației sale și nicidecum la ajutorul oferit.

După această perioadă de reclusiune a revenit, bolnav, la Satu Mare. A reușit să se angajeze ca funcționar la Întreprinderea Combustibilul din Satu Mare, unde va lucra până la sfârșitul vieții.

Ultimul domiciliu l-a avut în centrul municipiului Satu Mare, Piața Libertății nr. 15. A decedat la 5 februarie 1961, cauza morții fiind insuficiența cardiacă. Este înmormântat la Satu Mare, în cimitirul de lângă Gară, alături de ceilalți membri ai familiei Benea.

---

²⁹⁷ Întâmplarea a fost relatată de nepotul său Ștefan (Puiu) din București, fiul fratelui său Ioan, cel mai în vârstă dintre nepoți.

Anexe

Anexa 1

[1914 iulie] Baia Mare. Adresa Despărțământului „Astra” din Baia Mare către consiliul orășenesc cu care se înaintează programul adunării generale anuale și se dau asigurări pentru buna ei desfășurare.

Avocat dr. Oșian Gavril
Baia Mare

Stimat consiliu orășenesc!

Ca urmare a hotărârii dvs. nr. M. 3482/1914, alăturat sub A[nexă] avem onoarea a vă înainta programul adunării anuale ce se va ține în ziua de 2 august a.c. [1914] după masă la ora 4 în localul școlii [confesionale] greco-catolice.

Totodată avem onoarea a vă face cunoscut că nu organizăm concert și astfel solicităm sala teatrului „Lendvay” pentru seara aceleiași zile începând de la ora 8 doar pentru bal.

Organizatorii adunării anuale și a balului vor fi toți acei membri ai Societății „Astra” care locuiesc în Baia mare și anume:

Alexandru Breban, paroh greco-catolic

Dr. Teofil Dragoș, avocat

Dr. Aurel Nistor, avocat

Alexiu Pocol, proprietar de mine

Augustin Dragoș, casier al Băncii de păstrare

Dr. Coriolan Bohățiel, avocat

Dr. Ioan Sălăgian, medic

Dr. Gavril Oșian, avocat

Dr. Alexandru Török, și Dr. Ștefan Cherecheș (Benea), avocați stagiați, care cu toții își asumă răspunderea că atât în timpul adunării, cât și în timpul balului nu vor avea loc nici un fel de manifestări naționale sau politice.

Cu respect

Dr. Vasile Lucaciu

Dr. Gavril Oșian

Programul

Adunării generale a Despărțământului Baia mare al „Astrei” organizată pe ziua de 2 august, ora 4 după amiază în sala Școlii elementare greco-catolice.

1. Deschiderea adunării de către președinte.
2. Raportul secretarului asupra activității despărțământului.
3. Raportul casierului.
4. Desemnarea a trei comisii pentru verificarea rapoartelor secretarului, casierului și pentru înscrierea de noi membri.
5. Stabilirea locului și datei ținerii următoarei adunări.
6. Desemnarea a doi membri care să reprezinte despărțământul la adunarea generală a „Astrei”.
7. Eventuale propuneri.
8. Închiderea adunării.

*** *Maramureșenii în lupta pentru libertate și unitate națională: Documente. 1848-1918*, București, 1981, doc. nr. 148, pp. 289-290.

Anexa 2

Scrisoarea expediată de domnul Alexandru Benea lui Claudiu Porumbăcean la data de 20 ianuarie 2014.

Cluj, 20.01.2014

Stimate dle Porumbăcean,

Vă cer scuze pentru întârzierea acestei scrisori promise. Pentru început vă trimit o schiță destul de simplistă a „Arborelui genealogic” unde se pleacă de la un strămoș din Ferneziu: Bene reprezentând generația originară descendentă de prin 1750 – cum am găsit în câteva consemnări ale tatălui meu Benea Avram Joil (n. 1901 noiembrie 2). Acesta are 2 fii din care Vasile pleacă la Chiuzbaia el fiind strămoșul ramurei dr. Ștefan Benea. De la dânsul, generația V am mai dezvoltat pe cei din sec. XX. Dacă credeți necesar am să mai detaliez cu date.

Vă trimit cartea *Trei ani de muncă* trecută prin inundația orașului dar lizibilă, cu date despre activitatea primăriei condusă de dr. Ștefan Benea. Tot aici anexează 2 fotografii, una cu primarul Ștefan Benea și cealaltă cu 2 prieteni pe care nu-i cunosc. De asemenea anexează un ziar sătmărean „Friss Újság” din 15 oct. 1994 care prezintă fotografia primarului și menționează câteva realizări din anii '30: a sistematizat zona bisericii reformate „Láncos”, a proiectat bulevardul din centrul orașului până la gară, a realizat o casă de bătrâni, etc.

În aceeași perioadă se aflau în Satu Mare frații săi, cu care a colaborat, Ioan (n. 1894) și Joil (n. 1901). Pt. Joil, fiind tatăl meu pot să furnizez mai multe date: Unchiul Ștefan a fost ofițer în armata austro-ungară (vezi foto) și fiind plecat pe frontul de la Verdun, în

garnitura militară l-a luat pe fratele cel mai mic de 12-13 ani până la Praga unde l-a încredințat unui bun prieten, profesorul ceh Urban Jarnik care era filolog – romanist și l-a primit asigurându-i întreținerea și școlarizarea cu condiția ca în schimb cu dânsul să vorbească numai românește. Aici a stat 7-8 ani. Din această perioadă am găsit și anexez în original certificate școlare din 1916/1917 și 1917/1918 ale Școlii Industriale Superioare secția metalurgică din Praga, apoi un certificat de la Prima fabrică de mașini Ceho-Moravă din Praga secția automobile datată din 22 martie 1922.

După ce revine din Praga are diferite servicii în țară: Baia Mare, București și apoi ca mecanic șef la Uzina Electrică din Satu Mare până în 1940 când se refugiază la Brașov unde lucrează tot ca mecanic șef la Fabrica „Metrom”. În 1944 Uzina electrică din Satu Mare este minată și distrusă. În 1945 revine cu întreaga familie și reconstruiește uzina (anexez 3 fotografii: una cu vederea din exterior a clădirii și 2 cu sala turbinelor). Amintesc că s-au instalat 2 turbine elvețiene BBC (Brown Boveri Company) montajul de specialitate fiind realizat cu specialistul firmei d-nul Ruf Wily cu care s-a împrietenit și care în perioada cât a stat în România s-a însurat cu o româncă. Anexez și 5 foto cu uzina minată.

Câteva amintiri cu unchiul Ștefan: În refugiu unchiul era în București iar noi în Brașov când au început bombardamentele americane, unchiul a plecat din București venind la noi în Brașov unde era liniște. Din primul bombardament care a avut loc în duminica de Paște l-a prins în Brașov. Apoi au fost încă 3 astfel de evenimente.

După întoarcerea din refugiu membrii familiei, deci cei 3 frați s-au stabilit în Satu Mare. De aici regimul comunist pe unchiul Ștefan l-a trimis la canalul Dunăre-Marea Neagră unde a lucrat mai mulți ani. A revenit bolnav și apoi în 1961 a murit. Eu eram mic și nu rețin cu precizie date și unele evenimente.

Închei și sper să vă fi ajutat cu cele trimise. Pentru eventuale alte aspecte vă rog să mă solicitați și cu drag vă ajut.

Cu stimă
Alexandru Benea

ȘTEFAN BENEĂ

(1889-1961)

Summary

Lecturer Nicoleta Lașan, Ph.D.

Born on January 6, 1889, in the picturesque village of Chiuzbaia from the County of Satu Mare (nowadays in the County of Maramureș), which he said about „that neither Switzerland is more beautiful”, the lawyer Ștefan Benea becomes one of the most representative figures of the Satu Mare liberalism.

He attended the courses of the Commercial Academy in Graz and the Law Faculty in Cluj, where later he will be awarded the title of Doctor in Laws. After graduation, he practiced law in Satu Mare (1920-1922), then in Bucharest (1922-1928), returning to Satu Mare, where he also became the prime jurist consult of the Romanian Bank (Banca Românească) – Satu Mare Branch, and from 1939 the Dean of the Attorneys Bar. He also held the positions of President of the Satu Mare Chamber of Commerce and Industry and Director of the Satu Mare Agricultural Credit Bank (*Creditul Agricol Sătmărean*).

Politically, Ștefan Benea is member of the National Liberal Party (P.N.L.), his name being found on the lists of liberal candidates since 1922. On October 5, 1928 he was elected president of the liberal organization of Satu Mare Municipality, while on the same year on October 7 he will become secretary general of P.N.L. Satu Mare County organization. Starting with December 18, 1933 he held the position of Mayor of Satu Mare until the end of 1937, a period in which the city has experienced an unprecedented development period.

Due to his activity, at the P.N.L. Congress held on May 30, 1935 he is elected vice-president of the county and municipal organization, and in 1937 he will become counselor by right of the Satu Mare County Council. Moreover, for a long period of time he

was editor in chief of the weekly newspaper „Gazeta Sătmărulei” (the official newspaper of P.N.L.), his link with the press from Satu Mare being revealed also by the collaboration with „România de Nord”.

During his mandate as mayor, the city will experience an unprecedented development period. The City Hall spent important sums of money for arranging and repairing the city roads, contributed to the raise of the National House (Casa Națională), offering also the parcel in „Dacia” passage (this edifice was assigned a separate chapter in this paper).

Of great importance was the building of the „National House” (as we shall see in the pages dedicated to this achievement) and of the „Administrative Palace” („Palatul Administrativ”), whose „foundation stones” were hallowed at July 20, 1935.

In fact, on the issue of the Prefecture building, the City Hall donated a part of the land to the county administration, managed to complete the land bought by the county administration with another one, which belonged to the widow of the owner Reiter Iacob and to Dr. Fekete Samu and was bought for the sum of 2.000.000 lei and then donated through the decision no. 463-12384/1934.

The Palace has cost 14.000.000 lei and was inaugurated on December 13, 1936 in the presence of the ministers Ion Inculeț and Valeriu Pop, and was rightfully considered „an architectural jewel that would make pride to any modern city”.

Ștefan Benea is the one who initiated the works for opening the current Ion. I.C. Brătianu street, known to the inhabitants under the former name of Liberation Boulevard. After intense negotiations, sometimes quite toilsome, with the Roman Catholic Diocese, the owner of the targeted land, the City Hall succeeded to obtain this surface, a fact confirmed by the civil sentence of the Satu Mare Tribunal in file 767/1937. The new street, which became a backbone

road as it made the link between the train station and the city centre, bore the name of the minister Valer Pop, former president of PNL Satu Mare county organization, was meant to ease the traffic on Mihai Viteazul Street, being at the same time a parallel road with Regina Maria Street (today 1 Decembrie 1918 Street) modernized by his predecessor at the helm of the City Hall, Dr. Titu Demian. It was modernized also the Ferdinand Blvd. (today Vasile Lucaciu Blvd.), there were asphalted numerous streets and were maintained the exit sectors of the city roads.

A special attention received the construction of the Airport of Satu Mare. Being very close to Emil Tișcă, the initiator of this project, Ștefan Benea understood the utility of this endeavor. In this sense, on June 3, 1935 it is concluded a report in the presence of several officials of the Satu Mare Municipality and County and in the presence of one representative of the Civil Aviation Direction, a report by which are initiated the first measures for realizing this important economic and strategic aim.

The City Hall allotted a surface of 40 ha from the Gorunzel pasture in the North area of the Municipality to be ceded for use to the Civil Aviation Direction in order to start the construction of the Airport. It was considered the opening of an airline on the route București-Craiova-Timișoara-Arad-Oradea-Satu Mare. The City Hall committed to carry out all the works related to the infrastructure of this objective.

In October 1936 started the drafting of the plan and of the general estimate for the construction of the Satu Mare Aiport, and the works were adjudicated by engineer Liteanu. The Satu Mare Airport, one of the oldest airports in Romania, was established on October 15, 1936 through a Royal Decree, on a surface of 600 x 600 meters, on the current location of the Samus aero club.

Ultimately, on September 8, 1937, a modern airport was inaugurated at Satu Mare, occasion on which took place also an aviation show organized by the Ministry of Air and Marine. The local authorities were present, but also many distinguished aviators, among which was remarked Max Manolescu, which proved a great courage in the execution of some acrobatic figures.

The specialized central press related the event in the following way: „On September 8 a modern airport was inaugurated at Satu Mare, occasion on which took place also an aviation show, organized by the Ministry of Air and Marine. The benefits that resulted following this show were meant for the construction of the local airport building”.

For his involvement and support for this project, the Ministry of Air and Marine, on behalf of King Carol II, decided to award Mayor Ștefan Benea Ph.D. the Aeronautics Medal, on the inauguration of the Airport in Satu Mare.

The construction of the air-shed and of the airport building finished one year later, but in charge of the two institutions were no longer Ștefan Benea or Commander Ștefănescu, being replaced by Victor Moiş at the City Hall, respectively Commandant Iosif Grama at the Airport. In 1938, after the official opening, the first plane that landed on the new airport was a Junkers 34, carrying out a flight on the route Cluj-Satu Mare-Oradea-Cluj.

The name of Ștefan Benea is also associated with the construction of the home for elderly on Avram Iancu Street, the arrangement of the Chamber of Commerce Palace, of the sewerage network, the organization of the event entitled “The Month of Satu Mare” („Luna Sătmarului”), the biggest interwar coral concert, the allocation of „Grădina Romei” to the scouts, the modernization of the Fire Brigade etc.

The strong link with the commercial life is illustrated also by the presence of the mayor Ștefan Benea in the summer of 1934 at the General Congress of the merchants from Ardeal, Banat, Crișana and Maramureș, presided by Emil Tișcă, together with them participating also the mayor's assistants Ursu and Dâmboianu.

Ștefan Benea also had a great merit in the activity of the „Olimpia” Club, as he was apparently the first executive president elected in the year 1921. The second tribune at „Olimpia” stadion was constructed during his mandate. Mayor Benea supported the construction of a primary school in the railway station neighborhood in Satu Mare, but he was also careful about minorities, the Jewish hospital being allocated a subsidy with a value of 180.000 lei.

A domain in which it was successfully intervened in the last years of liberal government was the urban one. It was rightfully considered that „only based on the systematization plan, it can be secured the healthy development of the city in the future. The systematization plan of Satu Mare Municipality was drafted by the organs of the technical service, thus saving the municipality at least one million lei”. Interesting is that the officials of that time predicted the development of the city towards West and South, which took place after the instauration of the popular democracy regime. In fact, the program was conceived for the next 50 years; the city counted 54.264 inhabitants when drafting the book and it was estimated that in the next 50 years it will exceed 100.000. Regarding the figures the forecast were confirmed, but ideologically the surprises were high and quite less pleasant!

Architecturally, an elegant style was set up, illustrated by the houses built in Satu Mare Municipality, reproduced by us from the book – Assessment of the years 1933-1936 of liberal government. At this chapter we can recall several buildings, easily recognized and noticed even in our times: the Doboși Palace (corner of Traian Way

with Avram Iancu St.), „Engineer Șuluțiu” house (Gh. Barițiu St., today Ana Ipătescu St.), the house on Dr. Valeriu Pop St. (today Ion I. C. Brătianu Blvd.), the houses on Pr. Mureșanu St. (today Mileniului St.), the house on Bălcescu St. (designation maintained even today), the house on Mihail Pavel St. (today Caișilor St.), the house on Mareșal Averescu St. (today Crasna St.), the house on I. G. Duca St. (today Gabriel Georgescu St.) and the house on Iuliu Maniu St. (today Zutphen St.).

Ștefan Benea was also close to the church, being part of the Satu Mare Greek-Catholic Curatorial. Moreover, it must be said that during his term of mayor both Romanian churches succeeded to build or start building beautiful halidoms. Subventions have been offered to the Museum and the Municipal Library, and „Astra” was ceded the Nottara Theatre in very favorable conditions for use as cinema hall. Likewise, the Satu Mare Despărțământ received important subsidies for organizing cultural activities under its aegis.

A great event in the life of the „Association” („Asociațiunii”) took place in Satu Mare on September 13-15, 1935, namely the General Assembly. A significant impact during that time had the organization in the summer of 1936, in the period August 15 – September 15, of the event entitled “The Month of Satu Mare” („Luna Sătmarului”), on the model patented by Bucharest. During these manifestations, August 29-30, 1936 took place the most powerful county competition between the peasant choirs. Following the success it registered within “The Month of Satu Mare” („Lunei Sătmarului”), professor Adrian Demian launches on September 4, 1936 a call to all choirs in the county to establish the „Association of peasant choirs from Satu Mare”, the first organization of this type in the history of local choral movement.

A very special event that marked the mandate of mayor Ștefan Benea was the visit of King Carol II, together with Mihai

Voivode and the entire entourage. They passed on November 2, 1936 through Satu Mare, returning from a visit in Czechoslovakia.

A particular importance was given to the arrangement of the parks, rightfully considered to be the city's lungs, increasing their number being „a first order municipal duty”. At the initiative of Ștefan Benea it was arranged a new park in Pădurea Mare (The Big Forest) endowed with a restaurant and a kiosk for music.

Among his priorities was also the upgrading of the Water Plant and of the city's sewerage system, and likewise of great importance were the changes and improvements brought to the Power Plant. Support was offered also for the development and organization of the Fire Brigade.

During the mandate of Ștefan Benea, the Satu Mare authorities developed a very good relation with the then neighboring state, Czechoslovakia. On May 10, 1936, 4000 Czechoslovakian citizens came to Satu Mare to honor the national celebration of Romanians. In recognition of the good relation of the Satu Mare Municipality and County administration with the neighboring localities from Czechoslovakia, Ștefan Benea received, along with the county prefect, Octavian Ardelean, the Great Czechoslovakia Order „The White Lion” (“Leul Alb”) in rank of comandor.

Not lastly, also as an affirmation of Romanianism there have to be praised the realization of the statues of dr. Vasile Lucaciu and The She Woolf. The inauguration of dr. Vasile Lucaciu statue took place on December, 13, 1936, in the presence of Ministers Ion Inculeț, Valeriu Pop, of state subsecretaries Tiberiu Moșoiu and Valeriu Roman, as well as of the president of Romanian Antirevisionist League, Stelian Popescu.

Unfortunately though for liberals, the general election at the end of 1937 did not bring the expected victory of PNL, as the Tătărescu government failed to obtain a score of 40% of the votes

which would have allow it, according to the Constitution, to get the electoral bonus and ensure in this way a comfortable majority. In the situation created, Carol II will lead Romania to a different political regime, a regime of personal authority with quite negative consequences for the later history of Romania.

In a genuine record on the first three years (1933-1936) of liberal governance in Satu Mare, one of the deputies of mayor Ștefan Benea, professor Vasile Scurtu concluded: *„What has been done for the country during the three years of liberal government, is impossible to be comprised in a short article. For this we would need entire volumes. But it is not in writing that we can see someone's activity. It is to be seen on the field, it is to be noticed on the vast field of different areas of human activity. Our rulers have formed from the beginning a single slogan that they sacredly respected: work. Through an assiduous work, well managed and divided, the entire country has been transformed in a huge work site, where each worker and ruler sought to fulfill his role, in the most satisfactory possible way. The results can be seen and felt today after three years of governance. The country has spoken and speaks about these and from the objective and impartial judgment of the citizens, the current leaders cannot but get out with the best marks”*.

In the above mentioned record of the Satu Mare Municipality leadership it was stated that: *„If we managed to remove the difficulties listed above and to proceed to unknown achievements for our city since the Union, the merit belongs to all the members of the Interim Commission that contributed through their advice and facts to these accomplishments”*, emphasizing further that: *„Primarily, the merit is of the President of the Interim Commission, Ștefan Benea Ph.D. He also has an education that helped him a lot in the job he was entrusted with. Doctor in Laws*

and with a Bachelor at the Academy of Commercial and Industrial High Studies, even his studies entitled and indicated him for such a job, where it is required a deep understanding of the various and complicated domestic problems, for the resolution of which the boss needs to be in the first place at the heights of its calling. Ștefan Benea Ph.D. proved to be not only a good manager but at the same time a spirit that pierced all the difficult problems that were often brought in front of the management. Through his zeal and perseverance, all the obstacles that existed have been removed, and sure steps were made for concrete facts and positive works”.

Ștefan Benea concludes his mandate of mayor at the end of 1937, but he will remain active in the management of Satu Mare City Hall, as member of the Interim Commission and through his administrative position as chief of the Legal Service.

As with the other personalities from Satu Mare whose biographies we have studied, the period after the Vienna Arbitration from August 30, 1940 drives us into a shadow also in the case of Ștefan Benea. Furthermore, with the support of his family and less with documentary support, we still succeeded in reconstituting the period after 1940 from Ștefan Benea's life.

After the moment August 1940, Ștefan together with his wife, as well as his brothers with their entire families, took the path of the refugee, being aware that staying in Satu Mare could have undesired consequences for them. Together they decided to go to Brașov, city that they felt somehow related to, having in mind the years spent here after the Great Union when Ioan Benea opened a workshop with 12 employees which he later sold and went to Bucharest with Ștefan where they entered into businesses with some Jews and lost everything, probably during the economic crisis.

Shortly after their settlement in Brașov, Ștefan Benea goes to Bucharest (city in which he worked until 1928, as we have seen)

where he would work as lawyer for Mica Society (mining), basically oscillating between the two cities throughout the war. His nephew Alexandru Benea recalls that „in refuge, the uncle (Ștefan, o.n.) was in Bucharest while we were in Brașov. When the Americans began bombing, my uncle left Bucharest and came to us in Brașov where it was quiet. But the first bombing, which took place on the Easter Sunday, caught him in Brașov. Then there were other three such events”. Unfortunately though, in Brașov, his wife Elena became seriously ill and died.

During the years spent in Bucharest, after the death of Elena, Ștefan Benea will meet Margareta Șter, originating in Sătmărel, and they will lately marry; after the death of Ștefan Benea, Margareta will remarry with the magistrate Ioan Haiăș, passing away in 1978.

All the members of the Benea family established in Satu Mare after returning from refuge. Ștefan tried in this period to make trade, opening an optical shop. „From here – reported Alexandru Benea – the communist regime sent uncle Ștefan to Dunăre-Marea Neagră channel where he worked for several years”. Behold that many partisans of the Satu Mare interwar liberalism: Vasile Scurtu, Emil Tișcă and now see Ștefan Benea, paid with deprivation of liberty their membership in this party.

One episode that happened many years later, unfortunately in a period of sad remembrance for Ștefan Benea (and also for the majority of Romanians), confirms the consideration that he enjoyed from the part of his subordinates, especially due to the correctness that he proved, but also due to the way in which he communicated with them. In the 1950s, Ștefan Benea, as many other inhabitants of this country, was picked up by the communist authorities and taken to the Channel. He was imprisoned at Poarta Albă where, despite his age, he was sent to exhausting physical works, in the most inhuman conditions. Just by chance he was recognized by no other than the

former doorman of the Satu Mare City Hall who at that moment was guardian at Poarta Albă, saying to him „Mr. lawyer I will take you out of here”, and apparently he succeeded. In this way, Ștefan Benea came to work in Oltenia at some vegetable farms (gardens), in conditions that were much better than the ones at the Channel. If things would have been different than we have stated above, in a period in which hierarchies were overthrown and the value grid was quite different than the normal one, this guardian could have had a totally different attitude towards Ștefan Benea, which could have led even to the worsening of his situation and not to help he offered.

He came back to Satu Mare (for how many times!) ill after this period. He was then hired as servant by the Combustibilul Enterprise from Satu Mare, where he worked until the end of his life.

His last residence was in the centre of Satu Mare Municipality, Libertății Square no. 15. He died on February 5, 1961, the cause of his death being heart failure. He is buried in Satu Mare, in the cemetery next to the train station, along with the other members of the Benea family.

For his merits he was awarded the Order Crown of Romania (Ordinul Coroana României) in rank of Knight through the Decree no. 1836/1935 and the Commercial and Industrial Merit (Meritul Comercial și Industrial) first class through the Decree no. 738/1935.

The life and activity of Ștefan Benea definitely deserve the recognition of his merits from the part of today inhabitants of Satu Mare. A bust placed in the centre of Satu Mare, the name of a street or granting his name to the building that was once the National House could constitute well-deserved tributes to the legacy he left to us.

Bibliografie

A. Surse inedite

Documente

- Benea, Alexandru, *Arbore genealogic*, mss.
- Benea, Avram, *Memorii*, mss.
- Serviciul Județean Maramureș al Arhivelor Naționale,
  - *fond Primăria Orașului Baia Mare, seria Acte administrative;*
  - *Colecția Matricole Confesionale.*
- Serviciul Județean Satu Mare al Arhivelor Naționale:
  - *fond Tribunalul Județean Satu Mare, seria Dosare și registre de firme;*
  - *fond Primăria Municipiului Satu Mare;*
  - *fond Primăria Municipiului Satu Mare, seria Acte confidențiale;*
  - *fond Primăria Municipiului Satu Mare, seria Acte prezidențiale;*
  - *fond Prefectura Județului Satu Mare;*
  - *fond Baroul Satu Mare;*
  - *fond Primăria Municipiului Satu Mare, seria Directoriul.*
- *Cartea de Aur a Reuniunii de Cântări și Muzică „Vasile Lucaciu” Satu Mare*, aflată în Colecția de documente a Muzeului Județean Satu Mare, nr. inv.14.384 C.

Mărturii orale

- Prof. Monica Benea, Satu Mare
- Ing. Ștefan (Puiu) Benea, București
- Ing. Alexandru Benea, Cluj-Napoca

Presă

- „Conștiința română”, Satu Mare, 1938-1940
- „Frontul”, Satu Mare, 1935
- „Gazeta Sătmăruului”, Satu Mare, 1928-1937
- „Granița”, Satu Mare, 1934
- „Nord-Vestul”, Baia Mare, 1936
- „Piatră de hotar. Arhivă antirevizionistă”, Arad, 1936
- „România aeriană”, București, 1937
- „Satu Mare”, Satu Mare, 1919-1938

Anuare școlare

- *A Nagybányai M. Kir. Állami Főgimnázium Értesítője 1899-1900 Tanévről (Anuarul Liceului de Stat din Baia Mare)*, Nagybánya, [Baia Mare], Molnár Mihály Könyvnyomtató Müintézetéből, 1900.
- *A Nagybányai M. Kir. Állami Főgimnázium Értesítője 1900-1901 Tanévről (Anuarul Liceului de Stat din Baia Mare)*, Nagybánya, [Baia Mare], Molnár Mihály Nyomdai Müintézetéből, 1901.
- *A Nagybányai M. Kir. Állami Főgimnázium Értesítője 1901-1902 Tanévről (Anuarul Liceului de Stat din Baia Mare)*, Nagybánya, [Baia Mare], Molnár Mihály Könyvnyomtató Müintézetéből, 1902.
- *A Nagybányai M. Kir. Állami Főgimnázium Értesítője 1902-1903 Tanévről (Anuarul Liceului de Stat din Baia Mare)*, Nagybánya, [Baia Mare], Molnár és Undy Könyvnyomtató Müintézetéből, 1903.
- *A Nagybányai M. Kir. Állami Főgimnázium Értesítője 1903-1904 Tanévről (Anuarul Liceului de Stat din Baia Mare)*, Nagybánya, [Baia Mare], Molnár és Undy Könyvnyomtató Müintézetéből, 1904.

- *A Nagybányai M. Kir. Állami Főgimnázium Értesítője 1904-1905 Tanévről (Anuarul Liceului de Stat din Baia Mare)*, Nagybánya, [Baia Mare], Morvay Gyula Könyvnyomtató Műintézetében, 1905.
- *A Nagybányai M. Kir. Állami Főgimnázium Értesítője 1905-1906 Tanévről (Anuarul Liceului de Stat din Baia Mare)*, Nagybánya, [Baia Mare], Morvay Gyula Könyvnyomtató Műintézetében, 1906.
- *A Nagybányai M. Kir. Állami Főgimnázium Értesítője 1906-1907 Tanévről (Anuarul Liceului de Stat din Baia Mare)*, Nagybánya, [Baia Mare], Nyomatott Nánásy István Könyvnyomdájában, 1907.

Șematisme

- *Șematismulu Veneratului Cleru a nou înființatei diecese a Gherlei pre anulu dela Christosu 1867*, Gherla, cu tipariulu diecesanu, 1867.
- *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujvariensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1877*, Gherla, Typis Typographiae Dioecesane, 1877.
- *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujvariensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1882*, Gherla, Typis Typographiae dioecesane, 1882.
- *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujvariensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1886*, Gherla, Typis Typographiae dioecesane, 1886.
- *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujvariensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1890*, Gherla, Typis Typographiae Dioecesane, 1890.

- *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujvariensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1894*, Gherla, Typis Typographiae Dioecesane, 1894.
- *Schematismus Cleri Dioecesis Szamosujvariensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1898*, Gherla, Typis Typographiae Dioecesane, MDCCCXCVIII, 1898.
- *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujvariensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1900*, Gherla, Typis Typographiae Dioecesane, 1900.
- *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujvariensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1903*, Gherla, Typis Typographiae Dioecesane, 1903.
- *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Szamosujvariensis graeci ritus catholicorum pro anno a Christo nato 1906*, Gherla, Typis Typographiae Dioecesane, 1906.
- *Șematismul Venerabilului Cler al Diecezei greco-catolice Române de Gherla pe anul 1914*, Gherla, Tip. Diecezană, 1914.

B. Surse editate

Volume

- Antonescu, Nae, *Din presa sătmăreană de altădată*, ediție îngrijită, note și indici de Viorel Câmpean și Marta Cordea, Satu Mare, Editura Citadela, 2013.
- *** *Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român în nord-vestul României. Documente (1862-1947)*, [autori: Viorel Ciubotă, Ioan Viman, Adela Dobrescu, Maria Lobonț Pușcaș], Cluj-Napoca, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, 2011.

- Băințan, Valentin, *Arta corală din Maramureș*, Baia Mare, Centrul județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă Maramureș, 1982.
- Câmpean, Viorel; Pop, Aurel; Pop, Ovidiu, *Vasile Scurtu, zece ani în serviciul Sătmăruului*, Satu Mare, Editura Citadela, 2012.
- *Erdélyi monografia (Monografia Ardealului)*, szerkesztették: Várady Aladár, Berey Géza, Satu Mare, Gloria Könyvnyomda és lapkiadó és vállalat, 1934.
- Gheorghită, Horia I., *Satu Mare. Oameni și fapte*, Satu Mare, [s.n.], 1935.
- *** *În serviciul patriei. Dare de seamă asupra realizărilor îndeplinite în județul Satu Mare (1933-1937)*, Satu Mare, [s.n.], 1938.
- Leschian, Vasile, „*Afirmarea*”. *Studiu monografic. Indice bibliografic*, Baia Mare, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2004.
- *** *Maramureșenii în lupta pentru libertate și unitate națională: Documente. 1848-1918*, București, Direcția Generală a Arhivelor Statului din R.S.R., 1981.
- Muntean, Gheorghe; Muntean, Margareta, *Negreia – satul de sub Mogoșa – schiță monografică*, Cetățele, Editura Scriptorium, 2006.
- Porumbăcean, Claudiu; Câmpean, Viorel, *Caietele liberale sătmărene. I, Emil Tișcă (1881-1965)*, Cluj-Napoca, Satu Mare, Editura Argonaut, Editura Muzeului Sătmărean, 2011.
- Porumbăcean, Claudiu; Câmpean, Viorel, *PNL Satu Mare. Tradiție și contemporaneitate*, Cluj-Napoca, Editura Argonaut, 2011.
- Porumbăcean, Claudiu; Câmpean, Viorel, Kereskényi Sándor, *Oameni din Seini*, Arad, Satu Mare, Editura „Vasile Goldiș” University Press, Editura Muzeului Sătmărean, 2013.

- Porumbăcean, Claudiu; Dulgău, Bujor, *Oameni din Sătmărean*, Satu Mare, Editura Solstițiu, 2000.
- Predescu, Lucian, *Enciclopedia României. Cugetarea. Material românesc. Oameni și înfăptuiri*, ediție anastatică, București, Editura SAECULUM I.O., Editura Vestala, 1999.
- Retegan, Simion, *Satul românesc din Transilvania ctitor de școală (1850-1867)*, Cluj, Editura Echinox, 1994.
- Sigmirean, Cornel, *Istoria formării intelectualității românești din Transilvania și Banat în epoca modernă*, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2000.
- Tankóczi Gyula, *Monografia orașului Satu-Mare – Satu-Mare város képes tükre*, Satu Mare, Presa Liberă, [1936].
- *** *Trei ani de muncă. Activitatea Comisiei Interimare a municipiului Satu-Mare. 1933-1936*, Satu Mare, Presa Liberă, [1936].

Studii, articole

- Antonescu, Nae, *Bibliografia periodicelor românești sătmărene (V)*, în „Satu Mare. Studii și comunicări”, Satu Mare, vol. XIII, 1996, pp. 337-339.
- Antonescu, Nae, *Bibliografia presei românești sătmărene*, în „Satu Mare. Studii și comunicări”, vol. XI-XII, 1994-1995, pp. 371-379.
- Ciubotă, Viorel, *Documente privind mișcarea cultural-națională din Transilvania la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*, în „Satu Mare. Studii și comunicări”, Satu Mare, vol. V-VI, 1981-1982, pp. 369-380.
- Dărăban, Dorin, *Activitatea politică și propaganda electorală liberală în „Gazeta Sătmărulei” (1928-1931, 1934-1938)*, în

„Satu Mare. Studii și comunicări”, vol. XV-XVI, 1998-1999, pp. 447-452.

- Porumbăcean, Claudiu, *Casa Națională din Satu Mare, un deziderat al românilor sătmăreni care astăzi este pierdut*, în „Citadela”, Satu Mare, anul VIII, nr. 1-3 (81-83), ian. – martie, 2014, pp. 6-9.
- Porumbăcean, Claudiu, *Momente din istoria Partidului Național Liberal – Organizația județului Satu Mare în perioada interbelică (1919-1938)*, în „Satu Mare. Studii și comunicări”, vol. XV-XVI, 1998-1999, pp. 441-446.
- Porumbăcean, Claudiu, *Sistemul bancar sătmărean interbelic (1919-1939)*, în „Satu Mare. Studii și comunicări”, Satu Mare, vol. XXIX/II, 2013, pp. 85-112.

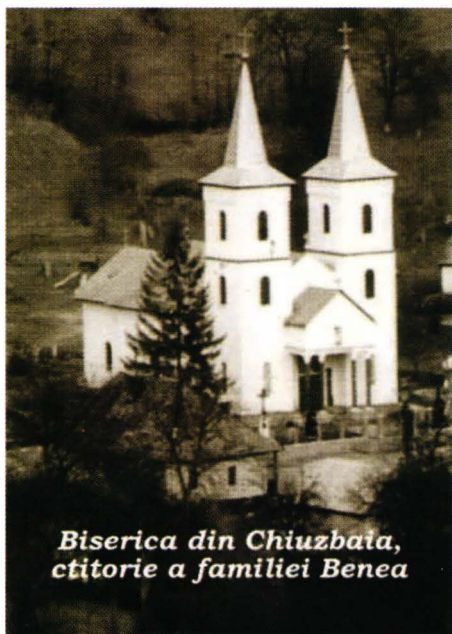
Album foto-documentar

- 1 Biserica din Chiuzbaia, ctitorie a familiei Benea
- 2 Școala din Chiuzbaia, construită în timpul guvernării
liberale
- 3 Extras din Registrul parohial de stare civilă din Chiuzbaia
referitor la nașterea lui Avram Benea
- 4 Extras din Registrul parohial de stare civilă din Chiuzbaia
referitor la nașterea lui Ștefan Benea
- 5 Arborele genealogic al familiei Benea întocmit de
Alexandru Benea din Cluj-Napoca
- 6 Frații Ștefan, Ioan și Joil Benea
- 7 Ioan Benea, la Brașov în anul 1922
- 8 Ioan Benea și fiul său Ștefan la București în anul 1929
- 9 Certificat de studii la Praga a lui Joil Benea
- 10 Document legalizat de studii la Praga a lui Joil Benea
- 11 Joil Benea în anul 1916 la Baia Sprie
- 12 Joil Benea în anul 1922 la Praga
- 13 Jan Urban Jarnik, gazda și ocrotitorul lui Joil Benea
- 14 Cununia lui Joil Benea cu Székely Jolánka
- 15 Ștefan Benea, la finalul liceului
- 16 Ștefan Benea și „Astra”
- 17 Ștefan Benea la Baia Mare în anul 1915
- 18 Ștefan Benea rănit pe front
- 19 Ștefan Benea în anul 1917
- 20 Imagine din Arhiva Baroului Satu Mare
- 21 Imagine din Arhiva Baroului Satu Mare
- 22 Ștefan Benea, avocat la București în anul 1927

- 23-28 Mărturii din presa vremii despre viața și activitatea lui Ștefan Benea
- 29-33 Mărturii din presa vremii despre activitatea politică a lui Ștefan Benea
- 34 Clădirea vechii Primăriei a municipiului Satu Mare
- 35-36 Jurământul depus de Ștefan Benea la preluarea funcției de primar; semnătura olografă a primarului de Satu Mare
- 37-39 Imagini cu Casa Națională în timpul construirii și lista membrilor fondatori
- 40 Palatul Prefecturii în timpul construcției
- 41 Ștefan Benea îl salută pe ministrul Valer Pop
- 42 Ștefan Benea în timpul unei solemnități
- 43 Ștefan Benea într-o delegație oficială în Cehoslovacia
- 44-46 Corpul Pompierilor Voluntari mulțumește pentru sprijin primarului Ștefan Benea; autopompa și autosalvarea achiziționate în timpul mandatului lui Ștefan Benea
- 47 Azilul de bătrâni de pe str. Avram Iancu
- 48-53 Imobile construite în municipiu în mandatul lui Ștefan Benea, pe străzile: mareșal Averescu (azi str. Crasna), palatul Doboși, I. G. Duca (azi Gabriel Georgescu), Părintele Mureșan (azi str. Mileniului), Gh. Barițiu (azi str. Ana Ipătescu), Nicolae Bălcescu (azi cu același nume)
- 54 Ștefan Benea, portret din anul 1936
- 55 Vizita la Satu Mare a președintelui Cehoslovaciei Eduard Benes
- 56 Album omagial primit de Ștefan Benea cu ocazia zilei de 10 mai 1934
- 57 Vizita Regelui Carol al II-lea și a Marelui Voevod Mihai la Satu Mare
- 58 Între reprezentanții Bisericii românești

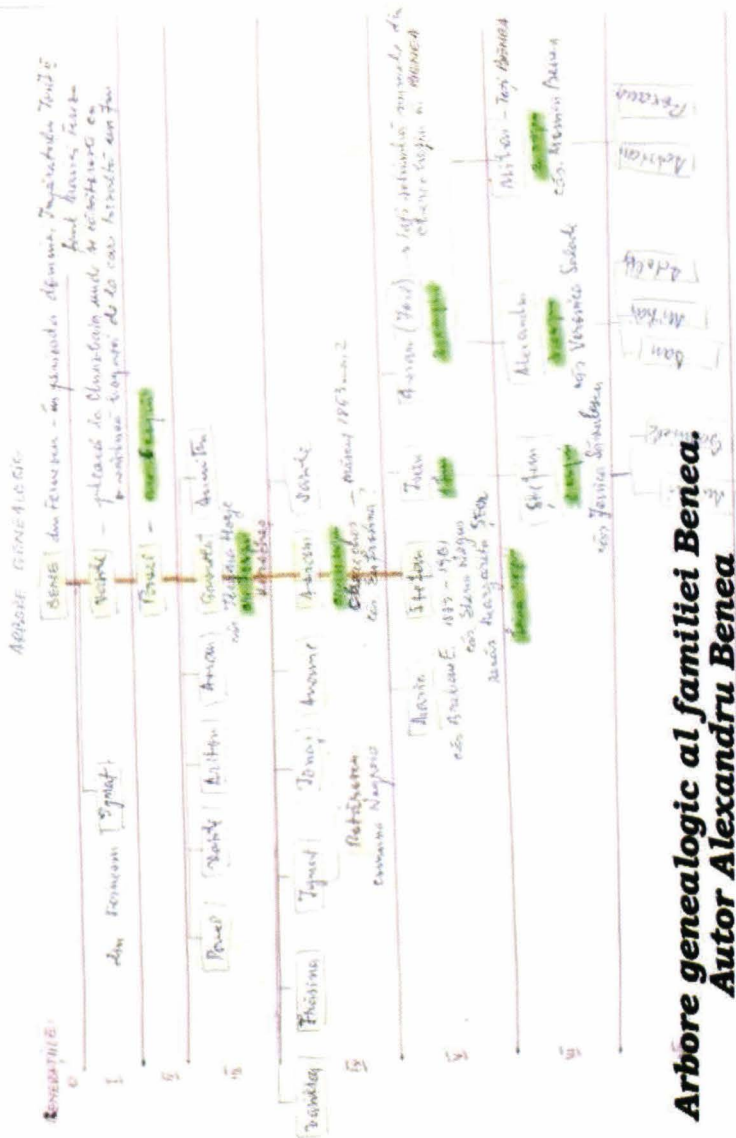
- 59 Alături de câțiva intelectuali sătmăreni
60 Împreună cu Eugen Seleș și Ioan Ursu la o manifestare culturală
61 Defilare în centrul municipiului Satu Mare
62 Solemnități în fața statuii Eroului Necunoscut
63-64 Caricatură a lui Ștefan Benea din ziarul „Granița”; portret al lui Ștefan Benea realizat de către Muhi Sándor
65 Ministrul Valeriu Pop și oficialitățile locale la manifestările de la „Luna Sătmarului”
66 Primarul Ștefan Benea cu ajutorii de primar Vasile Scurtu și Ioan Ursu
67 Echipa de fotbal Olimpia Satu Mare în timpul mandatului de primar al lui Ștefan Benea
68-71 Turbine noi aduse la Uzina Electrică din Satu Mare; Uzina după bombardamente; Uzina electrică după refacere
72 Portret al lui Ștefan Benea din timpul mandatului de primar
73 Congresul P.N.L. din 1935, desfășurat la Satu Mare
74-75 Statuile Lupoacei și dr. Vasile Lucaciu, dezvelite în timpul mandatului lui Ștefan Benea
76 Coperta cărții *Trei ani de muncă...*, dare de seamă a mandatului de primar al lui Ștefan Benea
77 Ștefan Benea, decan al Baroului Satu Mare
78-79 Cimitirul greco-catolic de la Gara Satu Mare, mormintele lui Ștefan și Ioan Benea

*** Imaginile prezentate în acest album provin din arhiva proprie a autorilor, din colecțiile Muzeului Județean de Istorie Satu Mare, a Bibliotecii Județene Satu Mare, a Servicului Județean Maramureș și Satu Mare a Arhivelor Naționale, din presa vremii și, îndeosebi din arhivele personale ale doamnei Monica și domnului Alexandru Benea.

Chiuzbata.

1853	1870	1880	1890	1900	1910	1920	1930	1940	1950	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2020	2030	2040	2050	2060	2070	2080	2090	2100	2110	2120	2130	2140	2150	2160	2170	2180	2190	2200	2210	2220	2230	2240	2250	2260	2270	2280	2290	2300	2310	2320	2330	2340	2350	2360	2370	2380	2390	2400	2410	2420	2430	2440	2450	2460	2470	2480	2490	2500	2510	2520	2530	2540	2550	2560	2570	2580	2590	2600	2610	2620	2630	2640	2650	2660	2670	2680	2690	2700	2710	2720	2730	2740	2750	2760	2770	2780	2790	2800	2810	2820	2830	2840	2850	2860	2870	2880	2890	2900	2910	2920	2930	2940	2950	2960	2970	2980	2990	3000	3010	3020	3030	3040	3050	3060	3070	3080	3090	3100	3110	3120	3130	3140	3150	3160	3170	3180	3190	3200	3210	3220	3230	3240	3250	3260	3270	3280	3290	3300	3310	3320	3330	3340	3350	3360	3370	3380	3390	3400	3410	3420	3430	3440	3450	3460	3470	3480	3490	3500	3510	3520	3530	3540	3550	3560	3570	3580	3590	3600	3610	3620	3630	3640	3650	3660	3670	3680	3690	3700	3710	3720	3730	3740	3750	3760	3770	3780	3790	3800	3810	3820	3830	3840	3850	3860	3870	3880	3890	3900	3910	3920	3930	3940	3950	3960	3970	3980	3990	4000	4010	4020	4030	4040	4050	4060	4070	4080	4090	4100	4110	4120	4130	4140	4150	4160	4170	4180	4190	4200	4210	4220	4230	4240	4250	4260	4270	4280	4290	4300	4310	4320	4330	4340	4350	4360	4370	4380	4390	4400	4410	4420	4430	4440	4450	4460	4470	4480	4490	4500	4510	4520	4530	4540	4550	4560	4570	4580	4590	4600	4610	4620	4630	4640	4650	4660	4670	4680	4690	4700	4710	4720	4730	4740	4750	4760	4770	4780	4790	4800	4810	4820	4830	4840	4850	4860	4870	4880	4890	4900	4910	4920	4930	4940	4950	4960	4970	4980	4990	5000	5010	5020	5030	5040	5050	5060	5070	5080	5090	5100	5110	5120	5130	5140	5150	5160	5170	5180	5190	5200	5210	5220	5230	5240	5250	5260	5270	5280	5290	5300	5310	5320	5330	5340	5350	5360	5370	5380	5390	5400	5410	5420	5430	5440	5450	5460	5470	5480	5490	5500	5510	5520	5530	5540	5550	5560	5570	5580	5590	5600	5610	5620	5630	5640	5650	5660	5670	5680	5690	5700	5710	5720	5730	5740	5750	5760	5770	5780	5790	5800	5810	5820	5830	5840	5850	5860	5870	5880	5890	5900	5910	5920	5930	5940	5950	5960	5970	5980	5990	6000	6010	6020	6030	6040	6050	6060	6070	6080	6090	6100	6110	6120	6130	6140	6150	6160	6170	6180	6190	6200	6210	6220	6230	6240	6250	6260	6270	6280	6290	6300	6310	6320	6330	6340	6350	6360	6370	6380	6390	6400	6410	6420	6430	6440	6450	6460	6470	6480	6490	6500	6510	6520	6530	6540	6550	6560	6570	6580	6590	6600	6610	6620	6630	6640	6650	6660	6670	6680	6690	6700	6710	6720	6730	6740	6750	6760	6770	6780	6790	6800	6810	6820	6830	6840	6850	6860	6870	6880	6890	6900	6910	6920	6930	6940	6950	6960	6970	6980	6990	7000	7010	7020	7030	7040	7050	7060	7070	7080	7090	7100	7110	7120	7130	7140	7150	7160	7170	7180	7190	7200	7210	7220	7230	7240	7250	7260	7270	7280	7290	7300	7310	7320	7330	7340	7350	7360	7370	7380	7390	7400	7410	7420	7430	7440	7450	7460	7470	7480	7490	7500	7510	7520	7530	7540	7550	7560	7570	7580	7590	7600	7610	7620	7630	7640	7650	7660	7670	7680	7690	7700	7710	7720	7730	7740	7750	7760	7770	7780	7790	7800	7810	7820	7830	7840	7850	7860	7870	7880	7890	7900	7910	7920	7930	7940	7950	7960	7970	7980	7990	8000	8010	8020	8030	8040	8050	8060	8070	8080	8090	8100	8110	8120	8130	8140	8150	8160	8170	8180	8190	8200	8210	8220	8230	8240	8250	8260	8270	8280	8290	8300	8310	8320	8330	8340	8350	8360	8370	8380	8390	8400	8410	8420	8430	8440	8450	8460	8470	8480	8490	8500	8510	8520	8530	8540	8550	8560	8570	8580	8590	8600	8610	8620	8630	8640	8650	8660	8670	8680	8690	8700	8710	8720	8730	8740	8750	8760	8770	8780	8790	8800	8810	8820	8830	8840	8850	8860	8870	8880	8890	8900	8910	8920	8930	8940	8950	8960	8970	8980	8990	9000	9010	9020	9030	9040	9050	9060	9070	9080	9090	9100	9110	9120	9130	9140	9150	9160	9170	9180	9190	9200	9210	9220	9230	9240	9250	9260	9270	9280	9290	9300	9310	9320	9330	9340	9350	9360	9370	9380	9390	9400	9410	9420	9430	9440	9450	9460	9470	9480	9490	9500	9510	9520	9530	9540	9550	9560	9570	9580	9590	9600	9610	9620	9630	9640	9650	9660	9670	9680	9690	9700	9710	9720	9730	9740	9750	9760	9770	9780	9790	9800	9810	9820	9830	9840	9850	9860	9870	9880	9890	9900	9910	9920	9930	9940	9950	9960	9970	9980	9990	10000	10010	10020	10030	10040	10050	10060	10070	10080	10090	10100	10110	10120	10130	10140	10150	10160	10170	10180	10190	10200	10210	10220	10230	10240	10250	10260	10270	10280	10290	10300	10310	10320	10330	10340	10350	10360	10370	10380	10390	10400	10410	10420	10430	10440	10450	10460	10470	10480	10490	10500	10510	10520	10530	10540	10550	10560	10570	10580	10590	10600	10610	10620	10630	10640	10650	10660	10670	10680	10690	10700	10710	10720	10730	10740	10750	10760	10770	10780	10790	10800	10810	10820	10830	10840	10850	10860	10870	10880	10890	10900	10910	10920	10930	10940	10950	10960	10970	10980	10990	11000	11010	11020	11030	11040	11050	11060	11070	11080	11090	11100	11110	11120	11130	11140	11150	11160	11170	11180	11190	11200	11210	11220	11230	11240	11250	11260	11270	11280	11290	11300	11310	11320	11330	11340	11350	11360	11370	11380	11390	11400	11410	11420	11430	11440	11450	11460	11470	11480	11490	11500	11510	11520	11530	11540	11550	11560	11570	11580	11590	11600	11610	11620	11630	11640	11650	11660	11670	11680	11690	11700	11710	11720	11730	11740	11750	11760	11770	11780	11790	11800	11810	11820	11830	11840	11850	11860	11870	11880	11890	11900	11910	11920	11930	11940	11950	11960	11970	11980	11990	12000	12010	12020	12030	12040	12050	12060	12070	12080	12090	12100	12110	12120	12130	12140	12150	12160	12170	12180	12190	12200	12210	12220	12230	12240	12250	12260	12270	12280	12290	12300	12310	12320	12330	12340	12350	12360	12370	12380	12390	12400	12410	12420	12430	12440	12450	12460	12470	12480	12490	12500	12510	12520	12530	12540	12550	12560	12570	12580	12590	12600	12610	12620	12630	12640	12650	12660	12670	12680	12690	12700	12710	12720	12730	12740	12750	12760	12770	12780	12790	12800	12810	12820	12830	12840	12850	12860	12870	12880	12890	12900	12910	12920	12930	12940	12950	12960	12970	12980	12990	13000	13010	13020	13030	13040	13050	13060	13070	13080	13090	13100	13110	13120	13130	13140	13150	13160	13170	13180	13190	13200	13210	13220	13230	13240	13250	13260	13270	13280	13290	13300	13310	13320	13330	13340	13350	13360	13370	13380	13390	13400	13410	13420	13430	13440	13450	13460	13470	13480	13490	13500	13510	13520	13530	13540	13550	13560	13570	13580	13590	13600	13610	13620	13630	13640	13650	13660	13670	13680	13690	13700	13710	13720	13730	13740	13750	13760	13770	13780	13790	13800	13810	13820	13830	13840	13850	13860	13870	13880	13890	13900	13910	13920	13930	13940	13950	13960	13970	13980	13990	14000	14010	14020	14030	14040	14050	14060	14070	14080	14090	14100	14110	14120	14130	14140	14150	14160	14170	14180	14190	14200	14210	14220	14230	14240	14250	14260	14270	14280	14290	14300	14310	14320	14330	14340	14350	14360	14370	14380	14390	14400	14410	14420	14430	14440	14450	14460	14470	14480	14490	14500	14510	14520	14530	14540	14550	14560	14570	14580	14590	14600	14610	14620	14630	14640	14650	14660	14670	14680	14690	14700	14710	14720	14730	14740	14750	14760	14770	14780	14790	14800	14810	14820	14830	14840	14850	14860	14870	14880	14890	14900	14910	14920	14930	14940	14950	14960	14970</
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	---------

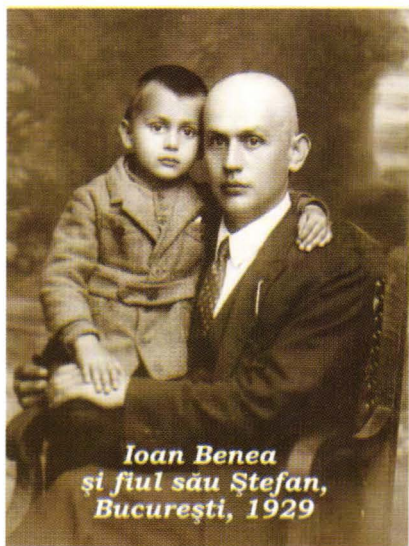

Ștefan și frații săi

***Ioan Benea la Brașov
1922***

***Ioan Benea
și fiul său Ștefan,
București, 1929***

at 13.
1. 2.

VÝKAZ **Document școlar**
praghez al lui
Joil Benea

miravném chování, návštěvě školy a prospěchu níže jmenovaného žáka první třídy reálné školy pokračovací v Praze VIII. ve školním roce 1916/17.

Jméno a živnost učně	Mravné chování	Prospěch v učebných předmětech:	Poznámka
Joil Kerekes		v měřitelství a průčetnictví ...	
v učení u r		v měřitelství a průčetnictví ...	
Čechomor. stroj	chvalitební	v kreslení náčrtů ...	
Prace 10		v písemnostech ...	
		v živnostenských potřebách ...	
	Počet samostatných hodin: 12		
	z nich neoceněných: 0		

Stopáně pokudů.

Mravné chování: 1. chvalitební; 2. uspokojiv; 3. zákonné; 4. méně zákonné; 5. nezákonné.
Prospěch: 1. vyborný; 2. chvalitební; 3. dobrý; 4. dostatečný; 5. nedostatečný.

19 22.
Clasa II A.

Corsept

despre condeiita, frecventarea școlii și progresarea elevului notat mai jos în clasa dotată a școlii industriale
secția metalurgică din Pragă III în anul școlar 1917/18.

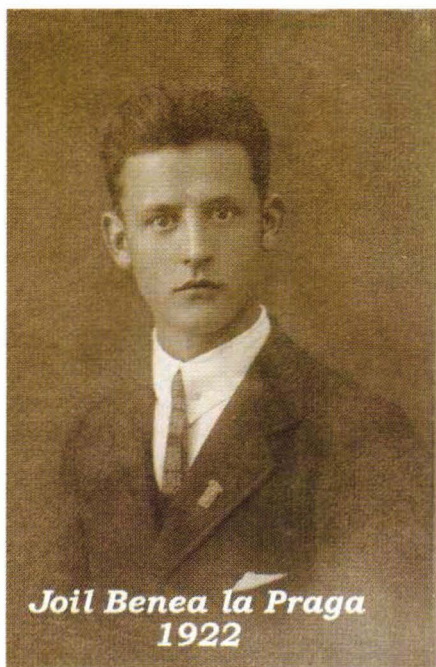
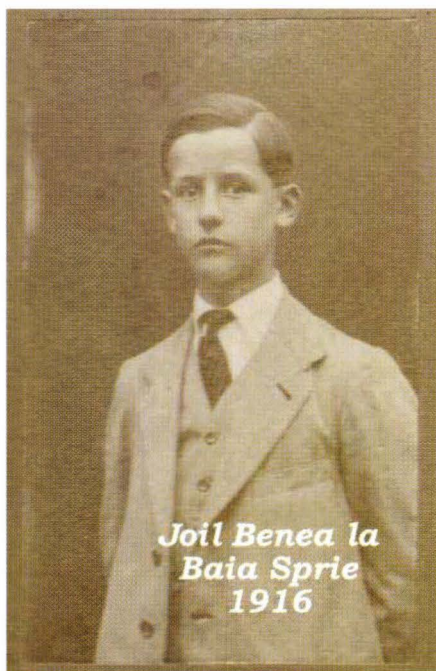
Numele și ocupația părinților	Condeiita	Clasificarea obiectelor de studii	Mențiuni
Joil Kerekes		Desen tehnice	1 - onineat -
soția Aron Chereches	foarte bună	Correspondență industrială	2 - foarte bună -
mechanic-făcător		Contabilitatea industrială	2 - foarte bună -
președinte la Prima fabrică		Technologia mecanică	2 - foarte bună -
de nașii Căbe-Norău din	Amplasarea orilor	Drept civil	3 - bună -
Praga III	absolte - 6 - din care nici una neaprobată	Fizică și mecanică	2 - foarte bună

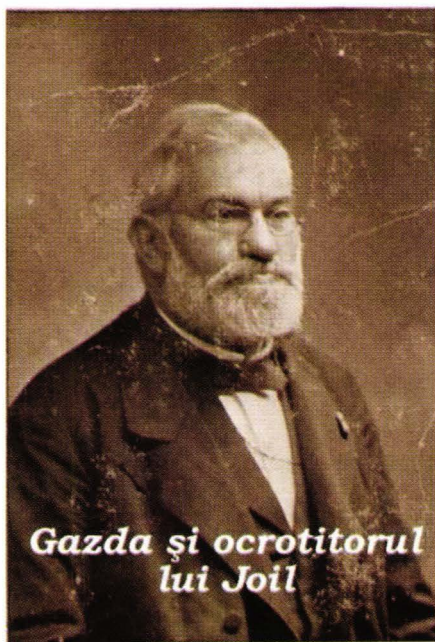
Jana Jary, director
Conducătorul instituției

Traducere legalizată
a unui certificat școlar
al lui Joil Benea (Kerekes)

1 - foarte bună, 2 - bună, 3 - reglementară, 4 - puțin reglementară, 5 - slab reglementară, 6 - insuficient, 7 - foarte slab, 8 - slab, 9 - insuficient, 10 - nesuficient.

Șeful instituției

**Gazda și ocrotitorul
lui Joil**

Dr. János Károlyi

**1931, cununia lui Joil
cu Jolánka**

Pe lista bacalaureaților din anul 1907

Az 1906—7. évi érettségi vizsgálatok.

Az írásbeli érettségi vizsgálatokat 1907. évi május hó 22. (latin ny.), 23. (magyar ny.), 23-án (mennyiségtan) tartottuk, a szóbelieket pedig június hó 11. és 12-én dr. Tóth Sándor eperjesi kir. kath. főgimnáziumi igazgató elnökelete alatt.

Érettségi vizsgálatra jelentkezett:

N é v	Születési hely	Születési év	Vallás	Választott pálya
Ragosi József	Nagybánya	1887. febr. 12.	ev. ref.	tanári
Berényi Béla	Nagybánya	1889. máj. 24.	izr.	jogi
Bota Kornél	Brebitava (Szolnok-Doboka)	1888. jan. 18.	g. kath.	gazdasági
Darabanth Sándor	Bujánfalva (Szatmár)	1888. jún. 21.	g. kath.	papi
Goldstein Joel Gyula	Nagysonkut (Szatmár)	1889. okt. 23.	izr.	memóri
Kerekes István	Kishanya (Szatmár)	1889. jan. 6.	g. kath.	erdészeti
Klein Mózes	Josethfalva (Szatmár)	1887. dec. 11.	izr.	kereskedelmi
Köves István	Nagybánya	1890. febr. 22.	izr.	jogi
Mészáros Gyula	Nagybánya	1887. dec. 16.	ev. ref.	adótiszt
Papoczy László	Szénváralja (Szatmár)	1888. okt. 31.	r. kath.	jogi
Petrovics Kelemen	Uj-Preluka (Szolnok-Doboka)	1890. máj. 15.	g. kath.	jogi
Száitz Sándor	Erdőszada (Szatmár)	1889. szept. 22.	r. kath.	gazdasági
Szentmiklósy Ödön	Gyulafehérvár	1889. febr. 28.	r. kath.	jogi
Spitz Zoltán	Nagysonkut (Szatmár)	1888. jún. 13.	izr.	gyógyászati
Stecz Gergely	Szénváralja (Szatmár)	1889. márc. 10.	g. kath.	tanári
Szirti Ernő	Nagybánya	1888. nov. 7.	ev. ref.	gyógyászati

Összes létszám: 16.

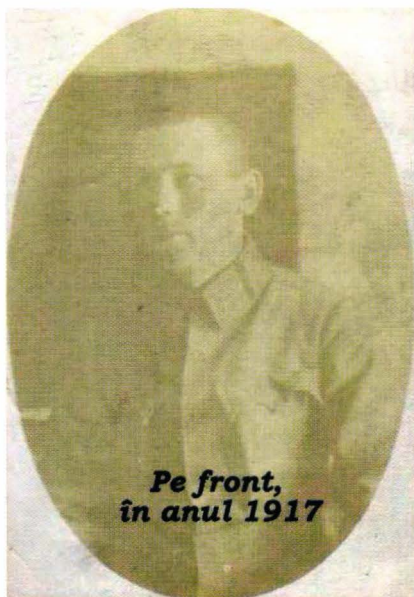
Csoportosítva:

Papi pályára készül. . . . . 1. Jogi pályára készül. . . . . 5.
Tanári pályára készül. . . . . 2. Mérnöki pályára készül. . . . . 1.
Gazdasági pályára készül. . . . . 2. Gyógyászati pályára készül. . . . . 2.
Adótiszt pályára készül. . . . . 1. Kereskedelmi pályára készül. . . . . 1.
Erdészeti pályára készül. . . . . 1.

Az „Astra” nagybányai fiókja által Nagybanán a g. kath. elemi iskolák terében 1914. év augusztus hó 2 napján d. n. 4 órákor rendezendő évi gyűlés

T Á R G Y a r o z a t a :

1. A gyűlés megnyitása az elnök által.
2. Titkári jelentés a fiók működéséről.
3. A pénztárnok jelentése.
4. Három bizottság működése a titkár és a pénztárnok jelentésének megvizsgálása továbbá új tagok gyűjtése céljából.
5. A legközelebbi gyűlés megtartási helyének és idejének megállapítása.
6. Két tagnak kijelölése és kiküldése, hogy a fiókot az „Astra” évi közgyűlésén képviselje.
7. Esztlegesen indítványok.
8. A gyűlés befejezése.

Se aduce la cunoștință prin: 10/1928 Pagina 116

Numele: advocatului Porumbăcean, Viorel

Data și locul nașterii: 6 Ianuarie 1954 Cluj-Napoca

Titlul academic de Grup: Advocat din anul 1980

Se aduce la cunoștință de către: 3 Decembrie 1980

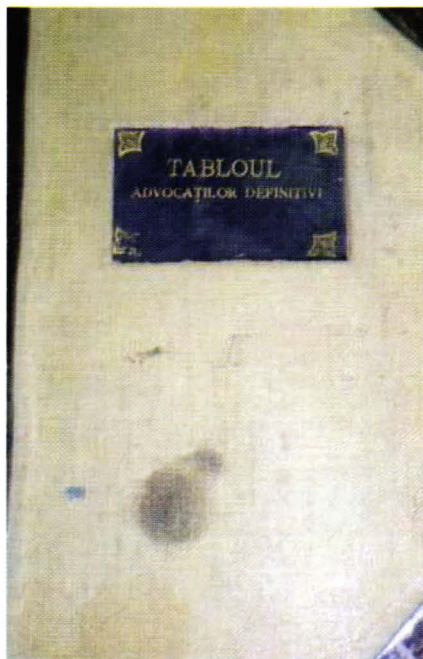
Se aduce la cunoștință de către: 21 Decembrie 1980

Data prezentei prezentației: 10 Decembrie 1980

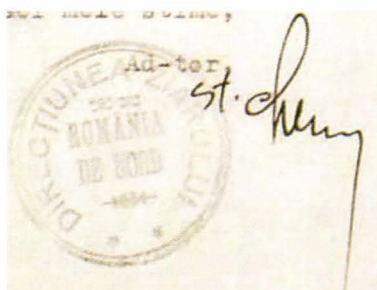
Plasa de lucru: Impunătoare

(numele profesional): Adv. Viorel

Data anului	Evenimentul petrecut în exercitiul profesiei la domiciliu și la dispoziție	Observații
1928 29 Ianuarie 1979	Am lucrat în calitate de militant profesional în Ministerul	
1936 21 Ianuarie 1979	Am lucrat în calitate de advocat în anul 1979, în calitate de	
1944 1 Decembrie 1980	Am lucrat în calitate de advocat în anul 1980, în calitate de	
1952 1 Decembrie 1980	Am lucrat în calitate de advocat în anul 1980, în calitate de	
1960 1 Decembrie 1980	Am lucrat în calitate de advocat în anul 1980, în calitate de	
1968 1 Decembrie 1980	Am lucrat în calitate de advocat în anul 1980, în calitate de	

Dr. Ștefan Cherecheș avocat
s'a mutat din București la Satu-
Mare în str. Păr. Mureșan No. 6.

Dr. Ștefan Cherecheș, ad-
vocat, și-a mutat biroul din
str. P. Mureșan 6 în casa
proprie din strada Decebal
No. 7.

*Noua bancă românească în
orașul Satu-Mare, înființa-
tă de câțiva inimoși tine-
ri sub numele de »Credi-
tul Agricol Sătmărean«, soci-
etate anonimă, — î-și va
incepe activitatea sa la 1
Iulie a. c. în str. Decebal
No. 7. Va acorda principal
credite țărănești în condi-
țiuni cât se poate de a-
vantajoase pentru solici-
tatori. Intelectualii satelor
românești sunt rugați se
indrumă țărani avizați la
astfel de credite la banca
susnumită.*

Căsătorie. Anunțăm cu
multă plăcere căsătoria
Doarei Dr. Elena Neguș, me-
die Brașov cu dl Dr. Ștefan
Cherecheș, avocat Satu-Ma-
re.

Sincere felicitări și la mulți
ani!

Politice

Vineri seara s'a întrunit comitetul local al partidului liberal pentru a alege birourul descompletat prin excluderea din partid a dlor Predescu, Cocca, Scărlătescu și Bălănescu.

Birourul în urma alegerii făcute s'a format astfel: Președinte dl. avocat Dr. Ștefan Cherecheș; vicepreședinți dnii avocat dr. Ion Suta și preotul Aurel Dragoș; Secretar medicul Dr. Octav Ardeleanu și casier dl. Augustin Popanu. Președinte de onoare a rămas dl. Nunucă Protopopescu.

Ne rezervăm dreptul de a comenta acest eveniment în numărul viitor din lipsa spațiului.

PARTIDUL NATIONAL-LIBERAL
ORGANIZAȚIA DIN JUDEȚUL SATU-MARE

CONVOCARE.

În virtutea art. 19 din Statutele organizației Partidului Național-Liberal din județul Satu-Mare, d-nii membrii sunt convocați în

**ȘEDINȚA ORDINARĂ A
CONGRESULUI JUDEȚAN,**

care va avea loc

**la 7 Noembrie 1928 - Mercuri - ora 11 și 1/2 din zi
în orașul Satu-Mare, în sala „Urania” etc.**
Ștefan cel mare No. 24, cu următoarea

Ordine, de zi:

1. Deschiderea congresului și desemnarea a doi delegați secretari și verificatori ai procesului verbal.
2. Darea de seamă a Comitetului județean relativ la situația partidului.
3. Alegerea noului comitet județean.

După congres va avea loc în continuare ședința comitetului Județean conform art. 26 și 31 din Statutele organizației Satu-Mare, în 22 Octombrie 1928.

Președintele Comitetului Alegeri: **Dr. Teofil G. Dragoș**   Secretarul General: **Dr. Ștefan Cherecheș**

Cetățeni !

La alegerile comunale din 14
art. votați cu toții lista No. 4 cu
semnul:

I

Pe aceasta listă candidează
oameni integri, capabili și dornici
de o muncă desinteresată și folo-
sitoare orașului și anume:

1. Savanyu Ioan, avocat
  2. Dr. Cherecheș Ștefan, adv.
  3. Vuia Ioan, comerciant
  4. Rădulescu M. Mireea, adv.
  5. Țișca Emil, dir. de bancă
  6. Reiter Maurițiu, comerc.
  7. Ursu Ioan, dir. de bancă
  8. Markovits Samuilă, com.
  9. Zăciu Felician, avocat
  10. Măreș Traian, proprietar
  11. Fischer Anton, comerciant
  12. Boca Nicolae, avocat
  13. Constantinovici S. industr.
  14. Simțion Aurel, profesor
  15. Chirila Vasile, comerciant
  16. Cherecheș Paul profesor
  17. Botta Sebastian, propr.
  18. Majer Iosif, comerciant
  19. Filip Victor, profesor
  20. Tatar Nicolae, industriaș
  21. Jenei Lajos, industriaș
  22. Dr. Șuta Ioan, avocat
  23. Nicoara Ambroziu, dir. șc.
  24. Dobran Vasile, proprietar
  25. Kállai Alexandru, funcț.
  26. Costin Iosif, industriaș
  27. David Leon, procurist
  28. Bozga Andrei, proprietar
  29. Codra Ioan, industriaș
  30. Lumey Alexandru, propr.
  31. Sulufiu Flaviu, inginer
  32. Dr. Ardelean Octavian, m.
- Votați deci lista No. 4 !

Fruntașii partidului liberal din orașul
Satu-Mare utilizând repaosul de muncă au
vizitat în zilele de 25 (Duminică) și 26
(sf. Dumitru) a lunii curente mai multe co-
mune din județ, unde stând de vorbă cu prie-
tinii noștri politici, au distribuit gazete și
reviste, au ascultat voințele țărănilor nece-
șiți, dându-le sprijin și sfaturi.

În toate comunele românești intelectuali
liberali au fost primiți cu o sinceră simpo-
tie, aclamându-l în mod spontan pe dl. Duca
ori de câte ori a pronunțat careva dintre
fruntași numele lui. Între alții, domnii Dr.
Șt. Cherecheș, avocat, Dr. Oct. Ardelean,
medic, Emil Țișca și I. Ursu, directori de
bancă, au avut frumoase succese prin Țara
Oașului unde au vizitat comunele Negrești,
Bicsad, Certeze, Vama, etc., în zina de Sf.
Dumitru. — D-lor au făcut controlul cadre-
lor organizațiilor comunale, semnalând în cer-
iaș re și vizita Dlui I. Gh. Duca așteptată
la Satumare pela mijlocul lunii Noemvrie.

Anul IV. No. 3 (41)

3 Lei

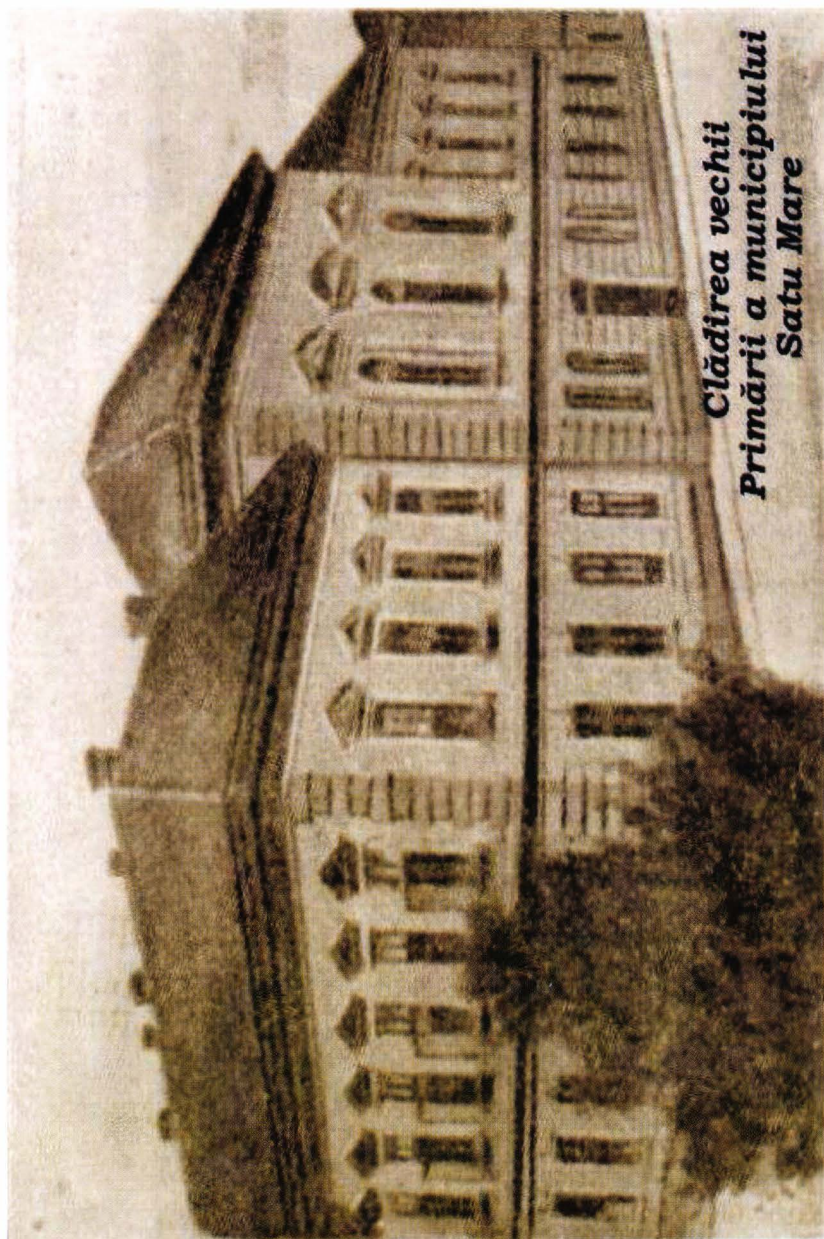
Satu-Mare, 5 Sept. 1931

Gazeta Sătmărilor

Redacția și Administrația:
SATU-MARE, STR. C. IACOBINI 2
Telefon 43

Apare sub conducerea
unui comitet

Abonamentul pe an
200 lei
Director: Dr. Ștefan Cherecheș.

*Clădirea vechea
Primăriei a municipiului
Satu Mare*

A C T D E J U R A M A N T .

Noi, Dr. Aurel Hister, Prefectul Județului Satu-Mare,
constatăm prin prezentul act, că am luat dela Dl. ....
..... *Dr. Ștefan Chereche* .....

jurământul prevăzut prin înaltul Decret Regal No. .... cu
următorul text :

"Jur credință Regelui C A R O L al II-lea,

"Jur să respect Constituțiunea și Legile Țării,

"Jur să-mi îndeplinesc cu onoare și conștiință funcțiunea
ce-mi este încredințată și să păstrez secretele serviciu-
lui,

"Așa să-mi ajute Dumnezeu.-

S a t u - M a r e , la 18 Decembrie 1933.-

PREFECTUL JUDEȚULUI Satu-Mare:

A. Hister

..... *Dr. Ștefan Chereche* .....

ROMÂNIA - ARHIVELE NAȚIONALE - SATU-MARE

Primarul Municipiului:

Dr. Șt. Chereche

ROMÂNIA - ARHIVELE NAȚIONALE - SATU MARE

de semnătură a membrilor în Consiliul de administrație.

Numele și prenumele	Calitatea	Secheta
Dr. Ștefan Gheseș	Președintele Consiliului de Administrație	<i>Ștefan Gheseș</i>
Ștefan Tîgheș	Vicepreședintele Consiliului de Administrație	<i>Ștefan Tîgheș</i>
Dr. Pătrășcuț Ion	Membru în Consiliu	<i>P. Pătrășcuț</i>
Dr. Ardelean Octavian	Membru în Consiliu	<i>O. Ardelean</i>
Dr. Bărbulescu C. Ilie	Membru în Consiliu	<i>C. Bărbulescu</i>
Dr. Dănilă Vili	Membru în Consiliu	<i>V. Dănilă</i>
Dorog Alexandru	Membru în Consiliu	<i>A. Dorog</i>
Dr. Bărbulescu Alexandru	Membru în Consiliu	<i>A. Bărbulescu</i>
Dr. Bărbulescu Dorog	Membru în Consiliu	<i>D. Bărbulescu</i>

1948.10.10

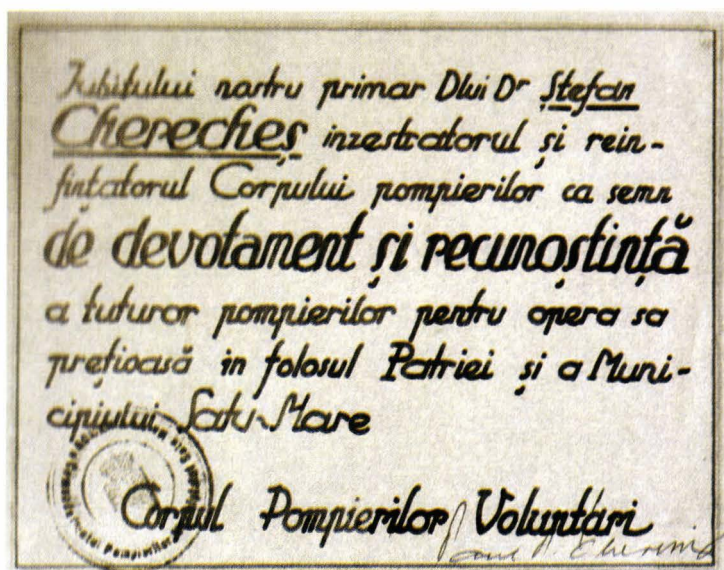

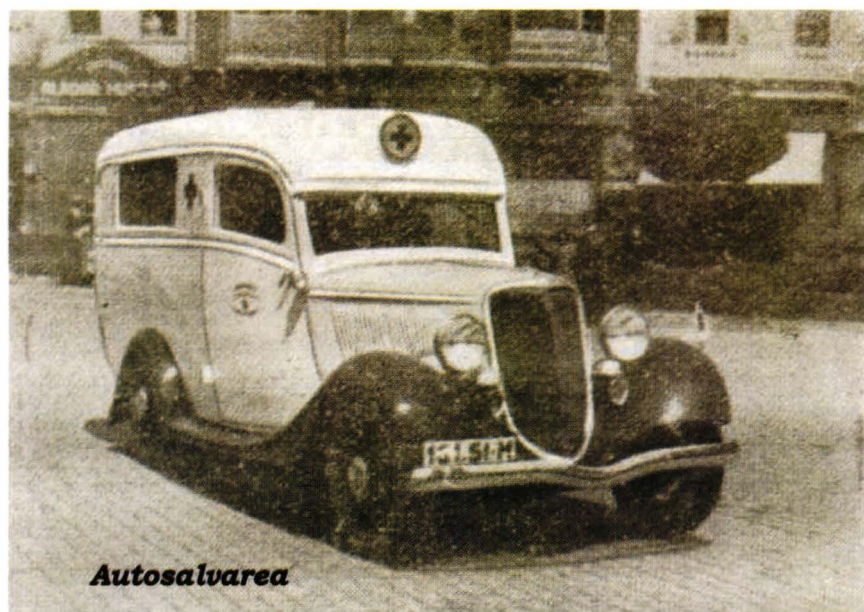
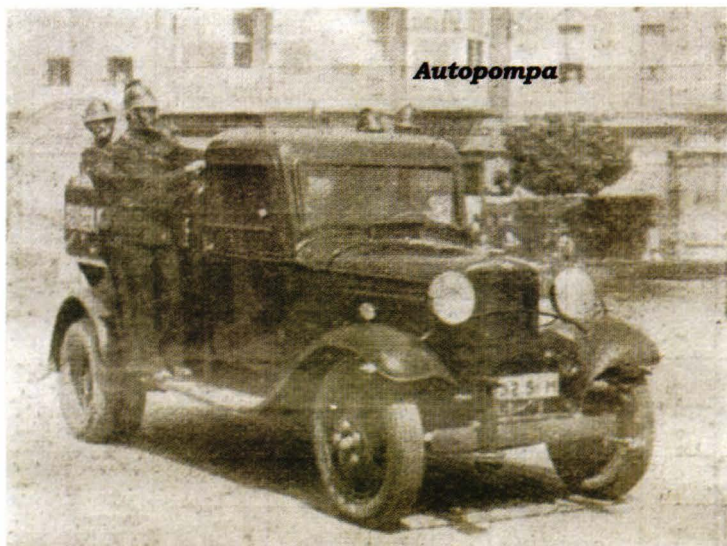
*La punerea fundamentului
pentru clădirea
Casei Naționale*

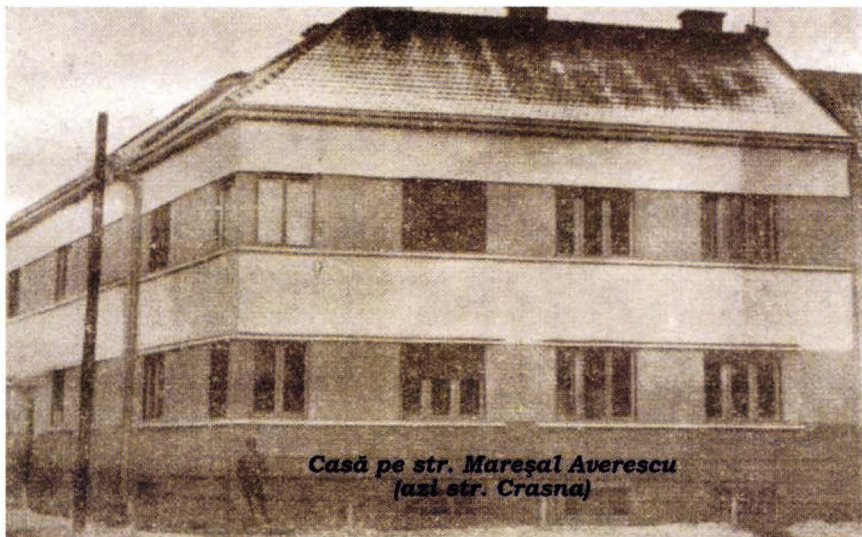

*Satu Mare,
Palatul Prefecturii
în timpul construcției*

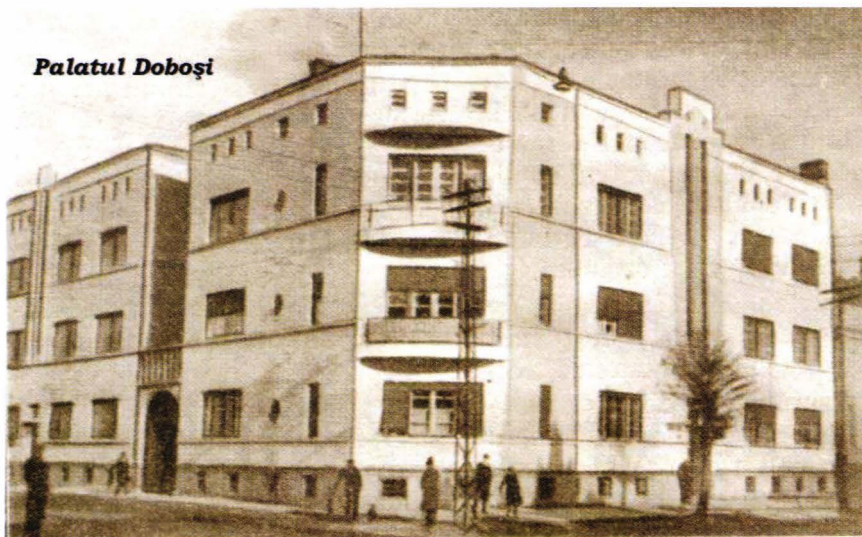

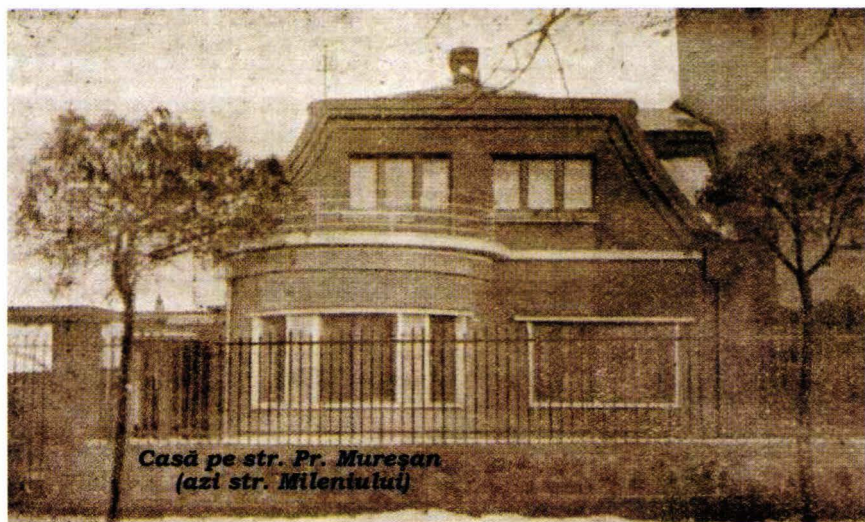

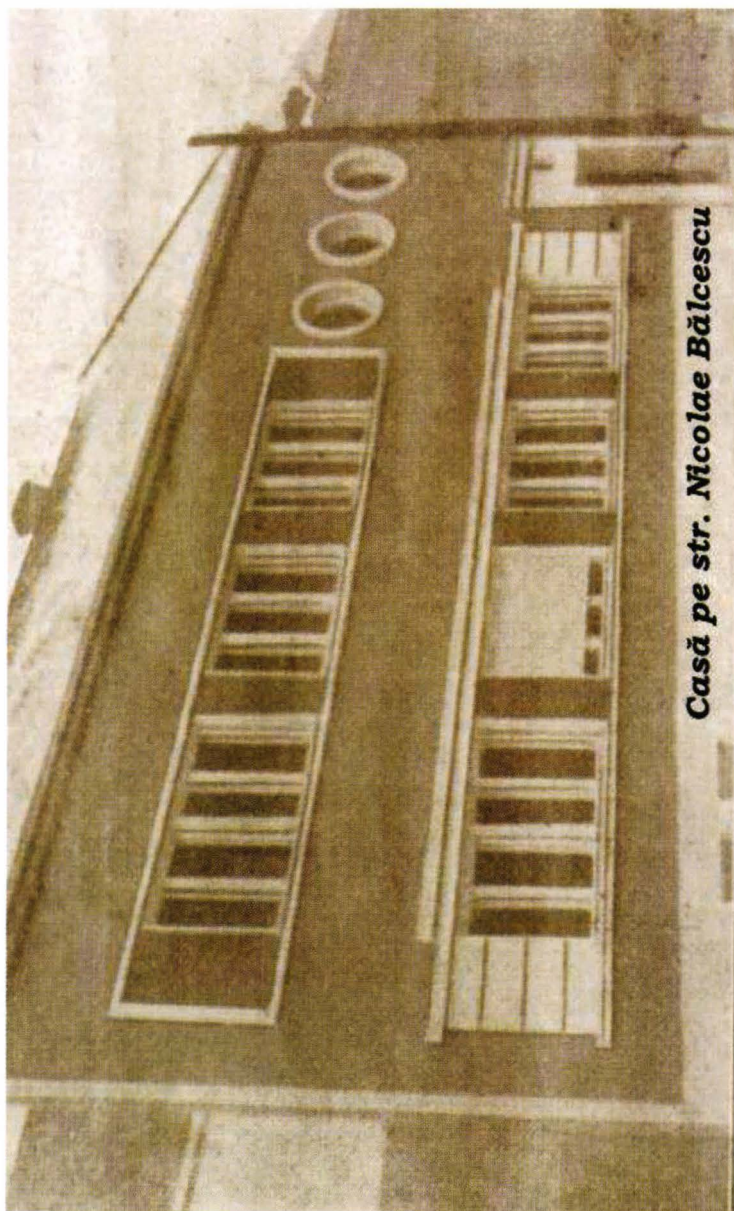
Palatul Doboși

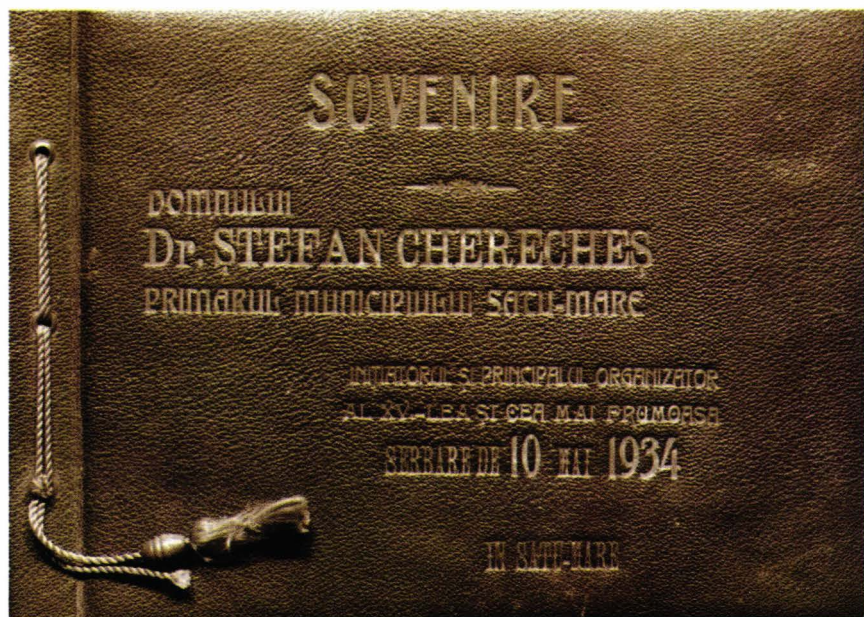
***Casă pe str. I. G. Duca
(azi str. Gabriel Georgescu)***

***Între preoții celor două
Biserici românești***

***Alături de câțiva
intelectuali sătmăreni***

***Ștefan Benea, Eugen Szeles și Ioan Ursu
la o manifestare în Satu Mare***

***Defilare prin centrul
municipiului
Satu Mare***

***Solemnități în fața statuii
Eroului Necunoscut***

**Ștefan Benea,
caricatură din
"Granița"**

**Ștefan Benea,
portret realizat de
Muhi Sándor**

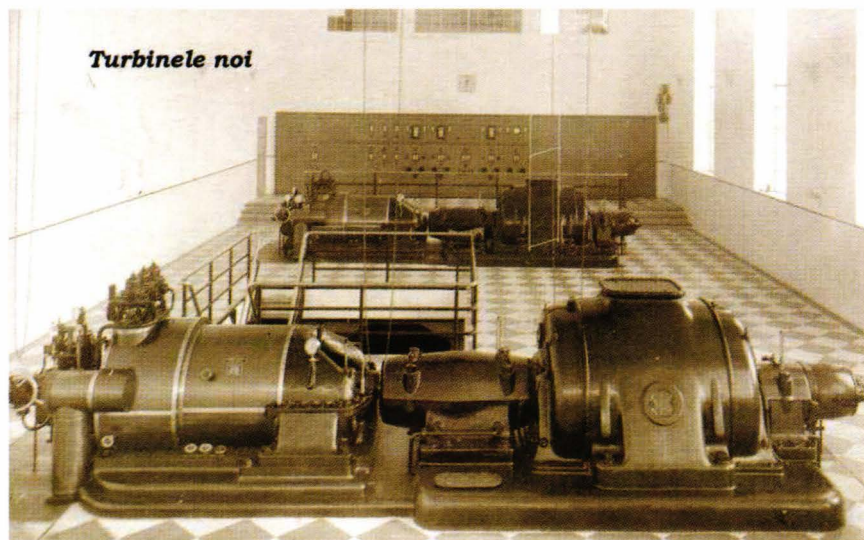

**Ministrul Valeriu Pop
la "Luna Sătmăruului"**

**Primarul Benea cu
ajutorii
Vasile Scurtu și Ioan Ursu**

**Olimpia Satu Mare
în anii primarului
Ștefan Benea**

Turbinele noi

***1944, Uzina Electrică
după bombardament***

Ravagiile bombardamentului

***dr. Ștefan Benea,
decan al Baroului***

Indice de nume

A

Agârbiceanu, Ion, 103
Anderco, Simion sen., 42
Anderco, Simion [Aurel], 41, 42
Anderco, Ștefan, 53, 56
Angelescu, C., 71
Antonescu, Nae, 58, 61, 66, 162, 164
Ardelean, Iuliu, 42
Ardelean, Octavian, 11, 19, 27, 58, 64, 65, 66, 67, 69, 70, 88, 96, 104, 106, 107, 121, 123, 125, 126, 127, 133, 154
Armaș, Vasile, 14, 22
Avram, adjutant, 48
Avram, Eufrosina, 25, 33, 34
Avram, George, 33
Avram, Grigore, 33

B

Babiciu, Grigore, 29
Bacischi, Sașa, 71
Banciu (căpitan, colonel), 48, 50

Barbul, Alexandru, 55
Barbul, Eugen Pavel, 58
Barbul, Gavril, 58, 87, 117, 119, 123
Barbul, Ilie Carol, 26, 53, 68, 70, 78, 79, 117, 121, 123, 126, 137
Băințan, Valentin, 105, 163
Bălănescu, 65
Bălănescu, Ion, 78
Băltescu, Ioan, 79
Bârseanu, Andrei, 37
Bele, Eufrosina, 33
Bele, Ileana, 33
Bene, Ananie, 31, 32
Bene, Avram, 25, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 43, 166
Bene, Ignat, 30, 31
Bene, Nastasie, 31
Bene, Vasile, 31
Benea/Cherecheș/Kerekes, familia, 30, 34, 37
Benea, Adelia, 38
Benea, Adrian, 38

- Benea, Alexandru, 15, 24, 31, 32, 37, 38, 39, 140, 141, 145, 147, 157, 159, 166, 168
- Benea, Ariton, 25, 32, 71, 73
- Benea, Corina, 15, 24
- Benea, Dan, 38
- Benea, Gabriela, 37
- Benea (Cherecheș), Ioan, 25, 34, 36, 37, 39, 129, 140, 145, 156, 166, 168
- Benea (Cherecheș), Joil, Avram, 25, 34, 36, 37, 38, 39, 50, 129, 145, 166
- Benea, Marioara, 73
- Benea, Mihai (fiu al lui Joil), 15, 24, 38
- Benea, Mihai (nepot al lui Joil), 38
- Benea, Mihai (nepot al lui Ioan), 37
- Benea, Monica, 15, 23, 36, 37, 38, 140, 159, 168
- Benea (Cherecheș), Paul, 25, 66, 71, 72, 93, 105, 106
- Benea, Roxana, 38
- Benea, Silviu, 73
- Benea (Cherecheș, Kerekcs), Ștefan (István), 7, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 74, 82, 84, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 100, 101, 103, 104, 105, 106, 107, 110, 111, 112, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 123, 124, 125, 127, 128, 129, 130, 133, 134, 136, 137, 140, 141, 142, 144, 145, 146, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 166, 167, 168
- Benea, Ștefan (Puiu, fiu al lui Ioan), 15, 23, 37, 140, 142, 159
- Benes, Eduard, 167
- Berey Géza, 9, 17, 163, 208
- Berinde, Alexiu, 72
- Berinde, Andrei, 41
- Berinde, Titus, 42
- Bilțiu, Ștefan, 29
- Boca, Nicolae, 64, 119
- Bohățiel, Coriolan, 45, 117, 121, 122, 144
- Borișteac, Ion, 61
- Boroș, Eugen, 83
- Bota, Eugen, 39

Bota, Valer, 64, 117, 123, 126
Braicu, Teofil, 71
Brătianu, Vintilă, 63
Breban, familia, 34
Breban, Alexandru, 29, 45, 143
Breban, Antoniu, 29
Breban, Avram, 29
Breban, Ștefan, 34
Brediceanu, Tiberiu, 103
Bretan, Lucian, 51, 57
Burcuș, Traian, 57

C

Cancicov, Mircea, 122
Carol al II-lea, rege, 27, 71,
79, 100, 105, 110, 122, 151,
153, 155, 167
Câmpean, Viorel, 5, 9, 17, 63,
69, 73, 112, 141, 162, 163
Cherecheș, Alexandru Andrei,
34
Cherecheș, Ana, 34
Cherecheș, Ariton, 32, 33, 74
Cherecheș, Avram, 25, 31, 32,
33, 34, 35, 36, 43, 72, 159,
166
Cherecheș, Dumitru, 31, 32
Cherecheș, Eufrosina, 33, 34
Cherecheș, Frăsina, 32
Cherecheș, Gavrilă, 32, 33
Cherecheș, Ignat, 32

Cherecheș, Ioana, 33
Cherecheș, Ion, 74
Cherecheș, Ionaș, 32
Cherecheș, Maria, 34
Cherecheș, Mitru, 73
Cherecheș, Nicolae, 34
Cherecheș (Kerekes), Nicolae,
34, 71
Cherecheș, Pavel (fiul al lui
Vasile), 31, 32
Cherecheș, Pavel (fiul al lui
Pavel), 32
Cherecheș, Vasile (fiul al lui
Gavrilă), 32
Cherecheș, Vasile (fiul al lui
Ignat), 31
Cherecheș, Vasile (fiul al lui
Pavel), 31
Cherecheș, Vasile (învățător),
34
Cherecheș, Vasilică, 32
Cinca, Gheorghe, 70, 89, 119
Cionca, Ioan, 72
Ciontea, Romul, 69
Ciubotă, Viorel, 113, 162, 164
Coccea, Ilie D., 53, 54, 55, 65
Coccea, Dinu, 54
Coconeți, Emil, 123, 126
Constantinidi, general, 77
Cordea, Marta, 16, 24, 162
Coroamă, Dumitru, 97, 106

Cosma, Cesar, 119
Crăciun, Dumitru, 64
Cristea, Miron, patriarh, 71
Crișanu, I., 61
Culianu, R. P., 67

D

Dabija, Alexandru, 71
Darabanth (Dărăbant),
Alexandru, 41, 42, 43
Dărăban, Dorin, 64, 164
Dâmboianu, Isidor, 64, 93,
101, 152
Demian, Adrian, 105, 119,
123, 138, 153
Demeter, Teofil, 134
Demian, Athanasie, 58
Demian, Silvia, 73
Demian, Titu, 26, 53, 55, 56,
58, 68, 70, 82, 83, 87, 92,
96, 117, 121, 123, 126, 150
Demian, V., 30
Demian, Vasile, 58
Demian, Victor, 58
Derșidan, Ioan, 88
Doboși, Andrei, 83, 117, 123
Doboși, Maria, 41
Dobrescu, Adela, 162
Doroș, Alexandru, 117, 121,
123, 130, 134, 136, 137

Dosa, Teofil, 14, 22, 83, 88,
119
Dragoș, Augustin, 45, 143
Dragoș, Aurel, 61, 63, 64, 67,
69, 70, 83, 117, 123, 126
Dragoș, Gheorghe, 58
Dragoș, Teofil, 26, 45, 61, 64,
65, 66, 67, 68, 79, 143
Duca, I. G., 66, 67, 68, 89,
102, 153, 167
Dulgău, Bujor, 9, 17, 51, 56,
57, 77, 78, 79, 88, 107, 164
Dumbrăviceanu, Alexandru,
121, 123

E

Erdely, Traian, 77

F

Farkas, Antoniu, 53
Fatyol, Ileana, 14, 22
Fekete, Samu, 95, 149
Ferențiu, Augustin, 77, 78,
117, 123
Florian, Ioan, 67
Floru, doamna, 54
Focșa, Aida, 123, 126, 134
Focșa, Ștefan, 119

G

Gavrilaș, Gavril, 88, 93, 110

Gheorghiță, Horia I., 53, 59,
61, 106, 114, 115, 118, 122,
163

Giurgea, Ioan, 61

Goschi, Matei, 97

Grama, Iosif, 100, 151

Grecu, Ioan, 58

Groza, Francisc, 83

Gurnesevits Lajos, 43, 211

H

Haiăș, Ioan, 141, 157

Haiduc, V., 61

Harcsár Géza, 88

Harșfaldi, Ioan, 71

Havași, Vasile, 61

Horgie, Ileana, 33

I

Ianiczki, Paul, 39

Ilea, Petru, 64

Illés, Luca, 36

Inculeț, Ion, 27, 95, 107, 149,
154

Ioan, Michail, 65

Iorga, Nicolae, 135

Iosif al II-lea, împărat, 30

J

Jarnik, Jan Urban, 37, 38, 146,
166

Jeremiaș (Ieremiaș), Eugen,
88, 93, 110

K

Katz, Isac, 53, 55, 88

Kerekes, Dumitru jun., 29

Kerekes, Dumitru sen., 29

Kerekes István, 41

Kereskényi Sándor, 73, 163,
212

Kiss, Vasile, de Pișcari, 29

L

Lașan, Nicoleta, 16, 24, 148

Latiș, Alexe, 67

Leschian, Vasile, 163

Libotean, Vasile, 33

Liteanu, Gheorghe, 123, 150

Lobonț Pușcaș, Maria, 162

Luca, Ilieș, 58

Lucaciu, Constantin, 113

Lucaciu, Epaminonda, 65, 66

Lucaciu, Vasile, 45, 79, 113,
144

Lupan, Adrian, 29

Lupan, Atanasie, 73

Lupan, Nicolae, 34

Lupeanu-Melin, Alexandru,
103

M

Makray, 46
Maniu, Iuliu, 52, 54
Manolescu, Max, 99, 151
Matei Corvin, rege, 30
Matei, Ioan, 83
Matei, Maria, 71
Măgureanu, Petre, 71
Mălai, Octavian, 88
Mărcuș, Valeriu, 63
Medan, Gheorghe, 70
Miclăuș, Nicolae, 65
Mihai, Voevod, 27, 105, 167
Moiș, Victor, 100, 134, 151
Moșoiu, Tiberiu, 27, 107, 154
Moșoiu, Traian, general, 63
Muhi Sándor, 9, 17, 168
Muntean, Gheorghe, 74, 163
Muntean, Margareta, 74, 163

N

Neguș, Elena, 26, 53, 54
Nicoară, Ambroziu, 66
Nicoară, Paraschiva, 32, 73
Nistor, Aurel, 45, 64, 87, 88,
143
Nistor, Ioan, 69

O

Orga, Valentin, 16, 24

Oșianu, Gavril, 45, 55, 56,
143, 144

P

Palfy, Daniel, 30, 33
Pandrea, Eftimie, 58
Papadopol, C., colonel, 97
Peia, Aurel, 70, 71
Pișcoltan, Nicolae, 71
Pocol, Alexe (Alexiu), 45, 64,
66, 143
Pogăciaș, Ioan, 41, 42, 64,
117, 121, 123, 134
Pop, Alexandru, 88, 110, 117,
134
Pop, Aurel, 119, 141, 163
Pop, Darius, 58
Pop, Irina, 72
Pop, Ludovic, 88, 93, 110
Pop, Nicodim, 72
Pop, Nicolae, 117, 119, 123,
126, 132
Pop, Octavian, 14, 22, 83, 123
Pop, Ovidiu, 141, 163
Pop, Ștefan, 65, 67
Pop, Valer, 27, 36, 69, 70, 95,
102, 105, 107, 122, 125,
149, 150, 153, 154, 167, 168
Popan, Augustin, 64
Popan, Iuliu, 42
Popescu, Stelian, 27, 107, 154

Popp, Andrei, 43
Popp, Aurel, 126
Popp (Pop), Mihai, 63, 77, 117
Popp (Pop), Octavian, 55, 117
Popovici, Ionel, 66
Popovici, Mihai, 101
Porumbăcean, Claudiu, 5, 9,
17, 39, 51, 56, 57, 63, 69,
73, 77, 78, 79, 88, 107, 112,
120, 145, 163, 164, 165
Predescu, Gheorghe, 65
Predescu, Lucian, 10, 18, 164
Puticiu, Traian, 77

R

Racoți, Alexandru, 78
Radu, Ioan, 88, 93
Rácz Andrei, 53, 215
Rădulescu, Mircea M., 66
Răileanu, doamna, 54
Răutu, Meletie, 83, 122
Rednic, Elisabeta, 42
Reiter, Iacob, 95, 149
Rentea, Ioan, 93
Retegan, Simion, 35, 164
Roman, Emilia, 42
Roman, I., 58
Roman, Valeriu, 27, 71, 107,
154
Ruf, Wily, 39, 146
Rusu, Alexandru, episcop, 70

S

Salade, Veronica, 38
Sarca, Domnica, 55
Sălăgian, Ioan, 45, 144
Săvulescu, Jenica, 37
Scarlatescu, pensionar, 65
Scurtu, Vasile, 61, 70, 88, 89,
93, 104, 110, 111, 123, 126,
141, 155, 157, 163, 168
Seleș, Eugen, 58, 105, 119,
121, 123, 126, 168
Sigmirean, Cornel, 33, 44, 164
Silvași, Augustin, 14, 22, 119
Simtion (Sântion), Aurel, 58,
61, 66, 89, 93, 124
Smigelski (Smigelschi), Victor,
123, 125
Soos, Gheorghe, 110, 216
Sorescu, Mircea, 119, 123,
126
Suciu, Coriolan, 103
Sulea, Claudiu, 16, 24
Südy, Tiberiu, 88
Székely Jolánka, 38, 166

Ș

Șavaniu, Ioan, 53, 66, 88, 93
Șerbac, Ioan jun., 42
Șerbac, Lucreția, 42
Ștef, Adrian, 16, 24

Ștefănescu, N., 98, 99, 100,
151

Ștefănescu, S., 126

Șter, Margareta, 141, 157

Ștețiu, Alexandru, 42

Ștețiu, Grigore, 41, 42, 43

Știru, Ioan, 30

Șuluțiu, Flaviu, 40, 58, 64, 65,
66, 67, 123, 126, 134

Șuta, Dumitru, 119

Șuta, Ioan, 60, 64, 66

T

Tarția, Ioan, 65

Tătărescu, Gheorghe, 27, 71,
129

Tibil, Ioan, 63, 64, 65, 66, 67

Tișcă, Emil, 58, 59, 64, 66, 69,
70, 83, 90, 96, 101, 105,
112, 118, 119, 121, 123,
126, 134, 135, 137, 141,
150, 152, 157, 163

Tankóczi Gyula, 38, 54, 164,
217

Teianu (învățător), 73

Totescu, maior, 63

Toth, Ioan, 88

Tóth, Ildikó, 16, 24, 217

Török, Alexandru, 45, 144

Tropotei, Nicolae, 71

Ț

Țânțaș, Ioan, 71

Țârlea, Sabin, 101

Țiucra Pribeagul, Petre, 117

Țiucra, Romulus, 39

U

Ungur, Augustin, 93

Ursu, Ioan, 60, 66, 67, 68, 88,
89, 93, 97, 101, 110, 117,
119, 124, 134, 152, 168

V

Vacas, Poly, 97

Vancea, Felicia, 16, 24

Văitoianu, Artur, 71

Vârlan (Vîrlan), Constantin,
122

Várady, Aladár, 9, 17, 163,
217

Viman, Ioan, 162

Vizsnovszky, Ioan, 88

Vuia, Ioan, 88, 93, 110

Z

Zaciu, Felician, 60, 66

Zoicaș, Victoria, 34

Indice de localități

A

Aiud, 73, 219
Alba-Iulia, 42, 76, 77, 78, 219
Albania, 55, 219
Arad, 73, 78, 96, 97, 105, 150,
160, 163, 219
Ardeal, 20, 37, 55, 63, 101,
152, 219
Ardud, 63, 219
Austria, 76
Austro-Ungaria, 46, 76

B

Baia Mare, 16, 24, 25, 34, 38,
39, 41, 42, 43, 45, 46, 47,
48, 51, 53, 55, 56, 57, 63,
66, 67, 68, 70, 71, 73, 74,
79, 104, 105, 143, 146, 159,
160, 161, 163, 166, 219
Baia Sprie, 25, 29, 30, 32, 41,
55, 73, 166, 219
Banat, 33, 101, 152, 164, 219
Batarci, 41, 219
Bârsău de Sus, 55, 219
Bixad, 66, 219
Boinești, 41, 219

Borșa, 41

Botiz, 56, 72, 219

Brașov, 28, 37, 39, 54, 140,
141, 146, 156, 157, 166, 219

Bucovina, 55, 219

București (Bucharest), 10, 11,
15, 18, 20, 23, 28, 37, 38,
45, 46, 52, 63, 66, 67, 96,
97, 98, 100, 104, 123, 127,
140, 141, 142, 144, 146,
148, 150, 153, 156, 157,
159, 160, 163, 164, 166, 219

Budapesta, 55, 77, 79, 219

C

Caransebeș, penitenciar, 56

Carei, 46, 48, 63, 220

Cărășeu, 63, 69

Căuaș, 77, 220

Cehoslovacia, 11, 19, 75, 105,
106, 107, 167

Certeze, 41, 51, 66, 220

Cetățele, 30

Chiuzbaia (Băișoara, Kisbánya),
5, 6, 9, 17, 25, 29, 30, 31,
32, 33, 34, 35, 36, 37, 38,

40, 43, 71, 74, 145, 148,
166, 220

Cicârlău, 30, 220

Cluj-[Napoca], 5, 9, 10, 15,
16, 17, 18, 24, 25, 33, 35,
43, 44, 51, 52, 53, 56, 58,
63, 69, 87, 88, 101, 103,
113, 140, 148, 151, 159,
162, 163, 164, 166

Comlăușa, 41, 220

Constanța, 55, 220

Copalnic-Mănăstur, 35

Craiova, 65, 96, 97, 150, 220

Crișana, 101, 152, 220

Culciu Mare, 69, 220

Culciu Mic, 69, 220

D

Dumbrăvița, 55, 220

E

Eperjes, 31, 220

F

Fălticeni, 56

Ferneziu, 25, 30, 31, 40, 71,
145, 220

Fersig, 56, 220

G

Galiția, 48, 220

Gherla, 29, 31, 35, 36, 41, 71,
73, 161, 162, 220

Graz, 10, 18, 43, 44, 52, 148

Grecia, 55, 221

H

Hideaga, 41, 68, 79, 221

I

Iapa, 42

Iugoslavia, 75, 221

K

Kisvárd, 51

L

Lipău, 69, 78, 221

Lugoj, 15, 24, 73

M

Maramureș, 9, 17, 32, 42, 79,
101, 105, 148, 152, 159,
163, 168, 221

Mădăras, 77, 221

Medieșu-Aurit, 29, 221

Mireșu Mare, 73, 221

Moisei, mănăstire, 42

Moișeni, 41, 221

N

Nagy Kálló, 51

Nănești, 42
 Negreia, 25, 32, 71, 73, 74, 87,
 163, 221
 Negrești, 66, 221

O

Oar (Cetatea Veche), 73, 222
 Oaș, 63, 222
 Odoreu, 77, 222
 Oltenia, 15, 23, 142, 158
 Oradea, 96, 97, 101, 150, 151

P

Peninsula, lagăr, 42
 Petea, 55, 222
 Praga, 37, 38, 50, 146, 166,
 222
 Pribilești, 56
 Prilog, 29, 222

R

Recea, 73
 România, 39, 55, 56, 76, 98,
 110, 114, 146

S

Salonic, 55, 222
 Satu Mare, 6, 9, 10, 11, 12, 14,
 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22,
 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29,
 30, 37, 38, 39, 40, 41, 42,

49, 51, 52, 53, 54, 55, 56,
 57, 58, 59, 61, 63, 64, 65,
 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72,
 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79,
 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86,
 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93,
 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100,
 101, 102, 103, 104, 105,
 106, 107, 108, 109, 111,
 112, 113, 114, 115, 116,
 118, 119, 120, 121, 122,
 123, 124, 125, 126, 129,
 130, 134, 135, 136, 137,
 138, 139, 140, 141, 142,
 145, 146, 148, 149, 150,
 151, 152, 153, 154, 155,
 156, 157, 158, 159, 160,
 162, 163, 164, 165, 166,
 167, 168, 222, 223

Sătmărel, 141, 157
 Seini, 42, 72, 73, 163
 Serbia, 46, 222
 Sighet, închisoare, 42
 Sinaia, 67
 Solnoc-Dobâca, 46
 Someșeni, 29, 42, 222
 Szeged, 51

Ș

Șișești, 87
 Șomcuta Mare, 63, 67, 222

Șurdești, 73

T

Tarna Mare, 29, 222

Târgu Mureș, 77, 222

Târșolț, 29, 222

Timișoara, 96, 97, 150

Transilvania, 33, 35, 63, 76,
79, 113, 164

Turț, 29, 223

U

Ugocea, 61

Ungaria, 51, 70, 76

V

Vama, 41, 66, 223

Văleni, 42

Verdun, 37, 48, 50, 145, 223

Viena, 55, 78, 79, 86, 140, 223

Viile Satu Mare, 93

***„Omul politic este om de sacrificiu pentru
că cine crede că a face politică înseamnă
crearea de avantaje personale acela
păcătuiește atât împotriva persoanei
sale cât și împotriva ideii pe care în loc de
a o servi, o deosește”.***

(Ștefan Benea, 5 octombrie 1928)

Argonaut

ISBN 978-973-109-466-3

